

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

2019

Bc. Pavla Vejražková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Pavla Vejražková

Využití modelové situace ve volném čase žáků

na středním odborném učilišti

Olomouc 2019

vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím níže uvedené literatury.

V Olomouci dne:

Poděkování

Mé poděkování patří doktorce Pavle Vyhnálkové, za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Děkuji také svým blízkým, kteří mě podporovali.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 Volný čas	9
1.1 Charakteristika volného času	9
1.2 Rizika z přebytku volného času	10
1.3 Pedagogika volného času	12
1.4 Prožitková pedagogika	14
1.5 Náplň volného času z pohledu následné motivace	15
1.6 Volný čas v naší škole.	16
2 Problematika uplatnění absolventů.....	18
2.1 Charakteristika vývojového období	18
2.2 Výchovné a pedagogické aspekty řešení	19
2.3 Podmínky pro realizaci podnikatelského projektu.....	20
2.4 Uplatnitelnost absolventů na trhu práce obecně	21
3 Moderní výukové postupy	23
3.1 Motivační prameny projektu.....	23
3.2 Moderní trendy výuky a jejich využití pro můj záměr	24
3.3 Projektové vyučování	25
3.4 Základní podmínky pro realizaci	26
4 Historie a specifika učňovského školství.....	28
5 Vzdělávání učňů	34
5.1 Možnosti zvýšení efektivity vzdělání na klasické učňovské škole	34
5.2 Vstupní úvaha z pohledu sledované cílové skupiny žáků.....	34
5.3 Historie, tendence a vývoj	34
5.4 Příčiny poklesu zájmu o učňovské vzdělání a úrovně výstupů.....	36
5.5 Pedagogicko-psychologické aspekty řešení.....	40
5.6 Vyhodnocení situace, získaných informací a předpokladů	41
5.7 Závěry vstupní analýzy a podklady pro rozhodovací proces.....	44
6 Průzkum a specifikace zájmů a možností cílové skupiny žáků.....	45
6.1 Cílová skupina žáků	47
6.2 Průzkum využívání mimoškolního času ve sledované skupině.....	48
6.3 Vzdělávací a výukové nároky	51
6.4 Podmínky přechodu ze školy do praxe	53
6.5 Uplatnění absolventů	54
6.6 Vyhodnocení průzkumu cílové skupiny	55
6.7 Návrh volnočasové aktivity	57
7 Materiální podmínky školy a možnost jejich využití.....	59
7.1 Prostorová skutečnost a úvahy	59
7.2 Učebny	60
7.3 Informační technologie	60

7.4	Volba provedení, časové zajištění.....	61
7.5	Zajištění ochrany osobních údajů	62
7.6	Výchozí cíle	62
7.7	Motivace	62
8	Vlastní zadání a průběh podnikatelského projektu.....	65
8.1	Konečná formulace zadání zněla následovně:	65
8.2	Průběh realizace	69
8.3	Komentář k pravidlům	70
8.4	Harmonogram průběhu podnikatelského projektu	71
8.5	Hodnocení průběhu a volby dílčích témat	73
9	Silné a slabé stránky projektu, SWOT analýza.....	77
9.1	Silné stránky	77
9.2	Slabé stránky	78
9.3	Výhled a záměr	79
9.4	Návrh ŠVP obecný.....	80
9.5	Komentář k uvedenému ŠVP.....	88
	ZÁVĚR	90
	SEZNAM ZDROJŮ:	92
	POUŽITÉ ZKRATKY	94
	PŘÍLOHY:	96
	ANOTACE	129

ÚVOD

Téma mé diplomové práce je využití modelové situace ve volném čase žáků na Středním odborném učilišti. Zvolila jsem si jej, protože učím na středním odborném učilišti a o toto téma se zajímám. Ve své práci budu vycházet ze situace na škole, kde vyučuji. Škola nemá internát, výuka je koncipována tak, aby končila nejpozději v 14.00 hodin a žáci mohli stihnout běžné spoje mezi 14.30 – 15.00 hodin.

Pro žáky je takto získaný volný čas lákadlem a pro školu při nabídce následného studia nabízených učňovských oborů značnou výhodou. Většina žáků je přitom spíše z vesnického prostředí, kde rodiče vítají pomocnou ruku při údržbě a chodu domácnosti.

Cílem této práce je navrhnout a ověřit organizované dobrovolné volnočasové aktivity žáků učiliště zaměřené na podnikatelské aktivity.

Stanovila jsem si tyto dílčí cíle:

1. Provést průzkum volného času a zájmů včetně profesních.
2. Sestavit základní osnovu a kostru zadávaného projektu s ohledem na přiměřenost pracnosti tak, aby jej byli schopni zvládnout všichni žáci.
3. Realizovat modelové ověření a užitečnost s následnou korekcí do zadání.
4. Vyhodnotit silné a slabé stránky záměru.
5. Připravit podklady pro vlastní tvorbu ŠVP k dalšímu použití v případě zájmu i jinde.

Teoretickou část jsem rozdělila na čtyři části. První část *Volný čas* se zabývá jeho charakteristikou, riziky jeho přebytku, a jeho náplní. Druhá část *Problematika uplatnění absolventů* se zabývá žáky a následně jejich uplatněním na trhu práce po dokončení studia. Ve třetí části *Moderní výukové postupy* jsou popsány jednotlivé postupy, projektové vyučování a podmínky pro jeho realizaci.

V první části praktické části se zabývám úrovní vzdělání absolventů, momentem přechodu ze školy do praktického života, nabídkou dobrovolné volnočasové aktivity. Druhá část se zabývá anonymním průzkumem současných volnočasových aktivit, ověřením jejich zájmů, zálib, možností činnosti v jejich volném čase a zároveň o jejich představě o dalším uplatnění v životě a jejich příjmu. Na konci kapitoly se zabývám návrhem volnočasové aktivity. V třetí části popisují materiální podmínky školy a jejich možné využití.

V rámci praktické části jsem si doplnila dílčí cíle o tyto:

6. pro část volného času žáků stanovit užitečnou náplň související s jejich běžnou činností pomocí školního internetového a počítačového centra,
7. prohloubit schopnosti žáků při hledání podkladů a informací pomocí školního internetového a počítačového centra či případně jinými cestami jako výhledový trend jejich dalšího rozvoje a zdokonalování,
8. komunikaci s kamarády a spolužáky nebo skupinou souběžně využívat k jejich vzájemnému hodnocení a sdílení poznatků a pramenů,
9. prohloubit znalost a zručnost v úřední komunikaci.

Čtvrtá část obsahuje vlastní zadání a průběh podnikatelského projektu.

V poslední kapitole hodnotím průběh projektu, jeho výhled a záměr a navrhuji obecně školní vzdělávací program.

I.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

1.1 Charakteristika volného času

Volný čas je ta část lidského života, která je především odlišena od pracovní doby. Ze zbývajících času se dále odečítají nezbytné aktivity s prací související a k tomu dále čas na naplnění biologických potřeb člověka jako jsou spánek, zajištění základních životních potřeb a funkcí a podobné. Zbýající část je volný čas. Podle jiných vymezení a názorů je volný čas definován účelově podle rozdělení do jeho naplňování. Je to především funkce odpočinková, úsek zábavy a rozvíjení osobnosti (Čáp, 2001, s. 291).

Za činnosti, které jsou náplní volného času, se obecně považují takové, jejichž volba závisí na dobrovolném a svobodném rozhodnutí jedince jako svébytné individuality. Může tak snadno dojít k prolínání povinností s koníčky a zábavou. Co je pro jednoho nutným učením, například cizí jazyky, může jiného bavit jen tak a bez nutného důvodu nebo zaměření. Stejně tak může dojít k prolínání profesí. Plně vytižený ekonom může trávit volný čas aktivním odpočinkem při práci se dřevem výrobou nábytku ve své dílně.

Podobná situace nastává rovněž u her. Hra běžně provází všechna mláďata, nejen lidská, již od raného věku. Většinou jde o napodobování dospělých jedinců nejen v činnostech, ale také v chování. Tato vlastnost přerůstá až do období dospělosti (minimálně), takže potomci se stávají zrcadlem rodičů nejen v podobě, ale hlavně ve vzorcích chování a vyjadřování a v přístupu k realitě obecně. Zde je nutné připomenout, že ontogeneticky v určitém stadiu vývoje a věku do role vzorů jednání a chování vstupují rovněž pedagogové. V období začátku PŠD dokonce pedagogové zastávají důležitější úlohu než vlastní rodiče. Z tohoto faktu plyne jedna zásadní poučka pro učitele. Ve výuce je důležitý nejen postup, ale současně přístup. Markantně je tato skutečnost vidět na absolventech pedagogických fakult. Ke svým žákům přistupují nikoliv postupem, kterému je předtím učili, ale podle vzoru jak je to předchozí pedagogové učili (Vaněk, 1972, s. 95).

Volný čas lze dělit podle řady dalších kritérií. Náplní mohou být aktivity věnované rekreaci, čas může být vyčleněn na pasivní či aktivní odpočinek včetně sportovních činností, patří sem zábava stejně jako zájmové činnosti všeho druhu, zájmové vzdělávání, dobrovolné společensky prospěšné zapojení a řada činností dalších. Naproti tomu do náplně volného času by nemělo patřit vyučování včetně souvisejících úkonů, povinnosti zajišťující existenci a chod rodiny či další uložené oblasti vzdělávání bez vlastní dobrovolnosti. Platí i zde, že povinnost může být současně koníčkem, ať už jde o vaření a kulinářství nebo o údržbu bytu, domu.

1.2 Rizika z přebytku volného času

U dětí (Úmluvou o právech dítěte stanovených věkovou hranicí 18 let) a mládeže (podle téhož jde o období 18 až 26 let) je z výchovných důvodů velmi žádoucí ovlivňování náplně a průběhu jejich volného času (Pávková, Hájek, 2002, s. 13). Nezbytnou podmínkou je velmi nenásilné a neautoritativní řešení. Období puberty a adolescence se z psychologického a vývojového hlediska vyznačuje právě značnou averzí k podobným zásahům, a to ještě v daleko větší míře vůči rodičům než vůči jiným dospělým. Přitom sami pubescenti a adolescenti se do role dospělých paradoxně staví a snaží se tak chovat (Hájek, Hofbauer, 2011 s. 29). Jednotný recept na vhodný postup v tomto období neexistuje, stejně jako neexistují jednotně reagující uvedení dorostenci.

Z pohledu dalšího záměru této práce je daleko důležitější dělení volného času z pozice postoje daného jedince. Nastat mohou dva stavy.

1. Jedinec volný čas využívá smysluplně a zhodnocuje ve svůj prospěch
2. Jedinec volný čas smysluplně nevyužívá a nikterak ve svůj prospěch nezhodnocuje

Podmínky pro zhodnocování lze stanovit následovně. Kladný přínos nastává tehdy, pokud dojde k souhrě faktů: chce - umí - může a má podmínky, nebo stručněji alespoň v podobě jsem schopen a ochoten.

Opačný výsledek se docílí negací všech předchozích postulátů.

Na uvedené faktory má značný vliv vnější prostředí: sociální podmínky, rodinné podmínky, místo bydliště, etnikum, v řadě případů i náboženství, vrstevníci a kolektiv a škola. Škola byla uvedena na posledním místě nikoliv z pozice postupné významnosti, ale proto, že je jediná, která má možnosti kvalifikovaně do ovlivňování volného času vstoupit. Významově by patřila někam doprostřed výše vyjmenovaných vlivů. Jde tu o jeden z důvodů, proč se touto problematikou zabývá a pokouší se řešit následující práce. Nenaplněný volný čas totiž podle všech dostupných pramenů inklinuje k následným sociálně patologickým jevům (Čáp, Mareš, 2001, s. 237).

Nejen z tohoto důvodu škola úzce spolupracuje s městskou policií a odborem prevence kriminality města. Na této problematice se podrobně probírala otázka dospívající mládeže a narůstající kriminality. Zjištěné údaje zahrnovaly statistiku okolních zemí ve srovnání s domácí situací. Rozdíly mezi nimi nebyly významné, bohužel tentokrát jsme zaujímali jedno z předních míst v Evropě. Křivka kriminality jako funkce věku měla lokální

maximum velmi výrazné právě v období kolem 18. až 19. roku. Začátek kulminace připadal na období přechodu ze střední školy do výrobního procesu. Jde o jev nazývaný juvenilní delikvence. Následné srovnání dalšího vývoje ukázalo výrazné procento recidivy v následujících letech věku pachatelů. Rozbor příčin se přiklání hlavně k nadbytku volného času, který narůstá souběžně s pokrokem v technologiích. Nejde o jediný možný důvod, ale jako příčina jde o závažnou skutečnost. Podobnou situaci uvádí rovněž literatura (Vaněk, 1972, s. 238) s logickým názorem, že ve společenském výsledku je daleko účelnější, snadnější, efektivnější a nakonec rovněž ekonomicky nejlevnější řešení v organizování volného času této věkové skupiny než následná převýchova narušených jedinců. Z pedagogického hlediska je potřeba dodat, že metody úspěšného zvládnutí uváděné reedukace nejsou dosud zdaleka příliš účinné a ani příliš propracované.

Jde o důvod se do tohoto procesu zapojit a přispět.

Nezvládnutý čas má řadu dalších negativních dopadů. Komerční pořady a seriály v televizi, jako náhrada smysluplných aktivit, jsou plné přemíry násilí a dalších nepřijatelných jevů. Vulgarita se stává běžnou. Ještě horší je ztráta smyslu pro realitu následně aplikovaná v reálu. Sezením u obrazovky či monitoru zapřičiňuje úpadek fyzické zdatnosti a obratnosti a je jedním z důvodů narůstající obezity s případnými potížemi pohybového aparátu. Přitom podle statistik je to právě mládež v tomto věku, která má ze všech skupin nejvíce volného času. Následkem těchto příčin je pak inklinace k následným problémům.

- a. Sociálně patologické jevy, jako je záškoláctví, šikana, agresivita, neúcta k hodnotám a osobám, delikvence.
- b. Alkoholismus ve všech formách bez ohledu na zákonné úpravy.
- c. Nealkoholická toxikománie – kouření, lehké drogy a další.
- d. Přestupky a trestná činnost.
- e. Zvláštní a hlavně podpůrnou činnost v předchozích deliktech hraje gamblerství a hráčství, které může mít kořeny v přemíře nevhodných počítačových her navozujících závislost. Jedna závislost automaticky indukuje další.

Většina uvedených jevů je za současného stavu společnosti včetně legislativy nezvládnutelná a nezvládnutá. K tomu přispívá trend přednosti a nadřazenosti lidských práv nad občanskými, často a zbytečně zneužívaný nebo alespoň nadužívaný.

Důvodů pro zapojení je tedy více.

1.3 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času je oblast velmi významná, ale v současnosti neoprávněně zanedbávána. Je v ní skryt velký potenciál možností nenásilného zdokonalování výchovně vzdělávacích kvalit jedince, zvláště u dětí a mládeže. Vývoj v této kategorii jde velmi rychle dopředu. Spolu s měnícími se podmínkami ve společnosti, zahrnujícími širokou oblast od ekonomiky až po sociální vazby a dopady, se souběžně mění názory a představy dětí a mládeže na naplňování svého volného času. To samé se děje samozřejmě i v ostatních věkových kategoriích, tam bývá rozhodující a nezbytná míra času věnovaná existenčním záležitostem. Pokud tato nerovnováha přesáhne určitou únosnou hranici, nutně to musí být na úkor jiné činnosti a aktivity včetně povinností. Nazývat povinností zabezpečení funkce rodiny není zrovna optimální, ale většinou je to první oblast, která je hlavně ve své sociální složce obětována. Tím, kdo na to doplácí nejvíc, jsou právě děti a mladiství. Funkce rodiny se nedá jinou cestou plnohodnotně suplovat a nebylo by to ani vhodné a ani přínosné. Přesto je nezbytné v některých možných oblastech výchovného působení se pokusit věci napravit či alespoň dopady zmírnit vhodným a citlivým opatřením. Ideálem v této oblasti by byla souhra rodiny s kvalifikovaným a fundovaným zařízením. Často totiž rodina nemá a ani nemůže mít možnost některé činnosti volnočasových aktivit zabezpečit. Důvodů je více, ať už jde o materiální vybavení či dostatečnou fundovanost pro vedení, informace a realizační složku. Výraznou roli hraje také sociální vazba při kontaktu s vrstevníky či při realizaci kolektivních aktivit.

Náplň volného času u dětí a mládeže je přitom zásadní také z pohledu komplexnosti výchovně vzdělávacího procesu a v návaznosti na přípravu vlastní reálné a samostatné existence (Hájek, Hofbauer, 2011, s. 10). Řada návyků se vytváří a ukotvuje ve vazbě na časovou posloupnost vývoje. Nesprávné návyky či jejich neexistence se v čase pozdějším velmi těžko suplují a obtížně napravují, pokud k tomu vůbec může dojít. Navíc v období dětství a mladistvosti se již vytváří jakýsi algoritmus hospodaření s vlastními možnostmi a prostředky a hospodaření se svým volným časem, v tom zaujímá velmi důležité místo.

Málokdy striktně dochází k informativně uváděnému členění dne u lidské bytosti na třetinu pracovní a existenční činnosti, třetinu volnočasovou a třetinu na spánek a odpočinek. Uvedené oblasti jsou ale v běžném dnu každopádně zastoupeny a škodí sám sobě a často i okolí každý, kdo s nimi neumí hospodařit či je prohospodaří neúčelně.

Ve srovnání se zahraničními pracemi není zatím v naší literatuře oblast volného času a jeho pedagogická podpora odbornými publikacemi či jinou aktivitou příliš četná. Přitom jde o velmi důležitou složku formování mladistvých a nezletilých navíc se značným potenciálem a prostorem ke smysluplnému využití a naplnění.

Význam pedagogické práce s dětmi, dospívajícími a často i dospělými v jejich volném čase poslední dobou výrazně narůstá. U dětí a mládeže začíná dokonce tento význam přerůstat v problém, který má mnoho spouštěcích mechanismů. Klesá přirozený význam a hlavně vliv rodiny jako výchovného základu a celku a současně jako základu prosperujícího státu a společnosti. Místo něj či vedle něj nastupuje substituční úloha spočívající ve vlivu moderních technologií. Jejich přínos je na jedné straně z pohledu přístupu k informacím a k možnostem vzájemné komunikace, na druhé straně všechno, čeho je mnoho, přináší problémy. Elektronická komunikace začíná vytěšňovat osobní komunikaci a kontakty. Organizace volného času, kde tyto technologie začínají získávat časovou převahu nad ostatními aktivitami, se tak dostává na vyšší příčku v důležitosti.

Problémy využívání a naplňování volného času sledované skupiny mládeže lze shrnout do následujícího vývojového grafu

A. Primární příčiny

- Rozpad rodin
- Nezaměstnanost v rodinách, nedostatek financí
- Reprodukce nevyhovujících charakterových zásad
- Kriminalita a sociální deviace

B. Společenské dopady

- Nedostatečná socializace a zapojení
- Sociální deviace a vyloučení
- Sociálně patologické jevy

C. Dopad na mladou generaci

- Riziková socializace dětí a mládeže, rozpad společenských návyků a zvyklostí

D. Možnosti řešení u mladé generace

- Volný čas mládeže není dostatečně využit a organizován alespoň náhradními cestami v souladu na osobnostní a společenský rozvoj

E. Možné důvody

- Selhání institucí - absence nabídky, nízká aktivita, finanční nedostupnost či nepokrytí, malá atraktivita
- Selhání jednotlivců – rodičů, úředníků, učitelů z důvodů nezájmu, nedostatku financí nebo nedostatku informací

F. Možnosti nápravy

- Cestou rodiny
- Odpovídající činností orgánů státní správy a úředníků rovnoměrně vůči všem sociálně potřebným bez rozlišování etnika
- Zvýšenou, i když omezenou aktivitou školy

Z uvedeného je jasné, že může škola přispět k řešení pouze v posledním bodě písmena F, a to ještě s dostatečně připravenou motivační složkou a s vědomím minimální podpory všech ostatních složek včetně rodiny. Dá se doufat, že prozatím.

1.4 Prožitková pedagogika

Humanistická a kognitivní psychologie z poloviny 20. století položila základy počátkům prožitkové pedagogiky (Činčera, 2007, s. 16). Vycházela z původních Komenského pedagogických zásad, že lidé se nejlépe učí z vlastních zkušeností. Ideálem je, pokud zkušenosti vycházely z iniciativy účastníka (Kolb, Kolbův cyklus). Vyhodnocení zkušeností je přitom závislé na aktivitě a velikosti zapojené skupiny, současný počet maxima žáků ve třídě, ke kterému nutí školy současná ekonomika, je příliš vysoký. Proto je vhodné volit paralelní konzultace menšího počtu účastníků, předpoklad vycházející z literatury (Hermachová, 2014, s. 20) uváděl skupinu o velikosti cca 15 účastníků. To bylo pro mne základem pro ověření v modelové situaci a následně se ukázalo jako velmi vhodné a dostatečné.

Proces poznávání v prožitkové pedagogice, většinou formou podobnou hrám, probíhá následovně:

Zážitek - poznatek - účelnost použití - přizpůsobení požadavkům a situaci - interakce s podmínkami a možnostmi - konkrétní aplikace - zpětná vazba na vstupní zadání (volně dle Činčera, 2007, s. 17).

Proces prožitkové pedagogiky začíná vhodnou výzvou. Každá osobnost má vlastní intimní zónu, kam nepouští neoprávněné osoby a stejně tak zónu protistresovou, kam

nepřijímá žádné nadměrně dráždivé podněty (Činčera, 2007, s. 19). Předložená výzva, zvláště u mladé generace, proto musí být volena z oblasti mimo tuto zónu, obecně nazývanou zónou učení. Je třeba se vyvarovat přechodu z této zóny do vnější zóny předpokládaného neúspěchu. Základním kamenem záměru, hlavně u žáků dosud příliš úspěchově nevyzdvihovaných, je šance dosáhnout ocenění za vlastní tvorbu. Důležité při tvorbě modelové situace je zjištění alespoň přibližných hranic uvedených zón a vlastní zadání ji přizpůsobit. Pro výsledek to nestačí, tyto hranice je třeba hlídat a individuálně řešit v průběhu celého zpracovávání modelového projektu, protože aktivita přinášející účastníkovi stres odradí nejen jeho, ale v kolektivu rovněž některé další zapojené (volně dle Hermochová, Vaňková, 2014, s. 18).

Při konstrukci modelové situace je třeba vycházet z podobných pravidel, která platí pro konstrukci her. Znamená to:

1. fáze je koncentrační, účastník je do aktivit vtažen a zapojen
2. fáze spočívá ve vybudování zájmu, kde je převládající motivace a její průběžné gradování a udržování
3. fáze vyžaduje zcela nutnou složku zábavy a vlastního pocitu sebeuspokojení a zájmu na dosažení úspěšného výsledku
4. fáze zvláště u učňovských škol vyžaduje dostatečné ocenění námahy a vyzdvižení dosažených výsledků a celkového úspěchu

Dodržení těchto pravidel je nedotknutelnou zásadou konstrukce a předpokladu výsledné úspěšnosti.

Z toho vyplývá následující:

Zadáním není jednoduchý příklad, ale vyřešení určité situace. Podstatou a podmínkou je propojení poznatků z jednotlivých předmětů a jejich případné doplnění aktuálními a konkrétními informacemi jako základ dalších kroků.

1.5 Náplň volného času z pohledu následné motivace

Kvalifikační a hlavně znalostní, profesní a obětavostní požadavky kladené na všechny, kdo se v naplnění volného času angažují u mládeže, stále rostou. Jak bývá obvyklé, zájemců naopak ubývá. Jde o práci realizovanou ve volném čase dětí a mládeže, což současně znamená práci v očekávaném volném čase příslušných pedagogů. Z tohoto pohledu se na jedné straně zdá, že jim do volného času jako jejich výsostného majetku někdo vstupuje a u druhé strany ze všech uvedených požadavků se objevuje jako nejpodstatnější míra obětavosti,

neboť se také vstupuje do jejich času jako výsostného majetku. Obojí se dá zvládnout sice vhodnou motivací, ale vše má své hranice (Pávková, 2002, s. 80). K tomu přistupuje další důležitý moment, spočívající ve věkovém odstupu obou stran. Porozumět mladé generaci už při malém věkovém odstupu daném studiem vysoké školy je pro začínajícího pedagoga obtížné a složité. Situaci neusnadňuje věk žáků středních škol zapadající do období mezi pubertou a adolescencí. Docílit soulad požadavků jak ze strany žáků, tak ze strany dostatku obětavosti a zájmu pedagoga, patří k úkolům nejobtížnějším. Nemůže být horší dopad, než otrávená mládež nějak organizovaná lhostejným a stejně otráveným pedagogem.

Poměrně opomíjená je dnes složka sebeobslužné a veřejně prospěšné činnosti ve výchově mimo vyučování. Původní extrém chmelových brigád a základní vojenské služby je dnes často vystřídán opačným extrémem nevšímavosti. Očekávaný vliv a přínos rodiny zrovna v tomto případě selhává, zvláště z pohledu učňovské mládeže. Ze stejného pramene se jeví jako potřebné posílit tuto oblast o kategorii zajištění chodu domácnosti, rodiny a základů péče o dítě včetně zásad jeho výchovy. Tento předmět, ať už jako povinný či jako zájmová činnost, se postupně objevoval a zase mizel jak na základních školách, tak na některých středních. Praxe ukazuje, že by v jakékoliv formě byl přínosem.

Zařadit přípravu na vyučování do náplně výchovy mimo vyučování je nesnadný a neoblíbený úkon. Přitom při volbě vhodné formy s vhodnou motivací jde o nejučinnější formu přípravy na výuku a vhodný doplněk vzdělávacího procesu. Příprava pedagoga je ovšem na čas a pracnost velmi náročná. To jí zařazuje do činností neoblíbených, zvláště s těžko odhadnutelným zájmem a přínosem u žáků. Při kvalitním a fundovaném vypracování nejde o jednorázovou pomůcku, a tím zbytečnou časovou investici. Navíc se dá předpokládat, že jde o perspektivní činnost s významným přínosem. Bohužel ve vzdáleném časovém horizontu a bez viditelného okamžitého finančního přínosu.

1.6 Volný čas v naší škole.

Pro školy bylo dříve běžné nabízet volnočasové aktivity. Atraktivní byly třeba počítače, což je už dnes běžná věc. Na ostatní nabídku reagují žáci také jinak, to znamená ve velké části případů negativně. Volný čas přitom vykazuje značný potenciál, který by mohl a měl být využit k dalšímu osobnostnímu rozvoji. Zasahovat ale do volného času není příliš populární a úspěšné. Po delším zvažování, jak vyřešit tento problém k prospěchu žáků a přitom s podporou jejich vlastního zájmu, se škola rozhodla vrátit se ke Komenského myšlence Škola hrou. Znamenalo to po úvahách a diskuzích pokusit se žáky ve volném čase

zapojit do námětové modelové situace zahrnující zatím fiktivní přechod do reálného života, samozřejmě s prvky reality. Přitom to vše musí mít zájmově dostatečně zábavnou formu. Úkol to nebyl jednoduchý a zabral dost času přemýšlením, vymýšlením, sbíráním názorů žáků a modelovými dílčími pokusy. Výsledkem pak byl projekt nácviku celého procesu zřizování vlastní živnostenské podnikatelské činnosti žáka v budoucí profesi. Formou byla fiktivní reálná činnost, převážně ve volném čase, částečně zapojená do výuky a koordinovaná školou. Celý projekt usnadnil prudký rozmach IT, kdy žáci bez problému mají přístup ke vzájemné písemné komunikaci a hlavně ke všem potřebným informacím. V příslušném vybavení škola nijak pozadu nezůstala. Při ověřování dílčích záměrů byl zájem žáků překvapivě značný a následně pak přínos do praktického života hodnocen objektivně jako prokazatelný. Jelikož žáci pracují samostatně každý na své verzi a představě a svým přístupem, je pro lektora (= autorka) nutná koordinace časově i pracovní velmi náročná. Vzhledem k efektu a přínosu se rozhodně vyplatí.

2 Problematika uplatnění absolventů

2.1 Charakteristika vývojového období

Předpubertální období, puberta a adolescence

Z celého rozsahu vývojových období života se dále budeme zaměřovat pouze na úsek, který se týká naší školy. V počátku docházky sice rozpětí psychosomatických typů je neobyčejně široké oběma směry, postupně se ustálí a v závěru studia je již profil třídy značně srovnaný a stabilizovaný. Vzhledem k úrovni přicházejících žáků z pohledu pedagogicko-psychologického je nutné zahrnout rovněž fázi předpubertální, i když pomalu odeznívající. Pro volbu pilotního ověření záměru bylo vhodné právě z důvodů vyrovnanosti a větší vyzrálosti volit vyšší, konkrétně končící ročníky a námět přizpůsobit motivačně a náplní jejich představám užitečnosti a praktické aplikace.

Čas předpubertální a puberta přináší zásadní změny ve vývoji dítěte. Bez nadsázky bývá toto období nazýváno revolucí těla a mysli. Především se z dítěte již stává mladý člověk s nutností profilovat se pro budoucí zaměření v životě. Jde o rozhodnutí, které může ovlivnit dalších zhruba 50 let života, pokud bude dobře zvoleno. Obtížné je, že v současnosti žáci nejsou na takové rozhodnutí připraveni a neuvědomují si jeho dosah a rozsah odpovědnosti za vlastní volbu. Podpora rodiny (často bohužel neúplné či neustavené) není dostatečně fundovaná, pokud v některých případech vůbec je. Narůstá tak vliv kamarádů a kolektivu, přičemž v tomto procesu by se měla objevit značná míra zkušeností a rozvahy podpořená vyhodnocením reality. Situaci neusnadňuje prudký rozvoj IT. Je pravdou, že víc než co jiného ženou vývoj počítačů, grafiky a všeho souvisejícího dopředu hry. Her je nepřeborné množství s různými náměty. Bohužel hry s námětem destrukce, ničení či válečných dobrodružství převládají nad konstruktivními. Navíc počítačová animace zkresluje u mladistvých pohled na realitu. Co příliš neublíží na obrazovce, může mít v životě fatální následky. Navíc se hry často dostávají z formy zábavné a poučné do pozice spotřebitele času. V řadě případů, zvláště u her vázaných na zisk, dochází ke vzniku závislosti. Odstranění takovýchto závislostí je obtížně řešitelný problém pro specializované odborníky a přesahuje rámec této studie.

2.2 Výchovné a pedagogické aspekty řešení

Zamýšlené řešení bude zasahovat do volného času žáků. Terminologie pedagogických oborů, souvisejících s využíváním a organizací volného času se vývojem značně měnila. Původní členění na mimotřídní a mimoškolní výuku se lišilo především v tom, že mimoškolní výuku zajišťovaly jiné instituce. Jak se mimoškolní činnost překrývala se školními aktivitami, došlo postupně ke sloučení do pedagogiky volného času. Příslušní pedagogové, stejně jako dříve, vykonávají přímou výchovnou a vzdělávací činnost. Novější pedagogická literatura (Hájek, 2011, s. 70 a dále) rozlišuje výchovu na formální, neformální a informální. Jejich charakteristiku popisuje výše uvedená literatura následovně:

1. *termín formální výchova zahrnuje působení škol či jiných odborných vzdělávacích zařízení. Dokončení vzdělání je potvrzeno příslušným dokladem, vysvědčením, osvědčením apod.*
2. *pojem neformální výchova zahrnuje cílené a strukturované aktivity člověka, které probíhají mimo vyučování, ve volném čase. Mohou, ale nemusí být zakončeny udělením dokladu. Zahrnuje celoživotní výchovu a vzdělávání, respektuje požadavek dobrovolnosti, demokratismu, participace.*
3. *Informální výchova obsahuje učení záměrné, cílené, ale i zcela nahodilé v běžných životních situacích. Souvisí s nejširším výkladem pojmu výchova, zahrnuje i formativní působení vlivu prostředí. (Hájek, 2011, s. 70 a dále).*

Z hlediska praktického života je zásadní a podstatné, aby absolvent získal potřebné a nutné znalosti a dovednosti. To je možné jedině zapojením všech dostupných zdrojů a pokud možno jejich souhrou. V našem případě půjde o propojení složek formální a neformální výchovy. Naše dosavadní praxe ukazuje, že neprospívající žák je schopen právě díky aktivitám patřícím do neformální výchovy najít uplatnění s lepším výhledem a výsledky než klasifikačně lépe ohodnocení spolužáci. Učňovské školy obecně, naše nespíš obzvláště, disponují právě se žáky s menším studijním zaujetím a z toho plynoucími horšími klasifikačními výsledky.

Na základě předchozích faktů doplněných vlastními zkušenostmi a poznatky jsem došla k závěru užitečnosti propojení formální a neformální složky výchovy. Realizace (zatím) není možná v celém průřezu předepsaného učiva, proto bylo úsilí zaměřeno na proces praktického uplatnění získaných a následně doplněných a upevněných poznatků při a po přechodu do reálného života.

Uvedené překrývání formální a neformální výchovy znamenalo současně překrývání současných rolí. Ze žáků se v určitých fázích stávali účastníci, z pedagogů a učitelů lektoři.

Ne pokaždé bylo možné tyto funkce jednoznačně oddělit a rozlišit, což bude patrné rovněž v další části zpracování (Hájek, 2011, s. 71, 72).

Z uvedeného je evidentní důležitost obou složek výchovy jako celek. Vzhledem k jejich řízenému souběhu a z požadavků plnění záměru byly některé z charakteristických složek formální výchovy vynechány.

2.3 Podmínky pro realizaci podnikatelského projektu

Při konstrukci podnikatelského záměru bylo nutné respektovat kromě výše uvedených pravidel rovněž základní didaktické zásady. Záměrem byl dále uváděný projekt, a nikoliv kurz, takže rozhodující zásady byly redukovány na následující:

- f. je nutná dobrá příprava a následně připravenost žáka k vlastnímu procesu tvorby zamýšleného projektu. Psychologicky a ontogeneticky pro tuto věkovou skupinu specifikovaná vnitřní potřeba se učit je primárně pouze startovním stavem připravenosti. Pro vlastní tvůrčí a následně učící proces je nutný vhodný úvod, prezentovaná náplň a dostatečná motivace jako spouštěcí impuls (Čáp, 2001, s. 295)
- g. důležitá je etapovost postupu k trvalejšímu upevnování získávaných poznatků a zkušeností. Na vykonávanou činnost je potřeba se zpětně průběžně odvolávat a v hodnocení hledat pozitivní momenty k možnému ocenění
- h. úvodní informace musí být dostatečně maximální a přesvědčivá a musí působit na co nejvíce receptorů všemi možnými prostředky. Na prvním dojmu záleží i v tomto případě stejně jako v jiných. Mdlý úvod bude výrazně komplikovat a brzdit další postup a hlavně zájem a intenzitu zapojení žáka (Vaněk, 1972, s. 104,105)
- i. maximální spoluúčast žáka je významnou složkou úspěšnosti. Projekt je proto nutné sestavit s určitou mírou trvalé gradace. Zřejmá a logická musí být návaznost po sobě jdoucích kroků. Pobídková forma hodnocení musí udržet trvalý zájem na výsledku. Jde o nezbytný předpoklad platící pro obě strany
- j. zakončení akce úspěchem je obzvláště důležité u žáků učňovských škol, kteří většinou zatím mnoho evidentních úspěchů neměli šanci zažít.

2.4 Uplatnitelnost absolventů na trhu práce obecně

Zaměstnatelnost souvisí se schopností najít si zaměstnání v různých situacích a podmínkách trhu práce. Závisí nejenom na tom, jak vzdělávání ve škole respektuje kvalifikační požadavky různých profesí, ale především na tom, zda absolventi školy získají vstupní kvalifikaci se širší možností uplatnění, tedy klíčové kompetence, které jsou využitelné v jakémkoli zaměstnání.

Objektivní posouzení se však opírá hlavně o hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů.

Míra nezaměstnanosti absolventů vyjadřuje, kolik procent absolventu zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadech práce. Zjišťuje se zpravidla v dubnu a poté v září. V období letních prázdnin přichází na trh práce velké množství čerstvých absolventů. To je důvodem, proč je zářijová míra nezaměstnanosti absolventů vyšší než dubnová. Dubnová hodnota lépe vypovídá o situaci absolventů na trhu práce, protože trh měl dostatek času absorbovat vlnu čerstvých absolventů škol.

V dubnu 2018 byla podle statistik MŠMT ČR (NÚOV) míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem je poměrně vysoká, a to v závislosti na odbornosti. Tento údaj vyjadřuje celostátní míru nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů, tedy absolventů, kteří ukončili své studium v roce 2018.

S dlouhodobou nezaměstnaností se potýkají především absolventi středního vzdělání s výučním listem kategorie E, kam lze mimo jiné zařadit i absolventy střední školy, na které pracují a kde leží i těžiště mé výzkumné práce. Zde se podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů do dvou let od ukončení studia pohybuje dokonce do 18 %. U absolventů škol, kteří pracují, hodnotíme, zda pracují v zaměstnání, které odpovídá vystudovanému oboru, nebo zda odcházejí do jiného oboru. Větší odchod absolventů z původní profese je základním varováním, že uplatnění v oboru není pro absolventy atraktivní, nebo že zaměstnavatelé nemají o absolventy daného oboru zájem.

Proto si absolventi školy musí hledat zaměstnání v takovém oboru, kde je větší poptávka po zaměstnancích nebo kde se jim nabízejí výhodnější podmínky, především vyšší finanční ohodnocení.

Ze statistik MŠMT ČR [web NÚOV] pro učební obory i střední odborné školy je zřejmé, že značná část absolventů odchází ihned po ukončení studia pracovat do jiného oboru a odliv z vystudovaného oboru pokračuje i v následujících letech po ukončení studia.

Několik let od ukončení studia tak pracuje asi 41% zaměstnaných absolventů středních škol mimo vystudovaný obor. Nejčastější důvody, které absolventi středních odborných škol uvádějí pro odchod z vystudované profese, jsou:

- nezájem o práci v oboru,
- nevyhovující pracovní podmínky,
- nespokojenost s nízkým platem a složitost získat v oboru vhodné pracovní uplatnění.

Pro získání lepšího přehledu škola provedla vlastní výzkum u kontrolní skupiny zapojené do činností při zpracování podnikatelského projektu. Zjištěné výsledky jsou uvedeny následně v tab. č. 1. (zájem o studium) a tabulka č. 2.

3 Moderní výukové postupy

3.1 Motivační prameny projektu

Pokud škola chtěla naplnit volný čas svých žáků (určeno pro závěrečné ročníky) nabídkou činnosti přinášející užitek do nastávajícího vstupu do praktického života, nezbylo než za současné výše popsané situace volit formu hry (Hájek, Hofbauer, s. 9). Na tvorbu grafiky konkurující profesionálům si troufnout nelze. Nezbyvalo proto než zvolit námětovou hru na reálný život po vyučení realizovanou po etapách a dlouhodobě. V úvahu se musela vzít i míra pravidelného časového zatížení, aby nepřekročilo únosnou míru. Úměra mezi atraktivitou, přínosem a věnovaným časem měla citlivé hranice, jejichž překročení by záměr zcela jistě zhatilo. Motivační náboj musel směřovat rovněž k nějakým výhodám, ocenění a přesvědčení o užitku. Zadání a mantinely tak nebyly nijak jednoduché (Hájek, Hofbauer, 2011, s. 10).

V začátku stál námět Komenského učebnice - Škola hrou. Tato kniha nejméně od roku 1947 v českém jazyce nebyla vydána a často je vykládána trochu jinak, než byl původní záměr autora. Ve skutečnosti jde o pokračování předchozích knih Brána jazyků otevřená a Orbis pictus. Hrou v této knize není míněna zábava, ale hra jako představení (v latině). Orbis pictus byl založen na zásadě názornosti, byl k textu současně obrázkový. „Schola ludus“, neboli „Škola hrou“ vycházela ze zajímavější metody vyučování. Prvním autorem byl J. A. Komenský. Název ovšem inspiroval i řadu jiných odvětví, například psychologické skupinové hry či psychoterapeutická setkání u závislostí. Ujal se samozřejmě rovněž ve školství.

Další inspirací, i když velmi vzdálenou, byla zkušenost s dnes již historickou a technikou překonanou zábavou takzvaného korespondenčního šachu. Současná a hlavně dostupná IT nabídla možnost podobného řešení mezi koordinátorem a žáky. Promítnuto do praxe mohlo jít o nácvik reálné situace za fiktivních podmínek pomocí počítače. Vznikl tím pro školu výhodný moment, neboť žáci dnes podobný styl práce výrazně upřednostňují před jakýmkoliv jiným – a to včetně prací manuálních. Nasměrování ke konkrétní náplni naznačila tehdy oblíbená hra Monopoly a mezi žáky hojně provozovaná hra Farma.

Základní obrysy záměru byly stanoveny a bylo nutné poznatky získané z literatury a z nabízených odborných přednášek a časopisů upřesnit na podmínky dané specifičností naší školy.

Podobně, i když dílo Schola ludus není žádné hraní si v pravém slova smyslu a ani hra jako zábava, jako inspirace a motiv při vytváření herně výukové záležitosti primárně posloužilo. Princip řízeného dialogu mezi učitelem a žákem na zadané téma byl zachován, použity byly pouze modernější a pro žáky samozřejmější prostředky. V realizaci se tak objevila elektronická písemná komunikace, koordinace byla zařazena konzultacemi do času mezi koncem vyučování a odjezdem domů. Větší část zůstávala na vlastním zpracování žáků ve svém volném čase. Byl to sice zásah do jejich volného času, ale na druhé straně jim dal možnost vybrat si okamžik, kdy jim to časově i zájmem vyhovuje. Stejně tak si mohli volit rytmus práce a zdroje informací a případně i konzultace na jakékoliv úrovni a s kýmkoliv. Návody na získávání informací samozřejmě škola poskytla, i když většinou byli žáci v tomto směru sami vybaveni velmi dobře. Záměrem školy tak především bylo převést žáky ze situace plnění povinností systémem tady, teď a takto do větší dobrovolnosti podložené vlastním zájmem a získaným užitekem. Tím jsme opět zpátky u Komenského a jeho zásady, že učení není záležitost omezená školní docházkou, ale provází člověka celý život.

3.2 Moderní trendy výuky a jejich využití pro můj záměr

Současná doba je charakterizována velmi rychlým vývojem ve všech oblastech. Na to nutně navazují změny společnosti. Výchovně vzdělávací proces nezůstal nikterak stranou. Z pohledu mé práce se nejvíce do modernizace výchovného procesu promítl velmi rychlý rozvoj v oblasti IT. Nové technologie přinesly zcela jiné možnosti komunikace, získávání informací a celkově také podmínek jakékoliv jiné činnosti. Vše se výrazně zrychlilo a zautomatizovalo, což občas přináší problémy v interpersonálních vztazích.

Zavedení IT do škol bylo logickým a přínosným krokem. Školy jsou dnes běžně vybaveny internetem, počítači, tablety, dataprojektory a kvalitním SW. Podpora výuky pomocí IT nespočívá v jejich pořízení a instalaci, ale v jejich zapojení do procesu. Výroční zprávy ČŠI za posledních 8 let ukazují na nárůst vybavenosti, ale v oblasti zapojení není nárůst adekvátní. Nejhůře jsou na tom učiliště. Využití této oblasti se proto pro mě jeví jako perspektivní a přínosné. Značná rezerva je hlavně v oblasti získávání informací a práce s nimi. Podle odborníků se počítač či jiná forma IT stávají morálně zastaralé v řádu měsíců. Učebnice jako aktuální zdroj informace stárnou stejně rychle, jejich obměna od záměru přes tvorbu, schválení, výrobu a distribuci je minimálně desetinásobně delší. Cenové srovnání rovněž pro ni nevyznívá nijak příznivě. U všeobecných předmětů (dějepis apod.) to tolik nevádí. Problém je u odborných předmětů, kde pokrok jde dopředu pomalu stejným tempem jako u IT. Tato

skutečnost se jako problém objevuje ponejvíce u SOŠ, kde naštěstí jsou žáci studijně více obdařeni a motivováni. Horší je situace v učňovských školách, kde těžiště výuky by mělo být v aplikaci poznatků do manuálních činností. Teoretické podklady, především u odborných předmětů, musí přitom mít výrazně názornější provedení než v SOŠ. Při dnešní vybavenosti IT, zvláště u mládeže, je jasně výhodnější cesta ji využívat. Z ekonomického pohledu jde o stejnou situaci.

K využití IT ve výuce přistupuje další významný faktor. Je třeba rozvíjet schopnosti pracovat s novými informacemi a jejich zdroji. Například v automobilním průmyslu výrobci představí ročně několik nových či inovovaných modelů, stejně rychle ale musí být k dispozici manuály a podklady pro opravy. Stejně je na tom většina dalších odvětví. Nutnost orientace v nových informacích a schopnost je využívat začíná ve výuce nejen v učňovské škole nabývat klíčovou roli. K tomu přistupuje skutečnost, že kromě vyhledání je současně nutné umět informace kriticky vyhodnotit a srovnávat. Současný absolvent učiliště musí umět spojovat poznatky z více pramenů a zapojit i podporu získanou ve všeobecných předmětech.

3.3 Projektové vyučování

Jednou z forem, v tomto směru vyhovujícím současnosti, je projektové vyučování. To by mohlo být dokonalým příkladem toho, jak vývoj jde dopředu po spirále. Základy projektové výuky přinesla Amerika (John DEWEY) a blíží se sté výročí jejich vzniku. Pedagogika za tu dobu urazila velký kus cesty včetně některých později zaniklých odbočení, přesto v současnosti projektové vyučování prožívá svou renesanci. Nestačí již pouhá fakta, na věci se je třeba dívat a řešit je komplexně. Žák přestává být pouhým absorpčním činitelem poznatků, ale z pozice objektu přechází do účinnější role subjektu. Při zpracování a obhajobě svých řešení projektového zadání se v určitých momentech stává rovnocenným partnerem učitele či lektora.

Cílem projektového vyučování je formování žáka v několika rovinách. Nejde jen o kvantitu sdělených informací, ale především o spojení odborných vědomostí a dovedností s poznatky obecnými a následně o jejich aplikaci při komplexním řešení zadaného projektu.

Zadáním není jednoduchý příklad, ale vyřešení určité situace. Podstatou a podmínkou je propojení poznatků z jednotlivých předmětů a jejich případné doplnění aktuálními a konkrétními informacemi jako základ dalších kroků.

3.4 Základní podmínky pro realizaci

Základem projektové výuky je pro žáka přitažlivé zadání, které je dostatečně reálné a přirozené. Ideální je, pokud zadání přináší řešení nebo postupy s viditelným užitkem a navíc využitelné v dalším životě z hledisek:

- a. Z psychologického hlediska - musí zadání svým rozsahem a požadavky odpovídat schopnostem a možnostem žáků. Znamená to volit etapovost tvorby a nároky stupňovat uváženě a přiměřeným tempem. Velmi důležité je poskytnutí stejné šance pro všechny zapojené na dosažitelném a dosaženém úspěchu.
- b. Z pedagogického hlediska - je nutné zajistit koordinaci výukových témat v příslušných odborných předmětech s harmonogramem projektu, neboť je jejich propojenou nadstavbou. V podmínkách současných RVP nejde o žádný problém, stačí souhra pedagogického kolektivu.
- c. Z motivačního hlediska - je potřeba zvolit projekt dostatečně zajímavý, aktuální a propojený s praxí. Pro žáky v období adolescence je ideální námět týkající se témat či problémů, které se jich přímo dotýkají a něco jim přinesou.
- d. Z praktického hlediska - je projektová výuka přínosná. Žák vstupuje do života s vědomím, že dostupnost informací je jednoduchý a snadný doplněk předchozího vzdělání, k využití stačí jen vyhledávat a vyhodnocovat. S vývojem technologií se vyvíjí rovněž postupy výuky a směřují více k individualizaci.

Současný stav IT umožňuje využívat informační zdroje v širokém rozsahu, možnosti elektronické komunikace usnadňují vzájemné kontakty nejen mezi žáky, ale také mezi žákem a učitelem, lektorem. Práce na projektu tak není omezena zvoněním, žák si může na zpracovávání zvolit okamžik souhry pohody, dostatku času a koncentrace a k tomu i chuti. Současně si může zvolit cestu individuální práce nebo možnost elektronické konference, případně požádat o konzultační radu.

Rozhodující přínos je založený na skloubení teorie a praxe a v teorii na vnímání všeobecných znalostí jako podporu odbornosti. Stejně podstatná je skutečnost, že žáci si zvykají na aktivní vyhledávání podkladů a informací, neboť škola je v žádném případě v odbornosti nevybaví doživotně.

Rozvoj projektového vyučování se proto jeví jako velmi opodstatněný, a to i na méně vnímaných učňovských školách. Zamýšlený podnikatelský projekt bude sice prezentován jako hra, ale současně ponese výrazné znaky.

4 Historie a specifika učňovského školství

Podrobnosti vývoje od roku založení by zabraly značně větší rozsah, než umožňuje tato moje práce. Zákon o písemnictví a archivnictví mnoho věcí uložil skartovat a další převést do státního archivu. Vycházet proto mohou pouze z dostupných podkladů a informací pamětníků. Reálně to znamená vrátit se do školního roku 1975/76.

Název naší školy, který se předchozích dobách mnohokrát měnil a historie v tom i nyní pokračuje, zněl tehdy Zemědělské odborné učiliště Slaný. Vyučovaly se tu tři zemědělsky zaměřené obory – traktorista, chovatel hospodářských zvířat a opravář zemědělských strojů. Obory byly tehdy rozděleny na preferované (konkrétně u nás traktorista a chovatel hospodářských zvířat) a nepreferované (opravář zemědělských strojů). Preferované obory tehdy měly vyšší kapesné, zdarma ubytování na DM a celodenní stravu, při dojíždění svačinu a oběd zdarma. Výuka probíhala ve čtrnáctidenních cyklech, týden teoretické výuky v rozsahu 35 hodin a týden odborného výcviku pro první ročníky v rozsahu 35 hodin, pro vyšší v rozsahu 40 hodin. Třetí ročník měl teorii redukovanou na jeden den v týdnu, vyučovaly se pouze odborné předměty a nezbytná občanská nauka, a 32 hodin praktického vyučování. Odborný výcvik v prvním a druhém ročníku probíhal ve školních dílnách a na školním statku, třetí ročník pracoval již na smluvních závodech. Všichni učni museli mít uzavřenu učební smlouvu se smluvním závodem, který se tak zavazoval k zaměstnání absolventa po vyučení a kde učeň v průběhu třetího ročníku konal svou odbornou praxi.

Oproti ostatním středoškolákům byli učni značně znevýhodněni, protože na rozdíl od ostatních měli jen jeden měsíc prázdnin a srpen trávili buď ve školním statku, nebo na smluvním podniku. O žních a chmelech nebyla o práci nouze.

Podobně byli rozděleni zaměstnanci školy. Učitelé teorie a zástupce ředitele pro teoretické vyučování byli zaměstnanci tehdejšího Krajského národního výboru. Mistři odborného výcviku, provozní pracovníci, ředitel a zaměstnanci školního statku byli zaměstnanci zřizovatele, v našem případě Institutu výchovy a vzdělávání patřícího pod Ministerstvo zemědělství. Ředitele jmenoval přímo ministr zemědělství. Mistři odborného výcviku a ředitel, na rozdíl od učitelů, měli nižší platové třídy a pouze měsíc prázdnin.

Vedle státních učilišť existovala učiliště podniková s podobnou strukturou zaměstnanců. Šlo převážně o velké podniky typu SONP, STS, Škoda apod.

Vyučovalo se podle závazných osnov. Učební obory byly vesměs tříleté, ke studiu se mohli hlásit pouze žáci se zdárně ukončenou devátou třídou a v některých případech (automechanik, opravář a další) s poměrně přísným výběrovým řízením a požadavky na prospěch. Žák s trojkou se tehdy na automechanika neměl šanci dostat.

Výuka byla tehdy postavena daleko více na praktických a odborných dovednostech. Určité problémy byly dány tím, že pro učně současně platila ustanovení Zákoníku práce a plnění předpisů hygieny a bezpečnosti práce (HBP). Věkově vznikly rozpory, takže učni měli v řadě případů výjimku. Konkrétně traktoristé již ve druhém ročníku museli vlastnit řidičský průkaz na traktor a ve třetím na nákladní automobil. Respektovat se musel seznam zakázaných prací mladistvým a děvčatům, těhotných tehdy bylo minimum. Škola tak musela sledovat řízenou praxi třetích ročníků na zemědělských podnicích, a to zvláště u oboru chovatel hospodářských zvířat. Tento obor byl převážnou doménou děvčat, pro ně práce v živočišné výrobě byly složitější (Bangova choroba, býci ve výkrmu apod.).

Určitým pozitivem byla větší míra flexibility připravovaných žáků na samostatnou činnost. U děvčat k tomu přistoupila výrazná složka podpory rodinné výchovy. Z dotace odborného výcviku byl jeden den vyčleněn na výuku vaření a vedení domácnosti a jeden den na šití a běžnou domácí údržbu.

V roce 1978 došlo k významnějším změnám. Základní škola šla ukončit již v osmém úspěšném ročníku, splnění PŠD tak připadlo na první ročník následných škol včetně učňovských. Zhoršila se tak problematika věkové hranice pro výkon některých činností, proto byla později učební doba protažena z 36 měsíců na 40. Závěrečné zkoušky se tak vykonávaly až v prosinci, což pro zemědělské práce není příliš vhodný měsíc. Došlo k vyrovnání statutu studenta střední školy a učně sjednocením prázdnin na dva měsíce pro každého. Učiliště získalo status školy poskytující střední vzdělání, takže název školy se automaticky změnil na Střední odborné učiliště. Upraveny byly osnovy posílením teoretické složky výuky zvláště v oblasti všeobecných předmětů, takže výuka byla i ve třetím ročníku stejná jako v předchozích dvou – týden odborného výcviku a týden teoretické výuky včetně matematiky, českého jazyka, tělesné výchovy a dalších. Učební smlouvy a smluvní podniky se všemi povinnostmi zůstaly zachovány. O nábor žáků se musely více starat smluvní podniky, na což měly stanoveny sledované kvóty.

Zřídily se nově čtyřleté studijní obory zakončené maturitní zkouškou a současně výučním listem. Tyto obory byly označeny jako obory L. V naší škole byl také tento obor zaveden, zajišťoval absolventy pro Středočeský a Severočeský kraj.

Učiliště byla rozdělena do tří kategorií.

Odborné učiliště bylo určeno pro žáky tehdejších zvláštních škol, později speciálních. Studium bylo tříleté a bylo upraveno více na praktickou část nácviků, teoretická výuka byla přiměřeně zjednodušena. Docházka byla určena ve dvou možnostech: verze A znamenala pravidelnou docházku se čtyřmi dny teorie v rozsahu maximálně 30 hodin a se šesti dny odborného výcviku s rozsahem dle věku žáka. Verze B znamenala první a druhý ročník se střídáním týden školy a týden praxe a ve třetím ročníku výuku čtyři dny praxe a jeden den školy. Počet žáků byl stanoven na maximum 16, později snížen na 14. Počet žáků ve skupině na odborný výcvik byl stanoven na maximum osm. Zařazení do této třídy později podléhalo doporučení nově zřízených Okresních pedagogicko-psychologických poraden, 25% žáků ve třídě mohlo být z rozhodnutí ředitele učiliště z normální základní školy. Tyto obory byly označovány jako obory kategorie E, závěrečné zkoušky měly stejnou váhu jako u ostatních oborů.

Učiliště bylo určeno pro žáky, kteří neukončili základní školu úspěšným absolvováním deváté třídy nebo po splnění PŠD vyšli z osmého ročníku. Šlo o dvouleté obory s menší náročností na obě složky výuky. Studium komplikovala nutnost respektovat Zákoník práce a předpisy HBP. Došlo k tomu, že například učební obory zaměřené na slévárenství a hutnictví, podobně i dřevaři, celou výuku absolvovali v náhradních učebnách, protože k vysoké peči nesměli. Studium neusnadnila nutnost respektovat Zákoník práce a předpisy HBP. Stejně tak dřevaři odvětvování nacvičovali napodobeninou motorové pily na položeném telegrafním sloupu s větvemi zastoupenými násadami od košťat v předvrtaných otvorech. Osud těchto oborů neměl pro uvedené nedostatky a oboustranný nezájem příliš nadějí na udržení.

Střední odborné učiliště bylo pokračování původních odborných učilišť, kde v názvu bylo zdůrazněno, že se jedná o střední typ vzdělání. Výuka byla čtyřletá v případě studijních oborů s výučním listem a maturitou, v názvu obecně nazývanými operátor + obor, v katalogu byly vedeny jako obory typu L. U klasických učebních oborů, označovaných jako obory typu H, šlo o standardní tříletou výuku jako pokračování původních učilišť. Vyučovalo se podle pevně stanovených osnov, kde u normální výuky bylo možné rozhodnutím ředitele upravit týdenní hodinovou dotaci o 10% a náplň osnov podle regionální či jiné odůvodněné potřeby o

30%. Postupně byly zavedeny tzv. alternativní učební plány pro žáky s nižším studijním potenciálem, kde byly teoretické nároky poněkud sníženy. Navíc mohlo opět rozhodnutím ředitele školy upravit týdenní hodinovou dotaci jednotlivých předmětů o 30% a změny v osnovách byly umožněny v rozsahu až 50%.

Po roce 1993 byly původní maturitní obory minimalizovány a postupně nahrazeny maturitními nástavbami opět značenými indexem L. Denní výuka byla a je dvouletá, dálková forma byla a je tříletá. Původně se jednalo o Podnikání v oboru, později nahrazené obecně jako Podnikání bez návaznosti na předchozí studovaný obor. Poněkud paradoxní se jeví požadavek maturitní nástavby vázaný na předchozí tříletý učební obor, což formálně, nikoliv náplní studia, splňují rovněž absolventi oborů kategorie E.

Krátkou dobu na učilištích byla zavedena Rodinná škola ve verzi dvouleté, tříleté a čtyřleté s maturitou. Na naší škole se rovněž vyučovala. Pro právní nesoulad s možností normální všeobecné maturitní výuky na učilištích došlo k změně názvu u dotčených škol na Integrovanou střední školu.

Zrušena byla podniková učiliště, velkou většinu, kromě dále uvedených, vedlo jako zřizovatel Ministerstvo hospodářství a pouze ministr ing. Lux si udržel svých 120 učilišť pro potřeby resortu.

V roce 2001 přešly veškeré typy středních škol pod garanci MŠMT a byly řízeny nově ustanovenými Krajskými úřady. Zachovány pod jiným zřizovatelem zůstaly pouze školy Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva vnitra a školy soukromé. Změnily se požadavky na kvalifikaci učitelů, povinné bylo studium magisterské a u neučitelských oborů doplněné studiem pedagogiky. Z mistrů OV byli ustanoveni učitelé odborného výcviku a kvalifikační požadavek z původní maturity byl snížen na vyučení v oboru.

Došlo ke snížení výukových hodin teorie, bohužel z kategorie odborných předmětů. Snížil se počet hodin odborného výcviku, u prvních ročníků na maximum 6 hodin denně, u vyšších na 7 hodin denně. Zvláštní je, že u oborů H se čas na svačinu a oddech do této doby nepočítá, u oborů E ano.

Zásadnější dopad hlavně na učňovské školy mají změny na základních školách. Jde hlavně o systém postupu do vyšších ročníků. Na prvním stupni může žák tzv. propadnout pouze jednou, pak postupuje i při závěrečném neprospěchu. Na druhém stupni zas podobné situace postupuje z věkových důvodů. PŠD je stanovena setrváním devíti let na ZŠ, takže

v praxi (ověřeno na naší škole) může nastat situace, že ke studiu se hlásí žák propadající v sedmé třídě. Ve skutečnosti poslední ročník, kdy měl na vysvědčení „prospěl“, by čtvrtý. Výhoda pro nás je v tom, že se na jinou střední školu s maturitou hlásit nemůže. Nevýhod je daleko více.

Mnoho komplikací přináší zařazování žáků do tříd oborů E. Vyjádření školského poradenského zařízení je časově omezeno na plnění PŠD, takže platnost doporučení vyprší po obdržení rozhodnutí o přijetí na naši školu. Nové vyšetření při souhře všech pozitivních momentů a iniciativním přístupu zákonných zástupců trvá tři měsíce. Celou tuto dobu máme žáka formálně špatně zařazeného, aniž na něj čerpáme zvýšený finanční limit. Jeho čerpání je závislé na zahajovacím výkaze k 30. září, takže se většina žáků zařadit nedá. Horší situace nastane, pokud vyjádření ŠPZ nekoresponduje se zvoleným oborem či s výsledkem zákonní zástupci nesouhlasí.

Další změny přinese inkluze, jejíž dopad na střední školy se teprve dostaví. Záměna osnov za RVP znamenala, že místo původních tematických plánů v rozsahu do tří stran se musí vyrábět a pravidelně aktualizovat ŠVP v rozsahu minimálně 50 stran. Možná stačilo využít zkušeností s alternativními učebními plány.

Čerpáno ze školního archivu a z rozhovorů se staršími kolegy, hlavně s bývalým p. ředitelem této školy.

II.
PRAKTICKÁ ČÁST

5 Vzdělávání učňů

5.1 Možnosti zvýšení efektivity vzdělání na klasické učňovské škole

Pro vlastní konstrukci bylo nutné provést důkladný průzkum a rozbor situace a vstupních údajů týkající se podmínek naší školy ve srovnání s předpoklady získanými v odborné literatuře. V žádném případě nešlo o projev nedůvěry k nim, ale naše škola má daleko menší počet žáků a je čistě učňovská, takže ve srovnání se solidnějším a hlavně obsáhlejším průzkumem se může stát, že naše údaje nebudou ve středu, ale na okraji získané křivky. Poměrně významná je také odlišnost regionu, ve kterém a pro který škola výuku zajišťuje. Jako první krok konstrukce tedy bylo nutné shromáždit konkrétní údaje a vyhodnotit je.

5.2 Vstupní úvaha z pohledu sledované cílové skupiny žáků

ISS Slaný je klasická učňovská škola s dlouholetou tradicí a dobrými výsledky, jako v této kategorii jediná je v regionu potřebná a přínosná. Mezi žáky jsme měli mistra republiky v orbě, který pak ČR reprezentoval na MS na Novém Zélandě, vychovali jsme dvojnásobného juniorského mistra světa na ploché dráze, náš absolvent byl generální ředitel a.s. Benzina – jen pro ilustraci. Proto začalo být nepříjemné, když se začaly objevovat připomínky ke kvalitě absolventů od podnikatelů i od provozoven. Zásadní bylo, že jako škola jsme měli podobný pocit podporovaný názorem dlouhodobých zaměstnanců. Bylo a je věcí profesionální cti a současně i odpovědnosti se situací vážně zabývat a hledat cesty k jejímu řešení. Konstatování, že na ostatních učňovských školách je situace podobná či stejná, není řešení ale alibismus.

Poznatků pro rozhodování bylo dost. Výchovný poradce na škole byl ustaven již v roce konstituování této funkce (1979) a do roku 2018 v této funkci vydržel. K dispozici tak je dostatek podkladového materiálu včetně informací nad rámec této funkce. Zapojení počítačů do mapování situace a názorů žáků výrazně rozšířilo databázi podkladů. Bylo tedy z čeho čerpat a první krok tedy musel logicky spočívat analýzou stavu a stanovením příčin.

5.3 Historie, tendence a vývoj

Původní zaměření současné Integrovaná střední škola Slaný bylo dáno pokračováním tradice výuky v Hospodářské a hospodyňské škole, založené r. 1895. Po roce 1968 se na čas ustálil název Zemědělské odborné učiliště se zaměřením na zemědělskou výrobu a s vlastním Domovem mládeže a školním statkem. Zemědělské obory byly definovány v kategorii preferované, takže pobyt na Domově mládeže byl pro žáky zdarma včetně stravování.

Paradoxně to dospělo až do stadia, kdy žáci bydlící ve Slaném v neděli večer nastoupili na pobyt v Domově mládeže a domů se přes týden dostali jen na vycházkách. Volný čas byl v rámci výchovy mimo vyučování řízen velmi striktně včetně přípravy na vyučování a tak plně žáky zaměstnával. Postupem doby škola zajišťovala maturitní výuku v oboru Operátor zemědělské výroby pro kraj Středočeský a Severočeský, takže existence Domova mládeže byla opodstatněná a nezbytná se zachováním předchozího režimu, tolerovali se již místní a dojíždějící. Po roce 1989 došlo k redukci a následně k zániku tohoto studijního oboru a domov mládeže tak ztratil opodstatnění. Škola navíc razila přesvědčení, že dítě patří do rodiny, která jej má po všech stranách podporovat. Současně se začal redukovat zájem i podpora zemědělských profesí, takže se škola, již pod názvem Střední odborné učiliště, Odborné učiliště a Učiliště, transformovala na potravinářské obory a služby obecně. Domov mládeže byl nahrazen výukou pouze pro docházející a dojíždějící, což při tehdejší dopravní obslužnosti bylo dostatečně vyhovující. Bylo nutné ovšem z těchto důvodů změnit způsob výuky zrušením její odpolední části tak, aby žáci měli možnost využít hlavní dopravní spoje kolem čtrnácti třiceti hodin.

To velmi omezilo zájem o tehdy ještě fungující výchovu mimo vyučování. Velká část žáků přitom pocházela z vesnického prostředí, takže rodiči byla velmi vítána možnost odpoledního zapojení svých ratolestí do běžných domácích prací. Škola se přesto snažila v odpoledních hodinách žáky smysluplně zapojit. Po zřízení Odborného učiliště, které zpočátku naplňovali převážně žáci romského etnika, bylo pro ně značným a dostatečným lákadlem možnost hudebního vyžití. Na zajištění stačily elektrofonické varhany a prostor, což obojí bylo ve škole k dispozici.

Po vybavení škol internetem byla pro žáky velmi lákavá možnost odpoledne využívat školní učebnu vybavenou počítači a připojenou na internet. Šlo o novou perspektivní možnost, která jinde k dispozici zatím běžně dostupná nebyla. Počítače postupně naplnily domácnosti, takže i tato nabídka přestala být využívána.

Pak už následoval jen poměrně strmý pokles zájmu o jakékoliv odpolední aktivity.

5.4 Příčiny poklesu zájmu o učňovské vzdělání a úrovně výstupů

Za poměrně zásadní je nutno považovat důvod sociální. Oblast bývalého okresu Slaný byla značně průmyslová a množství podobných nabídek nabízelo i blízké Kladno. Většina těchto podniků postupně zanikla. Žáci naší školy nikdy nepatřili do kategorie sociálně silných skupin, takže v řadě případů žáci využívali možnost odpoledních a víkendových brigád a výpomocí. Napomohla tomu skutečnost, že škola od druhého ročníku zajišťovala a dosud zajišťuje odborný výcvik na reálných pracovištích. Má to řadu výhod. Především jde o konkrétní a reálnou činnost a nikoliv nácvikovou většinou bez hmatatelného a užitečného výsledku. Navíc se obě strany včas mohou vzájemně poznat a pro žáky se tak objevuje snazší možnost pro následné uplatnění po vyučení. Většina absolventů tak v případě jejich zájmu má zajištěno pracovní uplatnění. Řada podnikatelů se, často oprávněně, bojí přijmout čerstvého absolventa chráněného v počátku zákonem, takže i pro ně je tato varianta přínosná.

Značnou roli začal sehrávat klesající vliv rodiny. Příčin bylo a je několik. Více jak šedesát sedm procent našich žáků pochází z neúplného rodinného prostředí nebo jde o rodinu neplnící svoji funkci. Za současného stavu by bylo možné vyžadovat podporu rodiny při vzdělávání a výchově jen tehdy, pokud by byla zaručena funkční úroveň této instituce. Bohužel být rodičem se nelze dnes nikde naučit. Podobné předměty jak ze základních škol, tak ze škol středních zcela vymizely. Navíc rodiči se stále častěji stávají i ti, kteří si to vůbec nepřáli a nejsou pro tuto funkci ani věkově a ani mentálně připraveni. Řada z nich má za sebou dětství a výchovu, kde nic podobného nemohli odpozorovat. Řada rodičů z mnoha důvodů je natolik vtažena do zaměstnání či podnikání, že na vlastní ratolesti prostě prostor nebývá. Takzvaná psychická odolnost a otužilost rovněž výrazně klesá, takže jak předchozí, tak i novopečení rodiče nejsou psychicky zcela vyrovnaní.

Narůstá počet žáků, kteří vyrůstají pouze s jedním z rodičů, takže kromě předchozích znevýhodnění ještě přistupuje realita, že chybí vzor interakce mezi dospělými. Tím trpí sociální inteligence a vazby. Následně se nevytváří nutné vzorce chování nezbytné pro následný život ve společnosti a v rodinném svazku. Výsledkem je na učňovských školách (především) skutečnost, že očekávat a spoléhat na to, že rodina souběžně se školou dostatečně připravuje děti na život nelze. Připočteme-li k tomu současně kontinuálně probíhající společenské změny, nelze se dosaženým skutečností divit.

Další důvody již nejsou tak výrazné, přesto je nelze opominout. Jedním z dalších důvodů je otázka dopravy. Síť spojů stále klesá a donedávna cena dopravy přesahovala trvale

možnosti rodiny. Volba oboru pro dítě pak neznamenala akceptaci zájmu, záliby a schopností, ale byla dána nejbližší a nejlevnější vzdělávací nabídkou. V současnosti je již tato skutečnost eliminována, zatím se kvůli společenské setrvačnosti nedokázala dostatečně vžít.

Poměrně nebezpečně narůstá vliv part a kamarádů, kteří z výše uvedených důvodů často suplují funkci kompletní rodiny. Podle výzkumů v naší škole (VP archiv) má na rozhodování žáků převažující vliv názor kamarádů ve více jak třiceti osmi procentech případů.

Vliv party s sebou přináší negativní možnost zájmu o drogy. Díky skutečnosti, že po vyučování se většina žáků rozplyne do celkem čtyřiceti osmi obcí a bydlišť (skutečnost 2018/19), nejedná se o party stejného rozsahu jako ve velkých městech. Spolupráce školy s Městskou policií Slaný a Policií České republiky zvláště po začátku školního roku dokáže vliv drog značně utlumit, i když to někdy znamená pouze jejich vytěsnění mimo školní prostory do míst bydliště. Tam jde již o otázku výchovného působení rodiny, čímž se vracíme zpět na začátek.

Dalším významným a hlavně nepříjemným faktem je trvalé snižování dosažené úrovně vzdělávání z předchozích základních škol. Rámcově vzdělávací programy předepsané pro základní školy přicházející žáci v devadesáti procentech nedosahují, takže následné rámcové vzdělávací programy učiliště nemají na co navázat. Odstranit mezeru nelze, není na to dostatečný prostor. Navíc povinná školní docházka je dána pouze počtem let strávených na základní škole a navíc opakování ročníku je na prvním stupni limitováno. Počet žáků z nižší než deváté třídy je u nás skoro poloviční, řada z nich končí základní školu s několika posledními ročníky absolvovanými s výsledkem „neprospěl“. Teoreticky jsou pro učiliště početním přínosem, protože se nemohou ucházet o některé z narůstajícího počtu maturitních oborů. Prakticky ovšem jde o obrovskou zátěž vyučujících, spolužáků a současně i jejich vlastní. Stíhat požadavky nadhodnocených učilištních rámcových vzdělávacích programů nemohou a pro většinu to musí být a je frustrující.

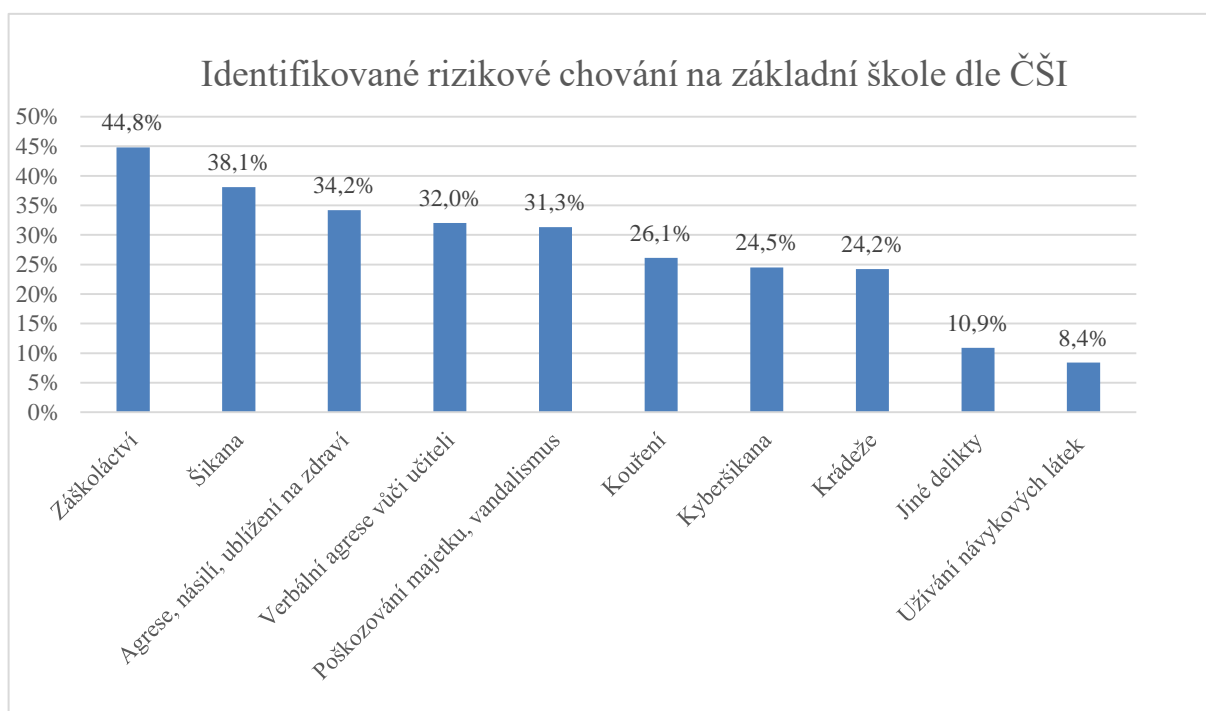
Změna věkových hranic vzdělávání znamená, že řada žáků se již v průběhu studia stane zletilými, takže jsou sami sobě tzv. zákonnými zástupci. Mimo jiné se mohou nezpochybnitelně omlouvat a jejich přestupky se musí řešit s jimi samotnými. Pro zbytek pouze mladistvých to není vhodná motivace a příklad.

V rámci přípravy na budoucí povolání mohou absolventi znovu zahájit studium dalšího podobného či zcela jiného učebního oboru, takže mezi patnáctiletými žáky mohou být a jsou dvacetiletí. Ani to není příliš povzbuzující, ale stává se to daleko častěji pravidlem. Pokud splní přijímací kritéria, a to není problém, nemá škola možnost upřednostnit potřebnější jejich případným nepřijetím s dalšími nepřijemnými důsledky.

Do analýzy stavu je nutné pro kompletnost a úplnost zahrnout současně vlivy vyplývající ze současného společenského vývoje, aniž má škola možnost je korigovat.

Zmiňovaný nepříliš podpůrný vliv rodiny se napojuje na narůstající pokles prestiže učitelstva. Jednoduchá vysvětlení se totiž ujímají velmi ochotně. K tomu přistupuje nedostatečná ochrana pedagogů a škol ze strany nadřízených složek v případě konfliktů či řešení situací rodičům nevyhovujících. Kulminuje to až do určité arogance přecházející do verbální a poslední dobou i skutečné agrese. Je přirozené, že zrcadlení tohoto jevu žáci přejímají a využívají. Situaci vykresluje Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2016/17, mapující situaci na základních školách uvádí statisticky identifikované případy rizikového chování na základních školách v následujícím přehledu (výtah):

Graf 1 Identifikované rizikové chování na ZŠ dle ČŠI

Zdroj: Česká školní inspekce, 2017

Čísla nejsou povzbudivá, přičemž zahrnují pouze přiznané nebo řešené případy. Na středních školách nebude situace o nic příznivější, s nárůstem věku se nejspíš jen přehodí pořadí či změni procenta. Do kategorie středních škol se zařazují učňovské školy, které samostatně řešeny jako většinou nebyly. V uvedených číslech se přitom ještě neprojevila probíhající inkluze, která po několika letech dopadne v plném rozsahu především na školy učňovské.

Klesá stále atraktivita klasických učňovských oborů. Příčina je jednak v nárůstu soukromých středních škol s nadměrnou nabídkou maturitních oborů, které ve většině ani u státních škol zdaleka nemohou naplnit potřeby výrobní sféry a navíc požadavky výroby nesplňují ani obsahem výuky, ani profilem absolventa.

Nově stanovené rámcové vzdělávací programy pro učňovské školy nejsou postaveny dostatečně reálně s ohledem na situaci a potřeby a nijak za dobu své existence na to ani nereagovaly. Především vycházejí z návaznosti na předchozí rámcové vzdělávací programy základních škol, což nesplňuje ani deset procent žáků přicházejících na učňovské školy. Navíc podíl odborných předmětů činí pouze cca třicet procent z celkové dotace teoretické výuky, což by u odborně (= prakticky všech) zaměřených učebních oborů mělo být obráceně. Ve všeobecných se objevují předměty, jejichž výuka by při předpokládané kvalitě měla postačovat s úrovní dosaženou na základní škole.

Stanovené počty výukových hodin v jednotlivých předmětech a celcích jsou uvedeny v tab. 1. Všeobecné předměty, vyučované podle jednotně stanovených kompetencí ve všech oborech stejně, jsou uvedeny podle předmětů v první části. Hodinový rozsah odborných předmětů a odborného výcviku je striktně stanoven ve druhé části. Rozdělení hodinové dotace na jednotlivé odborné předměty a jejich název je věcí školy. V závěru je uveden podíl odborných předmětů z dotace vyčleněné na odborné předměty. Jejich průměr dá výše uvedených 31%. Pro srovnání u oboru Instalatér je celková hodinová dotace za tři roky docházky na maximální povolené hranici 105 hodin, z čehož odborný výcvik činí 47 hodin a teoretická složka výuky pak 58 výukových hodin. Za této situace nebyl pro další aktivity z jejich strany pochopitelně prostor a ani zájem.

Tab. 1 Přehled rozvržení dotace výuky za celou dobu studia stanovený taxativně v RVP oborů

Předměty	Kuchař - číšník	Cukrář	Prodavač	Truhlář	Zámečnick
Český jazyk	3	3	3	3	3
Cizí jazyk	10	6	6	6	6
Občanská nauka	3	3	3	3	3
Přírodověda	3	3	3	2	2
Fyzika	0	0	0	2	2
Matematika	3	3	3	5	5
Informatika	3	3	3	3	3
Estetika	2	2	2	2	2
Tělesná výchova	3	3	3	3	3
Ekonomika	2	2	2	2	2
Jiné	0	3	2	0	0
Celkem	32	31	30	30	31
Odborné předměty	13	14	16	16	14
Podíl odb. předmětů	29%	31%	35%	35%	31%
Odborný výcvik	50	50	50	50	50
Součet teorie a OV hrazený	95	95	96	96	95

Zdroj: interní dokument školy

Pokles oblíbenosti manuálních složek výchovy a vzdělávání začal již jejich vyřazením z učiva základních škol. Přitom kvalitní a vyučený soustružník, instalatér, truhlář a další profese je nyní daleko vyhledávanější kategorií a pracovní silou než odborník na turistický ruch, byť s maturitou.

Přechodem z nezletilosti do kategorie zletilých zmizí možnosti řešení jakékoliv absence na výuce a odborném výcviku ve srovnání s povinnou školní docházkou. Problém neomluvených hodin jako takových škola vlastním programem vyřešit dokázala s prokazatelnou úspěšností cca padesáti procentního poklesu za poslední čtyři roky.

5.5 Pedagogicko-psychologické aspekty řešení

Volný čas mládeže je rozsahem v komplexu produktivního lidského života snad nejvíce dotován. Prováděný výzkum řady autorů se příliš vzájemně neliší a uvádí v průměru tři až pět hodin běžně, o víkendech pak sedm a více. Problém ale vzniká při jeho využívání, které by už ve věku adolescence mělo být smysluplné a něco přinášející kromě odpočinku, relaxace a zábavy. Procenta využití podle zálib se budou samozřejmě lišit u mládeže dostatečně motivované a s dostatečnou podporou podnětného rodinného prostředí, většinou

spojovanou s maturitním či vyšším stupněm vzdělávání. Odlišná je samozřejmě u učňovské mládeže, kde výše uvedené předpoklady jsou ve většině případů negovány. Vlivů na využívání volného času je celá řada, ať už vnějších včetně možností a nabídek, či vnitřních daných motivací a zálibami nebo zájmem. V řadě případů nastupuje k tomu také určitá nutnost. Postihnout jejich vzájemnou interakci, a to zvláště u problematičtější kategorie učňovské mládeže, není jednoduché a s možnostmi školy a této práce ani při dostatečné odpovědnosti možné. Důležité je ovšem o nich u každého žáka vědět. Škola proto pečlivě a hlavně dlouhodobě mapuje žáky a sleduje jejich vývoj a problémy během jejich celého studia. U nastupujících žáků se zkoumá vědomostní rozsah pro eventuální nutnou a možnou úpravu našich školních vzdělávacích programů na doplnění kritických nedostatků v základních vědomostech pro zachování alespoň minima kontinuity a návaznosti. Pro zamýšlený záměr pak jejich vyhodnocením škola došla k následujícím poznatkům.

5.6 Vyhodnocení situace, získaných informací a předpokladů

U žáků nastupujících je znatelný pokles vnitřního mechanismu zvědavosti, poznávání a smysluplné činnosti dle vlastních osobních představ. Určitý díl problémů tkví generačně v rozdílném názoru na smysluplnost činnosti z pohledu mládeže a totéž vzato pohledem zkušenostmi vybaveného pedagoga či kohokoliv ze starší generace. Každopádně ale narůstá podíl takzvaného prázdného času – to je ničím významnějším a v řadě případů vůbec ničím – naplněného. To je moment vzniku syndromu nudy, což je svým způsobem počínající stupeň destruktivity osobnosti jako takové. Dostupná media nabízejí jednoduchou zábavu odtrženou od reality. Tato fikce nahrazuje mládeži osobní prožitky, které by měla poskytovat fungující rodina. Takováto kompenzace nudy nejen neplní svou funkci, ale v přímém dopadu je velmi negativní.

Nuda je tedy nedostatek adekvátních podnětů. U citlivějších jedinců může indukovat vznik deprese, není to naštěstí jediný či dominantní spouštěč. Mládež podle těchto kritérií můžeme rozdělit do tří skupin. První jsou nenudící se čínorodí a aktivní jedinci s řadou zálib, zájmů a koníčků. Ve druhé skupině jsou jedinci, kterým nuda nevádí, většinou si ji ani neuvědomují. Těm stačí jednoduché podněty a obdobná zábava. Třetí skupinu tvoří trvale se nudící jedinci, kteří nejsou schopni akceptovat žádné podněty či na ně reagovat. Nedostatečně kompenzovaná nuda pak může přerůst v aroganci, agresivitu a destruktivitu (Hájek, 2011 s. 11, 12).

Zásadní ze získaných poznatků, jehož kvantifikace je obtížná a těžko ověřitelná, vyplynul ze vstupního šetření prvních ročníků, který provádělo školské poradenské zařízení při SOU nápravném zařízení Vinařice. Později tytéž analýzy prováděla Pedagogicko-psychologická poradna Kladno. Pro další rozhodování nakonec byl prioritní a rozhodující z více důvodů. Jde o to, že významná většina žáků v diagnostice předchozího školního vzdělávání uváděla jejich vlastní pocit nepřiliš významné (až odstrkované) pozice ve třídním kolektivu nejen ze strany spolužáků, ale i pedagogů. Z následných rozhovorů vyplynulo, že žáci neměli možnost a ani příležitost tzv. zažít úspěch. Povinná školní docházka je zákonem definována pouze z hlediska času stráveného na základní škole a penzum získaných vědomostí a dovedností se nijak neřeší a ani nezkoumá (patrně zatím). U slabších žáků to nemá ani význam, protože při výsledném ročníkovém neprospěchu místo druhého k opakování postupují do následujícího z věkových důvodů. V plné třídě se pak nutně stávají brzdou. Pro pedagoga není ani motivující a nakonec ani možné, aby se těmto žákům věnoval na úkor ostatních, kteří spolupracují a na vzdělávání mají stejný nárok. Navíc stačí nutnému tempu. U žáků s výše popsaným stavem je možné vyniknout v jinak koncipovaných předmětech. Konkrétně jde například o tělesnou a pracovní výchovu. Není to ovšem možné, protože tělocvik patří v současnosti spíše k opovrhovaným předmětům. Do pracovního vyučování jsou pak zařazováni především zase tito žáci, zatímco ostatní volí počítače, další jazyk nebo jiné myšlenkově náročné aktivity. Ani tady nelze předpokládat kladný přínos a výsledek. Obtížnou situaci mají žáci s tzv. sociálním znevýhodněním. To se nerado diagnostikuje a ještě nepříjemnější je o ně žádat. Lyžařský výcvik ze stejných důvodů nepřichází v úvahu, většinou se spíše obchází. Dohnat ztrátu znalostí zapojením do zájmových kroužků nebo doučování není možné ze dvou příčin. Nabídka těchto činností je závislá na velikosti místa bydliště. Znamená to, že na vesnicích je minimální či žádná, existuje přímá úměra čím menší obec tím menší nabídka jakýchkoliv aktivit. Dojíždění do spádové oblasti s nějakou nabídkou již teď nebývá takový obrovský finanční problém: doprava přesto problémem je. Hustota spojů se stále snižuje na nejnětější minimum, takže často existuje cesta tam a domů již nikoliv. Stejně nepříjemná situace nastává, pokud sice spojení existuje, ale se značnými časovými mezerami. Vyplnit tyto časové prodlevy čímkoliv užitečným či přínosným je vyloučené, takže zbývá možnost činnosti nulové nebo závadové. K tomu přistupuje daleko významnější překážka, neboť až na pár výjimek jsou veškeré kroužky a doučování jen za úhradu a nikoliv zdarma. Škola proto vyhodnotila jako prioritní zvláště z pohledu nenásilné a neformální motivace právě možnost nechat vyniknout uvedené žáky v řešené oblasti.

V návaznosti na předchozí úvahu se nabízí další možnost. Vyjadřovací schopnost našich žáků, a nejspíš nejen našich, je velmi nízká a vystoupení před kolektivem, komisí či dokonce veřejností většinou nezažili. Pokud ano, jde rozhodně o značně stresující záležitost. Přišlo proto jako vhodné celou zamýšlenou podporu zakončit závěrečným předvedením formou prezentace a trochu i obhajoby. Před konáním závěrečných zkoušek tak žáci budou mít možnost podobné vystoupení absolvovat a k závěrečným ústním zkouškám přistoupit už s jistou mírou zkušenosti a nikoliv objevnosti.

Nastupuje další významný faktor. Ve většině případů jde o poslední stupeň vzdělávání absolventů před vstupem do samostatnosti a praktického života. Vše je rázem jenom doopravdy a chyby nemusí končit horší známkou nebo opravou. Učili se sice až přemíru teorie, ale o praktickém životě včetně jeho nástrah nikoliv. Úkolem učňovské školy je proto souběžně s plněním uvedených rámcových vzdělávacích programů připravit budoucí absolventy na vstup do reálného života. Z předchozího je zřejmé, že je třeba udělat něco navíc, než umožňuje běžná výuka. Spotřebovat tři roky výuky jen na splnění předepsaných kompetencí taxativně stanovených v RVP je rozhodně málo. Školní výuku přitom nelze hodinově rozšířit a do normální výuky se řešení uvedených problémů vtěsnat nedá. Už tak je množství problémů jak se vypořádat s nedostatky přinesenými ze základních škol. Teoreticky by bylo možné týdenní dotaci hodin zvýšit až na povolených třicet pět hodin. Brání tomu dvě skutečnosti. Mzdový fond škola podle normativu dostane pouze na počet hodin striktně daných pro každý obor v rámcových vzdělávacích programech (viz tab. č. 1). Rozšíření hodin je přitom výrazné negativum pro žáky. Dokladem je obor instalatér, v němž rámcové vzdělávací programy stanovily docházku na povolené hranici třicet pět hodin. Ostatní obory se přitom pohybují v rozpětí třicet až třicet dva hodin. Zájem o tento obor následně klesl na méně než třetinu. Pro žáky je demotivující sedět v lavicích pět dní po sedmi hodinách, zatímco ostatní jdou domů po pěti až šestihodinové výuce. Délka výuky je pro žáky s vnímáním bezprostředního užitku daleko významnější než možnost dozvědět se něco navíc nebo podrobněji. Paradoxně tak snaha odborných cechů oboru instalatér po vyšší kvalitě dopadla zcela obráceně.

5.7 Závěry vstupní analýzy a podklady pro rozhodovací proces

Jasně jsou následující závěry:

- Úroveň absolventů klesá společným působením řady příčin
- Kritický je moment přechodu ze školy do praktického života
- Řešení většiny příčin je mimo kompetence školy
- Zlepšení stavu je nezbytné a existenční, a to nejen pro školu
- Je nutné hledat cesty, nikoliv odůvodnění a vysvětlení

Současně je třeba respektovat následující omezení:

- Nelze vstoupit do RVP
- Nelze navýšit počet výukových hodin (finanční normativy, rozvrh)
- Nelze přesunout část odborných předmětů teoretické povahy do výuky odborného výcviku
- Nelze obecně spoléhat na všestrannou podporu či pomoc rodiny
- Nelze z výuky a vzdělání udělat nepříjemnou záležitost

Jako prioritní a limitující jsou následující požadavky:

- Nutnost nabídky vhodných podnětů k čínorodé aktivitě
- Konstrukce řešení musí respektovat možnost seberealizace a zažití úspěchu z vlastní tvůrčí činnosti
- Kvůli motivaci musí být zřejmý jednak okamžitý užitek a úspěch s následným přínosem
- Nabídka volnočasové aktivity musí být nenásilná a volný čas naplňovat a nikoliv zjevně omezovat
- Aktivita musí být založena na dobrovolnosti

Po zvážení všech omezení a možností, přínosu a negativ a hlavně efektivity dosaženého cíle se zatím jako jediné ukázalo následující řešení:

- Využít volný čas žáků na podporu výuky v oblastech jejího praktického využití nabídkou vhodně koncipované a profesně zaměřené hry. Jako volnočasová aktivita musí být podložena dobrovolností, zájmem či navozením vhodné situace k tomuto směřující. Hra musí proto být reálná, smysluplná a se snadno viditelným a pochopitelným užitekem. Zaměření je třeba volit na přechod do praktického života.

6 Průzkum a specifikace zájmů a možností cílové skupiny žáků

Po předchozím vyhodnocení vstupů bylo nutné zjistit preferované činnosti a zájmy učňů. Podobných průzkumů byla a je prováděna celá řada například: Aktuální problémy mladé generace České republiky, šetření Národního ústavu odborného vzdělávání a jiné. Jejich závěry jsou dostatečně fundované a jsou hlavně podloženy dostatečně rozsáhlým a reprezentativním vzorkem respondentů a jsou tedy statisticky dostatečně významné. Právě skutečnost, že vzorek zkoumaných ve věku patnácti až dvacet šest let byl dle Gaussovy křivky průřezem celé populace, nebyl pro naše účely dostatečně průkazný. V učňovských školách se z tohoto pohledu vyskytují v oborech skupiny H a skupiny E spíše mladí jen z jedné strany Gaussovy křivky a věkovou kategorii reprezentují studenti až na výjimky ve věkovém rozpětí cca šestnáct až devatenáct let. V tomto věku je přeci jen značný rozdíl mezi studentem gymnázia a studentem klasické učňovské školy. Škola sice pravidelně mapuje přicházející žáky, ale nikoliv v rozsahu podobné šíře jako jsou výše uváděné tituly. Hlavní směr zájmů se za poslední roky příliš nemění, ale změny v používání informační technologie a dalších zařízeních včetně podpory a softwaru jdou rychle dopředu. Mladá generace včetně učňovské mládeže má k ní velmi blízko, někdy až přespříliš. Záměr konstrukce hry předpokládal právě značnou oporu v informační technologii a vzorek pro pilotní ověřování se měl soustředit na žáky třetích ročníků. Proto právě u nich proběhlo podrobnější specifické aktuální ověření jejich zájmů, zálib a možností činnosti v jejich volném čase. Vzhledem k možnému nebezpečí vyplývající ze současného trendu ochrany osobních údajů a osobnosti bylo nutno zvolit postup vylučující zneužití. Celý průzkum byl veden anonymně a individuálně. Na školním portále byla přístupná požadovaná tabulka, kterou žáci samostatně a v klidu zpracovali doma a poslali na zabezpečené školní úložiště. To splňuje podmínky určené nadřízenou směrnicí General Data Protection Regulation a vylučuje vstup jiných osob bez příslušného oprávnění. Pro srovnání úvodních s úvodními představami žáků cílové skupiny, které byly získány při jejich nástupu do prvního ročníku, je uveden dále výtah z této tabulky zmiňovaný v závěru kap. 1.4.

Analýza a hodnocení vstupních představ a názorů žáků nastupujících do prvního ročníku je shrnuta v tab. č. 2.

Tab. 2 Průzkum představ nastupujících žáků (cílové skupiny) provedený v období září a říjen 2018 (výtah).

Rozhodující vliv na volbu oboru a volbu školy (= ISS Slaný)	Rodiče	45%
	Kamarádi	25%
	Výchovný poradce ZŠ	5%
	Tradice rodiny	5%
	Baví mi to	10%
	Doprava	5%
	Jiné vlivy	5%
Představa svého následného uplatnění	Vlastní samostatná činnost	30%
	Další studium (nástavby)	10%
	Zaměstnání v oboru	40%
	Zaměstnání kdekoliv	15%
	Nevím	5%
Představy o minimální mzdě	do 25 000,-	25%
	Do 30 000,-	45%
	Nad 30 000,-	10%
	Je mi to jedno, neřeším	20%
Zkusil jsi prakticky činnost v oboru	Ano	15%
	Ne	85%
Informace získány převážně od	Zaměstnavatelů, ÚP	5%
	Výchovný poradce ZŠ	15%
	Sám, sama, rodiče	15%
Vliv ostatních faktorů na volbu školy (=ISS Slaný) a učebního oboru	Odpolední výuka	
	Má vliv	55%
	Nemají vliv	15%
	Neřeší to	30%
	Stipendium	
	Nevím o něm nic	80%
Rozhodovalo	20%	

Zdroj: školské poradenské zařízení, úprava autorky

Uváděná tabulka je výtah z diagnostické analýzy prvních ročníků, kterou pro školu pravidelně zajišťuje speciální školské poradenské zařízení. Diagnostika je zaměřena primárně na upřesnění žáků k zařazení do kategorie SVP, některé vybrané údaje jsou použitelné obecně. Tyto údaje pro zjednodušení byly zaokrouhleny na 5%

Tabulka vychází z hodnocení žáků prvních ročníků, kteří se nyní zúčastnili projektu. Jde o výtah průzkumu ŠPZ, upraveného výchovným poradcem a autorkou pro potřeby srovnání zájmů a jejich vývoj během studia. Průzkum proběhl v průběhu října 2016

Pro dokreslení přehled vědomí o právní a trestní odpovědnosti nastupujících žáků

Tab. 3 Přehled o právní a trestní odpovědnosti nastupujících žáků.

Trestně právní odpovědnost od 15 do 18 let	Žádná	35%
	Poloviční	15%
	Plná	10%
	Nevím	40%

Zdroj: průzkum autorky

6.1 Cílová skupina žáků

Jak vyplynulo z předchozího, realizace zamýšlené hry směřovala do třetích ročníků oborů skupiny H. K dispozici byly tři třídy:

K - slučující obor kuchař- číšník a kuchař, chlapci a dívky půl na půl.

CP – slučující obory cukrář a prodavač, vesměs děvčata. V oboru cukrář překvapivě byl zájem o pokračování práce v oboru nulový.

ITZ – slučující obory instalatér, truhlář a zámečnick, vesměs chlapci

Žáci byli začátkem školního roku seznámeni s námětem, náplní a záměrem doplňkové hry. Činnost byla jednoznačně deklarována jako dobrovolná, podrobně byl rozveden užitek a přínos. Dobrý ohlas zaznamenala nabídka simulovaného vyzkoušení formy a způsobu provádění nadcházejících závěrečných zkoušek nanečisto. Po vzájemné diskuzi a návrzích byla stanovena pravidla, možnosti a časový harmonogram celého zpracování. Vyřešen byl problém vymezení času a průběhu vzájemných konzultací. Podrobnosti budou popsány dále.

Ze hry odpadli instalatéri z jednoduchého důvodu. Jejich stanovený hodinový rozsah teoretické výuky týdně činí třicet pět hodin. Rozvrhově to znamená každý den sedm hodin výuky, která končí ve čtrnáct hodin. Čas na konzultace nezbyvá, protože dopravní možnosti nabízejí tradičních čtrnáct třicet a další možnost je pak až v sedmnáct třicet. Zařadit konzultace do týdne s odborným výcvikem není možné. Odborný výcvik probíhá, jak bylo uvedeno, na smluvních pracovištích, u instalatérů v terénu na stavbách či ve staveních. Pracovní den nekončí podle hodin, ale předáním nebo uzavřením určité, často termínované práce. Hodiny navíc mají žáci samozřejmě honorovány, pravidelná mimořádná doprava z terénu do školy služebním autem není přijatelná ani pro žáky a ani pro zaměstnavatele. Očekávat přitom po náročné směně dostatečné a efektivní soustředění na konzultaci není možné. Z podobných důvodů se koordinační a konzultační schůzky u ostatních oborů musely rovněž soustředit do týdne s teoretickou výukou. Tady problém nebyl, jejich hodinová dotace v týdnu činí pouze třicet dva hodin a v rozvrhu nebyly obsazeny všechny sedmé hodiny. Předběžně stanovené termíny pak byly operativně podle situace upřesňovány vždy v pondělí na zbytek týdne. Představy žáků o dalším uplatnění byly v září byly v průběhu září monitorovány, přehled úvodních zájmů je v tabulce č. 4.

Tab. 4 představy žáků cílové skupiny o uplatnění po studiu – září 2018

Obor	Cukrář	Prodavač	Instalatér	Truhlář	Zámečnick	Kuchař - číšník
Počet	10	8	7	5	10	18
Nástavba	3	2	0	1	1	6
Další obor	1	1	0	0	0	1
Zaměstnání V České republice	3	3	4	4	8	8
Zaměstnání cizina	0	0	0	0	0	2
Úřad práce	2	0	1	0	0	0
Nerozhodnuto	1	2	1	0	1	1

Zdroj: průzkum autorky

6.2 Průzkum využívání mimoškolního času ve sledované skupině

Oslovených žáků bylo celkem padesát osm, odpovědělo jich celkem čtyřicet šest. Doporučeno bylo vybrat a upřednostnit pět klíčových dotazníkových položek, ovšem pokud by žák měl pocit jiného čísla, mohl volit podle svého bez limitu. Vynechány byly záměrně otázky samozřejmě osobního charakteru, dále nepříjemné a vyžadující negativní sebehodnocení kouření, alkohol, drogy a otázky na protispolečenské jevy. Tato oblast nebyla

pro záměr mé práce klíčová. Zájem byl na objektivitě získaných údajů, proto možné příčiny zkreslování či znevažování ankety byly pro jistotu eliminovány. V závěru se ukázalo, že v horizontu posledních tří let se nové údaje příliš nelišily od trvajících trendů, rozptyl hodnot se pohyboval v hranicích maximálně patnácti procent.

Při veškeré snaze o obsažnost a současně srozumitelnost a jednoduchost se nepodařilo otázky formulovat dostatečně jednoznačně, některé názory se mohly objevit ve více otázkách. Kontrolní součty tak nejsou ve všech případech rovny počtu oslovených žáků. Rozsah zkoumaných zájmů musel být redukován. Vzhledem ke známé mentalitě a schopnostem žáků nebylo možné anketu příliš rozšiřovat a otázky musely být formulovány velmi jednoduše a nekomplikovaně bez rozsáhlých komentářů.

Trochu sporná byla otázka týkající se naplnění volného času děláním činnosti bez jakéhokoliv hlubšího cíle. V předchozí kapitole bylo konstatováno, že ne každý je schopen nuda specifikovat jako negativum nebo ji vůbec jako takovou vnímat. Pro zjednodušení byla tato kategorie pro srozumitelnost žákům vedena jako nuda. V této otázce se lišily odpovědi dost výrazně od názorů pedagogických pracovníků. Získané informace jsou zpracovány v tabulce.

Tab. 5 Četnost aktivit a zájmových činností

Činnost v hodinách/úsek	Denně	Týdně	Občas	Vůbec
PC, internet, ostatní informační technologie	16	14	16	4
Televize	18	5	21	4
Poslech hudby	38	6	3	0
Denní tisk, časopisy	4	3	8	30
Četba knih	6	3	8	32
Sport	8	11	10	17
Komunikace pomocí sociálních sítí (facebook, skype) a pomocí mobilu	31	6	10	2
Restaurace	3	22	15	6
Hobby	8	12	17	9
Čas s partou	13	18	8	7
Domácí práce	21	14	9	2
Brigády, výdělek navíc	0	10	24	12
Učení do školy	0	5	30	11
Zahrada, chov	5	5	2	34
Odpočinek, nic	16	16	2	2
Kino, divadlo	0	0	10	36
Hudba, aktivní zpěv	0	0	5	41
Veřejná činnost	0	0	14	32
Nuda	7	12	23	4
Osobní rozvoj	0	6	6	34
Zájmové kroužky	0	0	1	40
Ostatní	10	21	10	4

Zdroj: průzkum autorky

Vyhodnocení náplně volného času ukázalo, že výraznou část věnují žáci aktivitám spojeným s používáním informační technologie, sledováním televize nebo poslechem hudby a komunikací pomocí Facebooku. To korespondovalo se záměrem použít ke komunikaci se žáky při náplni jejich volného času právě informační technologie. Při úrovni současných mobilních telefonů a podobných zařízení nebyl problém zajistit jejich kompatibilitu se školním úložištěm. Původní obava, že chytré telefony nebudou mít žáci k dispozici se ukázala jako naprosto neopodstatněná a zbytečná. Tím bylo o způsobu komunikace rozhodnuto.

Okrajově se potvrdilo, že zájem o sportovní aktivity trvale klesá. Je to vidět jednak na nezájmu o tělesnou výchovu jako takovou. Škola má problémy se žáky, kteří se tělocviku, ať už s podporou lékařem vystaveného osvobození, nebo bez něj, vyhýbají. Tělesná zdatnost, přesněji nezdatnost, a motorické nedostatky začínají velmi vadit při odborném výcviku.

Kategorie zábavy v partách zůstává dlouhodobě stejná, stejně jako podíl domácích prací a přivýdělkem na oborově zaměřených brigádách. Je to dáno převahou žáků z vesnického prostředí. Ostatní zábavy a aktivity se podle očekávání a dlouhodobých poznatků nijak k lepšímu neposunuly.

Závěrem je možné konstatovat, že potenciál volného času není zdaleka vyčerpán a má prostor ke vhodným podnětům a námětům. Vhodná a výhodná pro obě strany je kategorie spojená se zapojením informační technologie.

6.3 Vzdělávací a výukové nároky

Pro stanovení náplně hry bylo nutné vzít v úvahu možnosti a schopnosti žáků v této oblasti. Jako první zdroj informací bylo srovnání studijních výsledků a celkové docházky jako projev zájmu o výuku a nové poznatky. Pro dlouhodobější porovnání vývoje byly použity hodnoty z pololetí a ze závěru druhého ročníku vybraných tříd. Vyčlenit žáky, kteří se nezúčastnili dotazníkové akce, nebylo kvůli anonymitě možné a ani vhodné. Třída se proto hodnotila jako celek. Jako kritéria byly stanoveny následující údaje: průměrný prospěch, průměrná známka z předmětu Informační technologie, počet neprospívajících, počet všech nedostatečných, počet odložených klasifikací, průměr a maximum omluvených a neomluvených zameškaných hodin.

Odložená klasifikace v pololetní a závěrečném hodnocení byla v souladu se Školským zákonem využívána v případě, kdy nebylo možné žáka za normální (něčím omezené) přítomnosti objektivně hodnotit. Hodnocení omluvených a neomluvených hodin průměrem vypovídá sice jen o duchu celé třídy, protože se vyskytují jednotlivci s naprosto nulovou absencí a jedinci s absencí způsobenou závažným zdravotním problémem. Naproti tomu jsou jedinci s omluvou od lékaře či zákonného zástupce, kvůli banálnímu nachlazení a spíš i jen tak. Vyskytují se i jedinci s bílou omluvenkou od lékaře nebo od rodičů. Pro ilustraci možností a schopností je uvedena získaná kategorie předchozího dosaženého vzdělání ze školního statistického výkazu. ZV znamená základní vzdělání s úspěšně absolvovanou devátou třídou, BV znamená pouze splnění povinné školní docházky (zkratka BV ve statistickém výkazu předepsaná znamená poněkud drsné hodnocení bez vzdělání) a P znamená žáka přestoupivšího z jiné střední školy.

Pololetní výsledky jsou vždy horší, než je závěrečné hodnocení. Na pololetním výsledku totiž nijak příliš nezáleží a mnohdy rodiče ani příliš nezajímá (podle loňského

ověřování asi v patnácti procentech případů). Pololetní známka má spíše varovnou funkci v případě hrozícího závěrečného neúspěchu. Zcela zmizel zájem rodičů o čtvrtletní klasifikace, takže pololetní výstraha je pro školu dokladem informovanosti. U čtvrtletní pro jistotu škola navíc volí informaci pomocí SMS na autorizovaný rodičovský mobil. Pololetní klasifikace třetích ročníků má z tohoto pohledu uvedený účel. Výsledky jsou souhrnně v tabulce.č6.

Tab 6. Výuková úroveň sledované skupiny žáků

Skupina	Cukrář			Prodavač			Instalatér		
	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P
Počet žáků	12	10	10	7	8	8	5	5	5
Průměrný prospěch	2,211	2,274	2,274	1,816	2,045	2,144	2,412	2,529	2,623
Neprospělo	0	1	0	1	1	4	1	0	3
Počet nedostatečných	0	0	0	1	4	8	3	0	0
Odložená klasifikace	1	0	0	0	0	5	0	0	15
Klasifikace v IT	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Skupina	Truhlář			Zámečnick			Kuchař -číšník		
	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P	2R /1.P	2R /2.P	3R /1.P
Počet žáků	8	7	7	9	9	10	19	20	19
Průměrný prospěch	2,741	2,551	2,549	2,919	2,696	2,670	2,485	2,527	2,539
Neprospělo	2	0	2	2	0	1	0	0	5
Počet nedostatečných	4	0	3	6	0	3	0	0	5
Odložená klasifikace	0	0	5	4	0	2	1	0	4
Klasifikace v IT	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: autorka, podklady z katalogů

6.4 Podmínky přechodu ze školy do praxe

Pracovní zapojení absolventa by mělo korespondovat se studovaným oborem. Ukazuje se, že značné procento absolventů hledá uplatnění jinde. Proto byla souběžně sledována a zjišťována představa žáků o budoucím uplatnění. Jako samozřejmá by měla být verze souhlasící s oborem. Tomuto záměru podřídila škola organizaci odborného výcviku. Během prvního ročníku žáci ve školních dílnách a školních cvičných provozovnách nacvičují všechny nezbytné základy a abecedu studovaného oboru. Od druhého ročníku jsou umísťováni na smluvní konkrétní pracoviště. Po počátečních nesnázích tato pracoviště poznala, jakou výhodu tím získávají. Z naší strany má žák možnost se seznámit se skutečným pracovním procesem. Při sebevětší snaze je mezi teorií, praktickou výukou a skutečným provozem vždy rozdíl. Zohledněním potřeb pracovních příležitostí v regionu byly adekvátně upraveny počty přijímaných žáků ve vyučovaných oborech. Produkovat absolventy jen na základě jejich zatím často nevyhraněného zájmu není přínosné ani pro školu, ani pro region. Stejného názoru byl rovněž úřad práce. Za této situace škola těžko může investovat do špičkových technologií pro menší počet žáků. Kooperace s příslušně vybavenými podniky tak současně snadno řeší i tuto otázku. Zaměstnavatelé a podniky umístěním žáků získají jednak určitou, i když nepřilíš zatím dokonalou, pracovní výpomoc. Podstatnější je skutečnost, že se obě strany mohou dokonale poznat. Zaměstnat čerstvého absolventa, kterého chrání po určitou dobu Zákoník práce před propuštěním, je pro podnik leckdy riskantní. Za uvedené dva roky se pro ně riziko významně minimalizuje. Stejně tak žák může během uvedené doby poznat, nakolik jsou pro něj podmínky a nabídky výhodné a přínosné. V řadě případů, především u strojírenských firem, má žák šanci získat od podniku řadu oprávnění či dovedností nad rozsah poskytovaný školou. Pro žáka nejde o jediný užitek. Jestliže za ním zůstává produktivní práce, náleží mu ze zákona za ni odměna. Pokud za sebou zanechá dojem spolehlivého pracovníka, následuje od podniku či zaměstnavatele nabídka zaměstnání. Další možná výhoda spočívá ve snaze podporovat rodinné tradice. V případě, že v rodině žáka či v příbuzenstvu existuje provozovna splňující kriteria smluvního pracoviště, není problém tam žáka umístit. Jinak je pravidlem umísťovat žáky co nejbliže bydlišti, smluvních pracovišť je dostatek.

6.5 Uplatnění absolventů

Představy žáků o uplatnění po absolvování jsou i u nás odlišné. V tabulce T-4 je shrnut výsledek průzkumu za třetí ročníky školního roku 2018/19. Poměrně dost žáků chce pokračovat v nástavbovém maturitním studiu. V praxi to pak znamená, že budoucí maturant se k původnímu oboru v manuální formě nevrátí.

Do dvaceti šesti let se lze ze zákona věnovat přípravě na budoucí povolání. Absolventi mohou zahájit studium dalšího učebního oboru. V řadě případů není záměrem rozšířit své znalosti, ale oddálit vstup do normálního života a nástup do zaměstnání.

Výuční list se specifikací studovaného oboru navíc řada podniků a zaměstnavatelů bere spíš jen jako vstupenku k dalšímu jednání. Častá je nabídka zaměstnání s dovětkem „Nevyučené zaučíme“. Je sice jasné, že pensum vědomostí a dovedností předaných školou není napořád a doplňovat se musí stále, pominout ale nutné základy úroveň řemesel a služeb rozhodně snižuje úroveň.

Obecně se objevuje představa absolventů o zaměstnání v zahraničí. Mzdová nabídka je lukrativní, členství v Evropské unii tuto možnost otevírá a činí snadnou. Zatím nejspíš jazyková bariéra odlivu vyučených bráno ze statistiky naší školy brání.

Poněkud výstražný je fakt rostoucí představy absolventů nezapojit se do pracovního procesu vůbec a skončit na úřadu práce. Některé sociální dávky a šikovnost v jejich využívání činí tuto možnost lákavou. Jsou rovněž žáci, kteří ani krátký čas před absolvováním, nejsou o své budoucí činnosti nijak rozhodnutí. Rodinná tradice pokračovatelů v řemesle či podnikání pomalu ale jistě zaniká

Pro volbu tématu byly tyto údaje přínosné. Původní záměr byl směřovat hru v závislosti na studovaném oboru a podle výsledků by časem mohlo dojít i k jejímu zahrnutí do běžné výuky s ponecháním propojení záměrů školy s účelným využíváním volného času. Usnadnit přechod ze školy do života není třeba měnit, ale volbu zaměření hry nezávislé na studovaném oboru je nutné nechat na představách žáka a toto rozhodnutí respektovat. Znamená to rozhodně vyšší nároky na organizaci a přípravu ze strany školy, což vyváží získaný přínos pro vstup do života ze strany žáků.

Tab. 7 Průzkum dalšího uplatnění - únor 2019

Obor	Počet	Práce v oboru		Práce jinde		Vůbec	Nerozhodnuto
		Zájem	Jistota	Zájem	Jistota		
Cukrář	10	0	0	5	2	2	1
Prodavač	8	2	1	3	0	0	2
Instalatér	7	0	0	4	1	1	1
Truhlář	5	1	3	1	0	0	0
Zámečnick	10	0	6	2	1	0	1
Kuchař- číšník (chlapci)	9	0	5	2	1	0	1
Kuchař- číšník (dívky)	9	0	4	4	0	0	1

Zdroj: průzkum autorky

Pozn: sloupec jistota podchycuje žáky s již předběžně sjednanou pracovní smlouvou ve fázi jistoty zaměstnání

6.6 Vyhodnocení průzkumu cílové skupiny

Z předchozích analýz vyplývá jediný možný závěr. Žáci vycházející ze středních škol obecně, u učilišť to platí zvláště, jsou po teoretické stránce připraveni poměrně dobře. Praktická složka dovedností už má různou úroveň, závislou jednak na typu škol a jednak na vlastním zájmu absolventa. Doplnění na slušnou úroveň právě při zájmu absolventa není obtížná. Nejslabší jsou sociální dovednosti, které se v předchozích typech škol příliš nekultivují. Při nástupu do svého prvního zaměstnání se tak dostávají do řady nečekaných a dosud nezažitých a ani neřešených situací. První vzájemný kontakt spočívá v oboustranném hodnocení a poznávání. Oči a názory nových spolupracovníků jsou leckdy přísnější a přímočařejší než byly uhlazenější vyjádření předchozích pedagogů. Na prvním dojmu záleží pro budoucí vztah nejvíc, takže nepříznivý moment daný překvapením se dlouho napravuje. Vžitá praxe předchozích dob, že nejmladší je automaticky děvečka pro všechno, bývá pro absolventy dost překvapivá. Současní žáci si příliš po svém vykládají podstatu demokracie a automaticky navazují na předchozí zkušenosti ze základní a poté i střední školy. Tam mohli prakticky všechno ve srovnání s novou a překvapivou skutečností, a když se jim něco nelíbilo, tak to prostě neudělali. Škola neměla a nemá žádné prostředky a návazně a logicky ani možnosti a zájem s tím nějak zápolit. Absolventi jsou najednou postaveni před situací, kdy se

jim podobné jednání nijak netoleruje a dává se jim to jasně najevo. Stejně tak sice platí, že chybami se člověk učí, ale nově nastupuje zásada, že čeho je moc, toho je příliš a máme další konflikt. Absolventi vzhledem k věku a dosavadním zkušenostem nemají dostatečně jasný význam hranice mezi upřímností, neomaleností a netaktností a následně neslušností. Tato hranice navíc není nijak konstantně stanovena a závisí na velkém množství různorodých faktorů i u stejných jedinců za stejných situací. Rozpoznat ji není jednoduché pro dospělého. V mladých je pěstován, převážně médii, pocit samostatnosti a neomylnosti, kterým k dokonalosti chybí dostatek zkušeností a prožitků. Dobře míněné rady starších (možná nevhodně formulované) vzbudí odmítavou reakci, rovněž možná nevhodně formulovanou. K tomu přistupuje určitá intolerance k zaběhnutým postupům a řešením. Komunikační modus dospělých u mladých a hlavně odlišný od dospělých. Vzniká další možné úskalí v dorozumívání. Škola se snažila tento problém poněkud zmírnit způsobem organizace odborného výcviku zapojením smluvních pracovišť. Situaci to zlepšilo, ovšem rezervy stále zůstávají.

Dalším problémem nástupu do zaměstnání je pocit absolventů, že s posledním zazvoněním zmizela nutnost se dále učit. Mnoho oborů jde technicky a technologicky velmi rychle dopředu a bez průběžného doplňování nových poznatků nelze být úspěšný. Určité potíže způsobuje dosavadní systém výuky s velkým množstvím až přemírou volného času. Ten nebývá dostatečně efektivně využíván hlavně nepromyšlenou organizací. Požadavek zaměstnavatelů při chronickém a narůstajícím nedostatkem pracovních sil na větší pracovní nasazení zasahující do tohoto času působí na absolventy jako nepřekonatelná překážka. Stejnou negativní odezvu má požadavek podniku na dvousměnný provoz. Třetí směna u provozních podniků nelze ani spustit. Tato skutečnost nejspíš byla důvodem odmítnutí nastoupit do zaměstnání navazujícího na obor u učnic – cukrářek. Naše anketa proběhla bezprostředně po exkurzi v pekárně, zásobující pekařskými a většinou cukrářských výrobků velkou část Kladna. Piškoty a housky byly výborné a lákavé, noční provoz naopak. Na nabídku následného zaměstnání nereagovala ani jedna a na otázku ředitele podniku, kolik jich tedy chce pokračovat jinde a proč, se dozvěděl jednoduchou odpověď, že žádná.

Pro vstupní rozhodování bylo nutné kromě publikovaných dat provést srovnávací průzkum požadovaných údajů mezi současnými žáky a posoudit jejich možnosti vycházející z předchozích typů vzdělávání. Nebylo možné požadovat a zadávat nesplnitelné cíle a představy. Anketa byla provedena za pomoci IT (Neumajer, 2014). Řada podkladů vyplynula z úvodní vstupní diagnostiky prvních ročníků, kterou pravidelně provádí pro školu speciální

školské poradenské zařízení. K dispozici přitom bylo mnoho dat z předchozích anket a zjišťování prováděných průběžně v rámci činnosti výchovného poradce. Bylo tak možné určit vývojový trend týkající se zjišťovaných skutečností.

6.7 Návrh volnočasové aktivity

Jedna z možných cest částečného řešení by byla v zavedení odpolední výuky ve škole. Z hlediska pedagogického zdravotně hygienického a psychologického by šlo o přínosné a užitečné řešení. Napomáhalo by tomu optimální využití křivky schopnosti vnímání, soustředění a učení během dne i během týdne, i když některé požadavky upřednostňují do tohoto procesu s uvedených důvodů zpětně sobotu. U soboty jde naštěstí jen o teoretické vyjádření. Do odpolední výuky by bylo možné zařadit některé rozšiřující předměty, třeba i jako volitelné s vhodnou přesvědčovací motivací. Čas mezi výukou a možností dopravy domů by bylo možné využít nabídkou vhodných volnočasových aktivit. Proti tomuto možná argumentačně dobrému řešení nastupují velmi pádné důvody. Střední školy jako celek, do něhož patří i školy učňovské, jsou již dalším dobrovolným studiem a žáci si je podle zájmu a hlavně také dalších kritérií vybírají. Řešení založené na zavedení odpolední výuky by znamenalo zásadní odliv žáků. Pro zjištění skutečného názoru byla provedena odpovídající anketa mezi žáky, kteří nastoupili do prvního ročníku naší školy v září 2018. Mimo jiné na otázku týkající se hodnocení vlivu odpolední výuky uvedlo čtyřicet procent nastupujících žáků tuto skutečnost jako důvod volby jiné školy. To by z pohledu ekonomiky příspěvkové organizace, jíž naše škola stejně jako ostatní, je, znamenalo konec existence jako samostatný subjekt či pravděpodobněji konec absolutní. Stejně tak je nutno přiznat, že přesunutí části dopolední výuky do odpoledních hodin bez příznivého dopadu na výplatu by u pedagogických pracovníků asi dopadlo podobně. K tomu přistupuje již uvedená skutečnost limity odučených a následně proplácených hodin jejich stanovením v Rámcově vzdělávacích plánech. Odpolední nadpočetná výuka není proplacitelná, což se rovná zadarmo. Stejně tak by zůstaly neproplaceny nároky pedagogů řešících odpolední organizaci a náplň volného času formou zájmových kroužků. Není možný ani nákup nezbytných předmětů a surovin na jejich zajištění a chod. Stejně jako mzdová složka je sledována rozpočtová položka na provoz. Nákupy z této položky, byť použité na prokazatelně pedagogickou činnost ve volnočasových aktivitách, by při zjištění (velmi snadné pro časté a pravidelné kontroly) byly řešeny jako zpronevěra či alespoň jako porušení rozpočtové kázně. Následoval by postih odpovědných

vedoucích počínaje ředitelem spojený s jejich odvoláním. Lepší důvod pro vynechání uvedených aktivit být nemůže. Přitom podobnou anketou mapující zájem žáků o zájmové kroužky je uvedeno v tabulce číslo tři, bylo zjištěno, že zájem má nezávazně maximálně pět žáků, každý v jiný čas a s nepravidelnou docházkou.

Kdyby se přeci jenom škola rozhodla tyto aktivity provozovat, muselo by se jít cestou jejich finanční úhrady rodiči. Pokud by se i za těchto podmínek kroužky rozběhly, muselo by to být v rámci povolené vedlejší hospodářské činnosti. Ta musí být finančně a účetně naprosto oddělena od rozpočtu školy a hlavně nesmí jít ve výsledku do záporných čísel. Tento krok považuje škola vůči svým žákům za neetický, navíc jednoduchá matematická úvaha ukazuje rovnou na jeho nereálnost.

Pro zamýšlené záměry nezbyvá jiné řešení, než ve výuce respektovat současný stav a průběh a hledat jiné cesty řízenou úpravou organizace volného času učňů na základě jejich dobrovolnosti a bez finančních nároků pro obě strany. Dosud zjištěné a uvedené názory žáků ukázaly, že jde o schůdné řešení a následné pilotní ověřování to zcela potvrdilo.

7 Materiální podmínky školy a možnost jejich využití

Na výše uvedené úvaze bylo nutné postavit další postupy a volbu realizace. Zájem žáků zjištěn a zajištěn byl a možné skloubení výuky a poškození aktivit pro její podporu měly již celkem jasné obrysy. Zbývalo zvážit v dalším kroku potřebnou a hlavně možnou materiální a personální podporu ze strany školy v souladu se záměrem a legislativou.

7.1 Prostorová skutečnost a úvahy

Škola provozuje svou teoretickou část výuky ve dvou budovách. Obě jsou sice samostatné, ale na stejném pozemku s rozstupem patnáct metrů. Původní budova školy z roku 1907 je dostatečně modernizovaná a vybavená. Nově postavená budova z roku pochází z roku 2011 a dispozice a výbava tomuto roku odpovídá.

Plně funkčních učeben má škola k dispozici deset na plnou kapacitu třiceti dvou žáků, k tomu má ještě další tři učebny na poloviční kapacitu pro dělené předměty. Všechny učebny jsou vybaveny přípojkou internetu, počítačem a dataprojektorem. Další zkvalitnění výukového procesu představují tablety, kterých je k dispozici celkem čtyřicet. Navíc v každé budově je samostatná počítačová učebna v linkovém provedení vybavená třiceti počítači dostatečné kapacity a rychlosti. Obě budovy jsou propojeny vysokorychlostně linkově. Bezdrátové připojení internetu je samozřejmě rovněž vysokorychlostní.

V obou budovách jsou dále k dispozici pro odborný výcvik převážně prvních ročníků a průběžné konzultace vyšších dvě cvičné kuchyně se cvičnou jídelnou a cvičnou restaurací, obě doplněné učebnou pro rozsah jedné výukové skupiny. K dispozici je rovněž počítač, internet a dataprojektor připojený na počítačové centrum. Dále je k dispozici cvičná cukrárenská výroba rovněž s menší učebnou a počítačem s internetem a cvičná prodejna s učebnou, počítačem a internetem. Pro odborný výcvik strojírensky a řemeslně zaměřených oborů má škola své mechanizační středisko v Lidicích u Slaného, vzdálené dva kilometry pěšky nebo šest kilometrů autobusem. Žáky tam dopravuje smluvně zajištěný autobus. Toto středisko je dostatečně vybaveno pro výuku odborného výcviku v oborech strojírenské mechanik opravář motorových vozidel, truhlář, instalatér, strojírenské práce.

Z předchozích statí je zřejmé, že z mnoha důvodů není možné pro organizaci a realizaci mimoškolní činnosti používat prostory určené pro výuku v odborném výcviku. Jak v Lidicích u Slaného, tak v odborných učebnách pro odborný výcvik v obou školních budovách. Pro mimoškolní zájmové zapojení žáků je tak možné využít bez problémů učebny

pro teoretickou výuku včetně vybavení pro školní internetové a počítačové centrum. V dalším se tedy budu zabývat pouze tímto materiálním a prostorovým vybavením a dispozicemi.

7.2 Učebny

V předchozím rozboru bylo předběžně uvedeno, že poslední výukové hodiny nejsou učebny nijak obsazeny. Vlastní rozpočtová realita je ještě příznivější. Opakovaně připomínané rámcové vzdělávací programy určují instalatérům třicet pět hodin výuky týdně ve všech třech ročnících, takže tento obor jednu učebnu trvale celý týden po sedmi výukových hodinách blokuje. Ostatní obory jsou na tom daleko lépe. Jednak jim rámcově vzdělávací plány stanoví pouze třicet dva hodin, u oborů kategorie E ještě méně. Těchto třicet dva hodin je rozděleno asymetricky, pro výuku je stanoveno týdně jen patnáct hodin, zbytek je vyčleněn pro odborný výcvik. Obory skupiny E mají odborný výcvik ještě více dotovaný, ve třetím ročníku až poměrem čtyři dny odborného výcviku a jeden den teoretické výuky. Pro případné konzultace je tak k dispozici kromě uváděných sedmých hodin ještě kmenové učebny také během dne. Průběh pilotovaného výzkumu překvapivě ukázal zájem žáků o individuální konzultace právě v dopoledních hodinách. Řada žáků pracovala na směny nebo (například čišníci) nastupovali až později dopoledne. S prostory pro konzultace tak problém nebyl.

7.3 Informační technologie

Základem školní sítě je centrum pro školní internetové a počítačové centrum, společné pro obě budovy a s výše popsanými koncovými zařízeními. Všechny systémy školního internetového a počítačového centra jsou zrcadleny nebo jinak zálohovány, v provozu a tím pádem k dispozici je celých dvacet čtyři hodin denně. Kromě školních výukových počítačů datově a internetem zabezpečuje sedmdesát pět stolních počítačů v učebnách, další jsou ve sborovnách a v kanceláři správce internetového a počítačového centra. Znamená to, že každá učebna včetně odborných na teoretickou výuku a některé učebny pro odborný výcvik jsou standardně vybaveny počítačem a dataprojektorem, polovina má navíc interaktivní tabule. K tomu zabezpečuje čtyřicet tabletů prostřednictvím dvou WiFi sítí. Na tyto WiFi sítě nelze zapojit žákovské mobily, jsou nastaveny pouze na autorizované zařízení a má přenášené informace chráněny filtry před nežádoucím vyhledáváním nebo spojením. Přes radič se lze připojit na centrální úložiště s kapacitou čtyři terabajty se zrcadlením pevných disků. V úložišti je několik sektorů s různým stupněm oprávnění ke

vstupu. Nejrozsáhlejší sektor je určen pro školní výukové materiály. Do něj mají z autorizovaných vlastních telefonů žáci celodenní přístup. Do tohoto sektoru učitelé ukládají stručný záznam z odučené hodiny buď s podrobnějším rozvedením tématu nebo s odkazem na konkrétní stránku učebnice či literatury jiné nebo častěji na zdroj internetový. V dopadu to navíc znamená, že se žákům odlehčilo nepopulární zapisování do sešitů a opačně se zrušil ztrátový čas ve výukové hodině věnovaný jejich diktováním. Ulehčenou situaci mají marodi a žáci se zájmem o domácí přípravu. Vlastním programem jsou uložené informace upraveny pro příjem na počítačích či notebooku stejně tak jako tak zvaném chytrým telefonem s operačním systémem Android. Každý žák má v úložišti svůj účet, takže v případě potřeby je možná internetová komunikace mezi žákem a učitelem.

Na základních školách a hlavně na středních školách bylo výhodné čerpat dotace poskytované z fondů Evropské Unie. Jeden z velmi využívaných operačních programů měl ve výstupu výukové programy volné pro ostatní školy. Jejich škála byla velmi široká. V náplni studijního volna se tyto volné programy ze všech krajů stahovaly. Činnost to byla trochu složitější, protože volný přístup k nim sice byl, ale konkrétní škola musela poskytnout přístupová hesla. Naší žádosti vyhověly všechny kraje s výjimkou správního celku Hlavního města Praha, který podle našeho předpokladu by měl jít příkladem. Nečekaně jako celek nepovolil ani v jednom případě vstup do jejich výukových programů. Pravidla čerpání dotací z fondů Evropské unie stanovily sice jiný postup, ale materiálů z ostatních krajů byl dostatek jak rozsahem, obsahem i počtem. Po posouzení jejich vhodnosti byly ty použitelné uloženy ve školním centrálním úložišti. Sami jsme měli rovněž podobné vlastní projekty vytvořené při čerpání stejných fondů. Připočtou-li se k tomu průběžně ukládané podklady z výukových hodin, je na školním serveru a úložišti dostatečné množství podkladů ke studiu.

7.4 Volba provedení, časové zajištění

Volba provedení se tak kromě již ujasněného programu a časového zajištění upřesnila na využití podpory internetového a počítačového centra, kterou škola má k dispozici a může poskytnout. Využití školního internetového a počítačového centra nebylo žádným problémem, žáci již byli z dřívějšíka přihlášení a komunikace navázaná. Vlastní výuky podobnou podporu běžně využívala, takže ze strany žáků nebyl záměr chápán jako neobvyklá novinka. Prověření vybavení žáků z hlediska přístupu ukázala, že práce se stolním počítačem či notebookem není nic neřešitelného. V případě zájmu a při jeho výpadku vždy měli možnost náhradního přístupu. Jako rezerva přicházelo v úvahu využití mobilního telefonu, se kterým i

ti hůře klasifikovaní žáci dovedou zacházet přímo virtuózně. Při selhání úplně všeho, což je nepravděpodobná možnost, nebyl problém potřebné aktivity zvládnout během dojednaných konzultací či kdykoliv mimo ně. Způsob provedení a cesty přístupu k požadovaným informacím byly doporučeny, ale jiné cesty k provedení byly věcí jejich volby a rozhodnutí. Využití školního serveru k vzájemné komunikaci nevyžadovalo žádné zvláštní finanční zatížení ani na jedné straně. Pro žáky se navíc jednalo o naprosto běžný způsob komunikace, se kterým žádné problémy nemají.

7.5 Zajištění ochrany osobních údajů

Vzhledem k současnému stavu požadované ochrany je zajištěno, aby nikdo jiný, včetně škodolibých či méně pracovitých kamarádů, nemohl do účtu kohokoliv jiného bez jeho vědomí vstupovat a jakkoliv manipulovat. Stejně tak jsou přístupy na účty žáků a do úložiště omezeny úrovní oprávnění a každý vstup či operace je vedena adresně a časově v historii zařízení.

7.6 Výchozí cíle

Původní výchozí cíle byly na základě předchozích úvah a získaných informací a názorů doplněny o následující body:

6. pro část volného času žáků stanovit užitečnou náplň související s jejich běžnou činností pomocí školního internetového a počítačového centra,
7. prohloubit schopnosti žáků při hledání podkladů a informací pomocí školního internetového a počítačového centra či případně jinými cestami jako výhledový trend jejich dalšího rozvoje a zdokonalování,
8. komunikaci s kamarády a spolužáky nebo skupinou souběžně využívat k jejich vzájemnému hodnocení a sdílení poznatků a pramenů,
9. prohloubit znalost a zběhlost v úřední komunikaci.

7.7 Motivace

Nezbytných předpokladů pro konečné rozhodnutí bylo shromážděno dostatek. K dořešení chyběla složka vstupní a následné motivace. Odhadnout vstupní motivaci pohledem dospělého bylo riskantní a s nadějí spíše na neúspěch než úspěch. Jako nejvhodnější pramen se jevílo použití vstupní ankety, kterou škola pravidelně a dlouhodobě u nastupujících ročníků dělá. Tato průzkumná anketa je spojena s ověřením vstupních znalostí a s řadou dalších pro školu důležitých poznatků. Použity byly pouze ty údaje, které pro volbu

motivace byly považovány za vhodné a přínosné. Kvůli objektivitě byly vzaty údaje ze školního roku 2016/17. Šlo o vstupní údaje současných účastníků pilotního projektu, tříd jednak kuchař číšník, jednak cukrář-prodavač a jednak instalatér-truhlář-zámečnick. Automechanici ten rok nebyli otevíráni. Jako důležité byly vzaty otázky o představách budoucího uplatnění a představách finančních. Podrobnosti ukazuje tabulka dva. Pro zajímavost byly zařazeny také názory na informovanost a ovlivnění volby školy a oboru a efektivita přepočtená na zájem v případě zavedení odpolední výuky. Poměrně značně klesá volba oboru jako návaznost na rodinné tradice.

Své představy žáci specifikovali z výrazné většiny nikoliv úspěšností ve zvoleném oboru či v pokračování rodinné tradice, ale osmdesát sedm procent uvedlo jako zásadní výši výdělku. Podobný výsledek se předpokládal, proto další otázka řešila tyto představy. Tehdejší průměrný výdělek činil asi dvacet šest tisíc korun. Pod tuto částku se bylo ochotno v představách vejít dvacet dva procent žáků, ostatní preferovali vyšší až nadprůměrné hodnoty.

Pro objektivitu je nutno uvést, že následným ověřením se zjistilo, že nastupující žáci nemají dostatečnou představu o úměrnosti odvedené práce s požadovanou mzdou a nemají ani dostatečné představy o velikosti a významu této částky. Na prověření jejich představ měli všichni uvést odhad, za jak dlouho se dopočítají k cifře jednoho milionu. Pro jednoduchost měli přičíst následující údaj každou další vteřinu. Hrubý odhad se ani v jednom případě nepřiblížil skutečnosti. Následně pak měli skutečnou dobu vypočítat s použitím kalkulaček či jiné jim vhodnější pomůcky. Do intervalu dvacet procent na obě strany skutečnosti se spíše střelila než vypočetla méně než pětina žáků. Správnou vstupní úvahu a postup výpočtu neuvedl nikdo. Vyplývá z toho jediná skutečnost, že základní matematické úvahy pro postup výpočtu žáci neovládají a naprosto se neorientují v oblasti velkých čísel. Informace a zprávy ve všech typech medií přitom naprosto běžně používají termíny milion, desítky milionů či stovky milionů, a to často ve spojení s konkrétními jmény jejich majitelů. Pro žáky se tyto pojmy staly běžnou věcí bez hlubší úvahy o jejich skutečné hodnotě a množství. Navíc to v nich evokuje představu, že vydělat si takovéto částky je poměrně běžné a normální.

Jako zásadní motivační moment jak vstupní, tak následný, bylo stanovení zadání stejného pro všechny právě se zjevným ziskem. Cílem bylo vybudovat si vlastní živnost. Jako podpora vystupovalo i vyhodnocení představ o dalším uplatnění, kde velké procento – s výjimkou oboru zámečnick - by volilo vlastní samostatnou činnost a uplatnění takzvaně na

volné noze. Předchozí závěry poukázaly na skutečnost volby jiného než studovaného oboru pro další směřování existence. Princip zavedení živnosti je administrativně i postupem stejný pro jakékoliv povolání, takže volba profese nebyla nijak vázána na současně studovaný obor. U žáků chystajících se na maturitní nástavby není jasné, zda budou přijati, takže se do projektu pro jistotu zapojili rovněž. Vzhledem k věku, ve kterém další směřování své existence žáci volili, následně nedošlo k příliš velkým změnám v oboru. Pokud přeci jen představy a následná skutečnost se vzájemně příliš lišily, žáci volili přestup na jinou učňovskou školu. Šlo o poměrně vyvážený proces, protože ze stejných důvodů se objevili podobní žáci u nás. Druhá, rovněž již zmíněná varianta spočívala ve studiu dalšího, údajně lépe zvoleného oboru. Obecně lze ale konstatovat, že u učebních oborů chybí často kvalitní profesní informace z předchozích škol. Je to celkem pochopitelné, protože většina žáků míří na maturitní obory a odkládá tím své profesní rozhodnutí o další čtyři roky. Zbytek ve třídě, pokud o další studium jeví zájem, většinou si hledá něco sám. Jako záloha, často primární, je tu nakonec úřad práce. V té souvislosti je zajímavý údaj v tabulce č. 2 o momentech a informacích rozhodujících o volbě oboru. Na prvním místě byla očekávaně rodina, na druhém, s malou ztrátou, názor kamarádů vrstevníků či žáků právě některé konkrétní školy. Toto zjištění bylo důležité v tom, jak budou přístup učitelů, získané vědomosti a výhody a další skutečnosti vnímat současní žáci. Jejich názor se promítá ve značném procentu do vědomí případných budoucích zájemců. Zamýšlený projekt proto měl přispět také pro pozitivní prezentaci školy u veřejnosti a v podnikatelské sféře.

8 Vlastní zadání a průběh podnikatelského projektu

8.1 Konečná formulace zadání zněla následovně:

Jste majiteli rodinného domu v místě svého bydliště. Dům vyhovuje zřízení živnosti. Proved'te všechny potřebné úkony a kroky.

Pro zpracování, aby odpovídalo realitě a skutečnosti a mohlo sloužit jako návod pro skutečné použití, byl stanoven následující závazný postup:

- Osnova pro zakladatelský záměr
- Marketingové hodnocení oblasti
- Struktura obyvatel z pohledu záměru
- SWOT analýza
- Legislativní oblast – získání živnostenského listu, předpisy pro činnost
- Povinnosti podnikatele, personalistika zařízení
- Počáteční kapitál – rekonstrukce, vybavení, vstupní kapitál
- Zdroje financí včetně dotací
- Provozní náklady – režie, mzdy
- Nutné zásoby denní a trvalejší
- Odhad tržeb denních a dlouhodobých
- Potřeba pracovních sil
- Vyhodnocení záměru a předpoklad úspěchu na trhu práce

V oboru instalatér, kde je zájem trhu značný a zřízení vlastní živnosti poměrně jednoduché, z dříve uvedených důvodů nikdo živnost nezřizoval a do práce na projektu nevstupoval. Žáci z ostatních oborů přes toleranci volby touto cestou jít rovněž nechtěli, odpovědnost je přeci jen vyšší než jinde.

Realizace projektu pro jeho oboustranný předpokládaný přínos přestala být záležitostí jednotlivce. Byla nutná spolupráce ostatních pedagogů, neboť uvedené zadání tvoří jakousi nadstavbu nad vyučovanými předměty. Ve škole platí zásada koncipovat všeobecné předměty jako podporu odborných. Následně to znamená, že žák v nich by neměl být neúspěšný, pokud prokáže schopnost aplikace poznatků z těchto předmětů v předmětech odborných případně v odborném výcviku. Na učňovských školách obecně žáci zrovna v řečnických produkcích nevynikají, jejich zaměření je manuální. Hodnocení žáků proto musí být komplexní a z pohledu jejich použitelnosti. Rozhodně nesmí jít o dříve tradiční

zaokrouhlený průměr ze zkoušení a písemných prací. V získání názorů učitelů na aplikační schopnosti žáků může projektová dovednost sehrát pozitivní úlohu. Musí jít samozřejmě výrazně doplňkový pohled, jde ze strany žáka o dobrovolnou činnost. Ovšem i tato dobrovolnost již o něčem vypovídá.

Následkem toho bylo nutné zařadit potřebné výukové oblasti v některých předmětech časově tak, aby korelovaly s probíhající činností na projektu. Vzhledem k pružnosti Rámcově vzdělávacího plánu to nečinilo naprosto žádné problémy. Jednalo se přitom jen o některé předměty. Překvapivě šlo o občanskou nauku, kde je zařazena kapitola o Světě práce. Jde o kapitolu z celého rozsahu významově zásadní. Podobně Informační technologie a rovněž Ekonomika mají množství shodných témat, která mohou být dostatečně podpůrná. Rovněž jejich časový soulad s činností na projektu je snadnou záležitostí. V těchto předmětech není čas a prostor na praktické procvičování a ověřování a následně i možnou aplikaci vyučovaných oblastí. Souběh s projektem byl proto pro jejich vyučující velmi vítaný. Jako vedlejší produkt, který nebyl nijak propagován a publikován a přesto značnou zpětnou vazbu vykazoval, bylo větší a hlubší pochopení probírané látky a zvýšená aktivita při výukových hodinách. Dalo se to očekávat, protože jinak přistupují žáci k úkonu nebo výrobku, který se potom jako nepotřebný či nepoužitelný vyhodí do kontejneru a jinak si váží výrobku či úkonu, u kterého je zřejmý jeho efekt a použitelnost. Pokud necháme žáka alespoň na učňovské škole přibít a pověsit obraz, zdaleka mu není jedno, že visí příliš nakřivo.

Svým způsobem může pomoci předmět Matematika, během projektu jsou potřebné a nutné některé výpočty. Patří sice do těch jednoduchých, bohužel i ty dělají našim žákům potíže.

Pro třetí ročníky se pravidelně každoročně organizují přednášky důležité pro přechod ze studia do praktického života. Tyto přednášky realizují pracovníci klíčových veřejných institucí, takže jsou dostatečně aktuální, fundované, a proto přínosné. Probíhají jako základní informovanost doplněná besedou. Jde o Československou obchodní banku, úřad práce a z obce s rozšířenou působností nás navštíví pracovnice sociálního a živnostenského odboru. Zájem o vstup s informacemi budoucích absolventů a potenciální pracovní síly, zvláště z řad zámečníků, mají také personalisté převážně z podniků zaměřených strojírensky. Nebyl problém dojednat tyto vstupy podobně jako úpravu harmonogramu a pořadí témat v některé výuce.

Současně se tak naskytla možnost jejich využití k menšímu experimentu poskytujícímu obraz o všech možných a skutečných přínosech činnosti související s projektem. Jako první byla zařazena přednáška pracovnice z Úřadu práce. Pro informaci byla vyčleněna jedna hodina a pro následnou besedu ta následující. Přítomný učitel neměl do diskuze nijak zasahovat ani usměrňovat či iniciovat. Beseda tak měla naprosto standardní průběh, kdy dotazů bylo maloučko a diskuzi vedla pracovnice úřadu práce většinou jako monolog. Následujícího dne další třída byla poněkud navedena na možnost získat řadu projektových údajů právě při této besedě. Beseda probíhala úplně jinak, žáci se ptali naprosto cíleně a konkrétně. Překvapivé bylo, že jak bylo dříve běžné, dotazy nevznášel jeden či dva stejní žáci, ale většina ze třídy. Předpokládat, že někdo ze žáků se ujal jakési předběžné režie, je příliš smělé, zjištění bylo příjemné i bez této skutečnosti. Dá se domnívat, že ve třídě zavládl větší duch kolektivismu než dosud. Druhým příjemným zjištěním byla skutečnost, že informace a údaje z této druhé besedy se následně objevily u třídy, která byla na akci jako první a s minimální dotazovou aktivitou. Bylo jasné, že došlo ke vzájemné komunikaci mezi třídami, což předtím už vůbec nebylo běžné. Písemka se mohla dát ve všech třídách se stejným zadáním, třídy se mezi sebou nedokázaly domluvit. Efekt nárůstu vzájemné komunikace byl jedním z vedlejších ale určitě významných přínosů.

Další opět již zmíněný efekt spočíval v subjektivním dojmu dalšího zvýšení aktivity a pozornosti u některých, dosud méně záživných předmětů. Ani toto není při malém počtu žáků a tím nereprezentativnosti vzorku vhodné připisovat činnostem kolem projektu, ale opět samotný fakt, že k tomu vůbec došlo, je pozitivem.

Před vlastní realizací uvedených besed byl na pedagogické radě projednán postup provázanosti a odstupu projektu od výuky. Na besedách neměl dohlížející pedagog jiný úkol, než dohlížet na pořádek a klidný průběh. V některých případech si jej terénní pracovníci ani nepřáli, skutečně si stačili sami. Vstupovat tedy do besedy ani kvůli záchraně diskuze neměli. Reakce na takto získané informace se měla řešit až následně na příslušných vhodných hodinách a řešit se měly jen ty otázky. Které vnesou pro lepší vysvětlení sami žáci. Rady měly směřovat spíše k informaci o zdrojích, kde je problém rozveden podrobněji. Dohledávat spojitosti si měli žáci již sami. Vlastní zpracování projektu po jiné než administrativně mechanické stránce nebylo povoleno.

Po pololetní klasifikaci došlo u žáků k časovému nakupení požadavků. Zadanou osnovu zvládnout do konce prvního pololetí nebylo časově možné, práce na projektu byly

zahájeny až po dořešení opravného termínu závěrečných zkoušek na přelomu září a října. Některé třídy mají přitom v rámci jednotného zadání závěrečné zkoušky určeno jako domácí činnost vypracování určitého zadání jako součást zkoušky z odborného výcviku. Jedná se o třídy kuchař - číšník, cukrář - prodavač, termín odevzdání je stanoven na květen. Ostatní končící třídy tuto povinnost nemají. Zrušit původně dojednaná pravidla projektu, zrušit jej celý nebo alespoň nedotáhnout jej do konce by bylo nerozumné a vůči žákům nespravedlivé. Jejich zájem byla deviza, kterou nebylo rozumné prohodit. Pro zachování rovnocenných podmínek a současně objektivitu bylo nutné zkrátit termín zpracování na datum posledního března a následnou jeho obhajobu realizovat v průběhu dubna. Povolena byla k tomu určitá tolerance v předmětech Ekonomika a Informační technologie pro práci na závěru projektu. Z pedagogického pohledu bylo určitě efektivnější a přínosnější využít jedny z posledních hodin tímto způsobem než nechat těmto hodinám normální průběh, který v závěru docházky již tu správnou gradaci moc nemá. Naštěstí průběžným vyhodnocováním projektu existovala značná podpora a zájem ostatních učitelů a vedení školy díky evidentnímu přínosu samotným žáků a následně i vyšší aktivitě a tím účinnosti výuky.

Závěr projektu proběhne jako předvedení celého zpracování a jeho jakási obhajoba před komisí, kde se zvažuje účast odborníků z praxe. Ukázka jednoho z prvních odevzdaných projektů za obory potravinářské a jednoho za obory řemeslné je v příloze. Celkové hodnocení bude představovat značnou pracovní zátěž, protože bude nutné ověřit věrohodnost údajů udávaných o situaci v místě bydliště a vyhodnotit ekonomické odhady a výpočty. Do toho se budou muset zapojit příslušní vyučující odborných předmětů. Termín odevzdání byl stanoven do 31. března, takže do uzávěrky mé práce nebude možné stihnout komplexní vyhodnocení výsledků. Předběžně lze konstatovat, že oba zpracovatelé (děvče a chlapec) patřili mezi spolehlivé účastníky projektu. Svými schopnostmi patřili k lepšímu průměru. Ve výsledku se tak dají očekávat práce lepší a samozřejmě horší.

Součástí obhajoby bude stručná prezentace koncipovaná jako propagace a reklama zpracovaného záměru. Na zpracování této jakési propagační kampaně je uvolněn čas v předmětu Informační technologie. Učitel může přispívat radou, nikoliv nápady, konstrukcí a tvorbou.

8.2 Průběh realizace

Stanovená pravidla zpracování:

- Celý projekt je založen na dobrovolné účasti a dobrovolné činnosti převážně individuálního charakteru ve volném čase žáka se spoluprací školy.
- Náplň a osnova je daná jako nutný základ. Dodržet posloupnost určeného postupu zpracování je nutné dodržet pro zachování logického vývoje sestavování projektu vycházejícího z případného následného praktického využití.
- Návrhy a změny vedoucí ke zlepšení či rozšíření projektu jsou samozřejmě možné, je nutné je projednat s garantem.
- Průběžné konzultace budou probíhat po vyučování v týdnu s teoretickou výukou ve stanoveném čase mezi třináctou a čtrnáctou hodinou.
- Rozsah konzultací byl stanoven na jednu hodinu v tomto týdnu. V případě zájmu žáka lze dohodnout další konzultace nad tento rámec a v oboustranně volném časovém termínu. Prostor pro konzultace, zvláště individuální, je k dispozici prakticky stále.
- Další komunikace bude možná pomocí e-mailu nejen s garantem, ale také s dalšími vyučujícími.
- Osobní ústní konzultace lze v odůvodněných případech nahradit výše uvedeným způsobem komunikace.
- Vlastní zpracování bude žák průběžně ukládat na svůj zřízený účet ve školním úložišti, kam kromě něj bude mít přístup pouze garant.
- Časové rozložení postupu zpracování je nutné dodržet z důvodů splnitelnosti zadaného rozsahu a pro možnost srovnání a hodnocení průběhu vlastních prací.
- Stejný důvod platí pro případ možnosti vzájemné diskuze žáků při konzultaci s výměnou získaných zkušeností a některých poznatků.
- Pokud žák bude chtít od další práce odstoupit, sdělí to lektorovi.
- Účast ani odstoupení nemá žádný dopad na jakoukoliv klasifikaci ve vyučovaných předmětech.
- Průběžné hodnocení se předpokládá měsíčně a bude zaměřeno pouze na vyhodnocení plnění stanoveného harmonogramu. Záměrem je především získat představu o reálnosti časové předběžně stanovené dotace.
- Závěr a termín odevzdání písemného zpracování je stanoven na 31. března.
- Písemné zpracování může být v zestručnělé podobě, příslušné nutné výpočty a další podklady postačí uloženy na školním úložišti nebo předloženy lektorovi. Do hodnocení

budou kvůli rozsahu činností a minimální časové rezervě v případě potřeby zapojeni příslušní odborní učitelé.

- Písemná podoba projektu bude v termínu výše stanoveném uložena na školním úložišti, na papírovou podobu v konečné grafické úpravě je stanoven termín odevzdání na 10. dubna.
- Na obhajobu projektu před komisí (kvůli napodobení průběhu závěrečných zkoušek) si žáci připraví propagační a reklamní prezentaci. Vlastní průběh a výsledky zpracování se v ní mohou objevit v zestručněné podobě a podle vlastní libovolné osnovy žáka. Zvukový doprovod není předepsán, ale je doporučen.
- Tuto prezentaci bude moci žák částečně zpracovávat v průběhu předmětu Informační technologie a výpočetní technika.
- Po absolvování a úspěšné obhajobě obdrží žák doklad o obsahu a splnění.
- Předepsanou ochranu osobních a jinak citlivých údajů bude dodržovat škola i žák. Žáci budou v tomto ohledu dostatečně informováni a poučeni již ve výuce, pro projekt nejsou pro jistotu podobné údaje žádány či mohou být skryty pod jiným názvem.
- Zpracovaná témata jsou především určena pro praktické využití žákem a jsou z toho důvodu jeho vlastnictvím. Škola je využije pouze pro interní potřeby výchovy k přechodu do praktického života a případně některé části bez udání autora jako ukázka života školy.

8.3 Komentář k pravidlům

Jedná se o původní pravidla stanovená před zahájením celé činnosti. Jako výstup se ukázalo v průběhu užitečné připravit projekt k případnému a možnému zařazení do běžné výuky. Znamenalo to převést získané zkušenosti do konečné podoby návrhu Školního vzdělávacího plánu v podobě, která by mohla být po nezbytných úpravách použita stejně tak ve výuce nepovinného předmětu jako v mimoškolní činnosti. Zamýšlený a původně stanovený harmonogram zůstal po vyhodnocení nezměněn a byl shledán přiměřeně splnitelným. Proto kvůli odstranění zbytečné duplicity je uveden v definitivní podobě v návrhu Školního vzdělávacího plánu v následujících statích. Při hodnocení projektu šlo především o posouzení požadovaného rozsahu a časových předpokladů realizace.

8.4 Harmonogram průběhu podnikatelského projektu

Září - Úvodní motivační seznámení, informační schůzky, průzkum a vyhodnocení zájmu žáků, příprava vlastní realizace.

Říjen - Konstrukce osnovy zakladatelského a podnikatelského závěru, ujasnění úkolů a priorit, stanovení vstupních kroků a činností před zpracováním a průzkum lokality, marketingové mapování lokality působení.

Listopad - Realizace kroků a podkladů pro získání živnostenského oprávnění/listu, informace o základních hygienických problémech a předpisech, představa provozovny prostorová o vybavení.

Prosinec - Přehled základních a souvisejících povinností podnikatele, vzory a zpracování předepsaných řádů (provozní, požární, revizní, hygienický a další), představa a povinnosti dané EET.

Leden - Stanovení nutného vstupního kapitálu, zjištění možných zdrojů a podmínek, úvěry a hypotéka, návratnost investice, možnost získání dotací a úlev.

Únor - Provozní záležitosti živnosti, nutné zásoby a skladové prostory, cenová kalkulace provozu, režie a finálních produktů a služeb, rentabilita, potřeba pracovních sil, dotace a pobídkové možnosti úřadu práce, odhad mzdových nákladů a personalistika.

Březen - Závěrečné zpracování, hodnocení možností, úspěchu, přínosu a možnosti a minimalizace rizik, vyhodnocení vlastní práce.

Duben - Zakončení projektu vypracováním a předvedením propagační prezentace a jeho obhájení před komisí či třídou.

Komentář k harmonogramu

Původní rozvržení času a náplně bylo nutné v průběhu realizační fáze upravit jednak kvůli vznikající časové tísni a jednak pro příliš vytížený rozpis února. Uvedené faktory byly vzaty v úvahu při konstrukci a zpracování finální podoby Školního vzdělávacího plánu.

Pro první schůzku jako začátek bylo potřeba stanovit pravidla vzájemného kontaktu. Jako ideální podklad se ukázaly / lit. 5/ Pravidla zkušeného lektora, které v upravené formě byly převzaty. Některé body vzhledem k tomu, že se jednalo o vlastní žáky, se daly vypustit,

pravidla internetové komunikace se naopak musely stanovit navíc. S použitím uvedené literatury úvodní pravidla byla stanovena do projektového patnáctera:

1. Schůzky budou pravidelné. Neúčast se dá tolerovat, podmínkou je omluva a následná komunikace e-mailem.
2. Na schůzky budete chodit dostatečně připraveni. Času je málo, hlavní činnost bude probíhat mimo schůzky. Interní připomínka – týká se to i mne.
3. Je to vaše práce a máte ji zcela ve svých rukou. Kdo nebude chtít pokračovat, sdělí to písemně. Dopad na školní záležitosti to mít nebude.
4. Na schůzkách musí vládnout pořádek, diskuze a dotazy budou následovat až po mém úvodu, vyhodnocení dosavadní práce a po stanovení požadavků a informací pro následující kroky.
5. Z toho plyne jediné: velím tomu já. Komu se to nelíbí a hodlá rušit ostatní, může odejít – hlavně tiše. Ostatní si vyříkáme spolu po schůzce.
6. Mluvit bude vždy jen jeden. Překřikování a skákání do řeči se netrpí, viz předchozí bod. Slušnost a vzájemná ohleduplnost je podmínkou účasti a nezná výjimku.
7. V diskuzi můžete říci všechno. Co se řekne v této místnosti, také zde zůstane. Kritické připomínky můžete říci pouze mně.
8. Totéž platí pro emailové adresy, jde o záležitost mezi mnou a vámi a dost.
9. Do vašich zpráv s vypracovávaným projektem nikdo kromě mě nepoleze, nehodí se to ani mezi vámi vzájemně.
10. S požadavky nemusíte zcela souhlasit, mají ale svou logickou výstavbu. Stačí proto s nimi souhlasit.
11. Pitivo je během schůzky dovoleno, na jídlo ani mobily neexistuje sáhnout nebo jen pomyslet.
12. Budete-li mít potřebu osobní domluvy, dojednejte si termín mailem se mnou nebo případně s kterýmkoliv dalším vyučujícím, budou připraveni poradit a budou o tom vědět.

13. Poradit neznamená udělat to za vás.

14. Nepodvádí se.

15. Platí heslo: Jak se do školy volá, tak se ze školy ozývá.

8.5 Hodnocení průběhu a volby dílčích témat

Projekt byl stanoven tak, aby byl pro žáka určitým stručným a procvičeným způsobem a návodem pro jeho praktickou aplikaci. Vedlejším cílem bylo připravit žáky na jiný způsob komunikace na úradech a při dalších sociálních kontaktech, než na jaký byli dosud zvyklí z průběhu celé dosavadní školní docházky. Nutné je bylo rovněž upozornit na významný především právní rozdíl mezi nezletilostí, obdobím mladistvých a následnou zletilostí se všemi dopady. Rozdíly v představách ve srovnání s dotazníkem na začátku prvního ročníku u těch samých žáků neukázaly nijak podstatnou a přitom zásadní změnu v těchto vědomostech. Pro školu to bylo poučení na větší důraz v jiných předmětech, především v občanské nauce.

Tematicky projekt navazoval na probíhající nebo již proběhnou teoretickou výuku, která je v podstatě na všech učňovských školách v tomto ohledu dostatečně shodná. V náplni bylo nutné zařadit také praktickou složku činností jinak těžko procvičitelných v běžné výuce. Žáci proto prováděli marketingový průzkum okolí svého bydliště zaměřeným jednak na oblast jejich projektu a jednak na kupní sílu tamních obyvatel. Výsledkem bylo vyhodnocení konkurenčních vazeb a následně úspěšnost a možnosti jejich zamýšleného projektu vlastní živnosti. V této oblasti nebyly podmínky pro všechny obory srovnatelné, především u soukromých živností v oborech prodavač a zámečnick v samostatné výdělečné činnosti. Byl to proto jeden z důvodů, kdy si žák mohl volit libovolnou živnost bez ohledu na dosud studovaný obor. Speciálně v uvedených oborech se situace během jejich studia značně změnila v porovnání s realitou doby jejich rozhodování o dalším zaměření.

Zařazení projektu do třetího ročníku mělo své pozitivní i negativní stránky. Jako pozitivum je možné brát skutečnost, že věkově i studijně se žáci blíží k závěru přípravy. Jeho zdárný průběh přináší jejich daleko vážnější přístup ke všemu ve srovnání s předchozími ročníky. Stejně tak se jevil vážný zájem o účast na projektu, i když šlo o práci především ve volnu. Trochu pomohla přemíra volného času, se kterou si řada z nich příliš nevěděla rady. Zábavností rozhodně projekt nemohl soutěžit s jinými lákavými nabídkami, přesto zaujal. Ke zpracování jednotlivých témat žáci obecně přistupovali s poměrně značnou spolehlivostí a

zájmem. Samozřejmě bez pobídek a připomínání časových nedostatků by záležitost nedospěla k dosud konstatovanému zdárnému předpokladu výsledku. Během plnění od projektu odstoupilo celkem šest žáků. Rozborem se ukázalo, že hlavní příčina byla ve snaze a současně i pokusu projekt urychlit kvůli časové kolizi konce studia spojeného s dalšími požadavky. Předpoklad zkrácení projektu jeho vyšší koncentrací spojenou s nutností vyššího časového a pracovního nasazení se ukázal jako nepřínosný a žáky neakceptovatelný. Zcela pochopitelně původní zápal a zájem s přibývajícím časem uvaldal. Zájem se postupně stal nutností a v závěru to byla už jen setrvačnost. Proto byl projekt již v začátku koncipován tak, aby ve druhém pololetí se řešily záležitosti alespoň o trochu zajímavější a záživnější než je získávání živnostenského listu a práce s předpisy a zákony.

Úroveň zpracování a hlavně písemná podoba byla různá, v případě použití klasické známkové stupnice by se práce pohybovaly v rozmezí výborná až dostatečná. Nedostatečnou známku nebyl důvod udělovat komukoliv, kdo projekt vůbec dokončil bez ohledu na obsah. Záměr byl i za těchto podmínek alespoň částečně splněn. Vzato statisticky, většina prací se pohybovala v rozmezí chvalitebná až dobrá, menší procento na okraji Gaussovy křivky bylo výborných a nesouměrně na opačném okraji větší podíl dostatečných. Práce samozřejmě známkovány nebyly, takže jde o subjektivní odhad na základě průběžných hodnocení před ukončením projektu.

Mezi negativa patří rozhodně větší než původně předpokládané časové zatížení žáků třetího ročníku dané přípravou a realizací závěrečné zkoušky. Poslední ročník dává logicky poslední možnost vše potřebné doladit. Pro přesun realizace projektu do druhého ročníku bude potřeba hlubší rozbor. Původní systém průběhu závěrečných zkoušek byl nahrazen celostátně Jednotným zadáním závěrečné zkoušky, které svými požadavky je dopředu poměrně nevyzpytatelné. Náš předchozí způsob vycházel z přehledu průřezem dosavadních znalostí a bral v úvahu nízkou vyjadřovací a rétorickou schopnost žáků. Do zkoušky proto mimo jiné byla zařazena i jakási fáze rozmluvení. Současná podoba, ve většině již řešená na počítači systémem otázek a výběru vhodné odpovědi, může spíš vyhovovat ve vyšších stupních studia. Orientace v odborném textu a rozlišení často drobných odlišností ve formulaci odpovědi činí žákům učňovské školy značné obtíže. Spojitost mezi zkušenostmi získanými odborným výcvikem a praxí a jejich slovním vyjádřením je obecně velmi slabá. Výsledkem je pak u učňů spíše hodnocení čtenářských dovedností místo informace o získaných skutečných a zažitých dovednostech odborných potřebných k dobrému zvládnutí zvoleného řemesla či služby. Do volného času žáků v některých oborech navíc vstoupilo

zadání domácí práce písemnou formou jako součást praktické zkoušky. Druhé pololetí pro třetí ročníky se stalo velmi časově náročným.

Nepodařilo se zatím najít vhodnou cestu, jak do projektu zapojit nižší ročníky. Podle dosavadních zjištění vymezený čas nezbytně nutný vzhledem k šíři požadavků je už tak na hranici tolerance ze strany žáků. Prodloužení by znamenalo podstatné snížení počtu zájemců a v dopadu minimální efekt. Stejný dopad by mělo zahuštění požadavků. Udělat z projektu seriál rozhodně dobrá cesta nebude. Bližší průzkum v tomto směru neumožnilo vysoké zatížení způsobené realizací samotného pilotního projektu daleko vyšším než předpokládaným počtem žáků, takže na další upřesňování bude potřeba další školní rok. Zkrátit projekt bylo možné ještě jedním způsobem, a sice vypuštěním některých zadaných partií. Ztratil by se tím záměr a smysl, v projektu je prioritně sledována linie navazujících činností a získání a rozbor vstupních úvah nutných ke spuštění procesu zřizování vlastní živnosti. Zvýšení četnosti konzultací by podle zjišťované odezvy zapojených žáků rovněž znamenalo jejich odliv. Podobně zjišťovaný názor o přesunutí nezbytných konzultací mimo čas dopolední teoretické výuky zcela mimo ni na odpoledne či do týdne s odborným výcvikem by bylo ochotno tolerovat maximálně deset procent žáků. Zvolený dosavadní systém konzultací tak za současné situace byl a je jediným možným a nutným kompromisem

Projekt je ve svém začátku brán jako pilotní, takže z tohoto úhlu pohledu jej je nutné posuzovat. Pro zdárný průběh byly zvoleny třetí ročníky z oborů typu H. Zajistila se tak dobrá zapojenost a dostatečně vyhovující spolupráce žáků a následně jejich zájem. Zapojení ostatních třetích ročníků z oborů E by bylo z pohledu přínosu pro ně určitě užitečné. Prvním problémem jejich zapojení byl nedostatek prostoru na konzultace. Docházka v těchto oborech má možné dva způsoby organizace výuky. První typ A znamená od prvního do třetího ročníku v týdenních pravidelných intervalech čtyři dny teoretické výuky a šest dní odborného výcviku. Druhý typ B znamená rozdělení větší části teorie do prvních dvou ročníků systémem a ve třetím ročníku pak pouze jednou za čtrnáct dní dva dny teoretického vyučování. Škola kvůli požadavkům z pracovišť žáků volila výuku typu B, takže prostor na konzultace v přijatelné a akceptovatelné podobě nebyl. Koncepce projektu by byla navíc pro žáky tohoto typu studia příliš zatěžující a na hranici únosnosti a jejich možností vnímání. Důvodem je v oborech E redukce nezbytné teorie na především odbornou složku prezentovanou přiměřenými postupy a chybí předměty, na jejichž předchozích informacích je projekt postaven. Realizace projektu v těchto oborech bude vyžadovat hlubší změny v zadání a způsobu a formě zpracování. Především se musí změnit organizace docházky a stejně tak se

musí zcela jinak koncipovat námět a obsah projektu. To bude úkol na delší dobu, v současnosti možnosti školy v této oblasti zcela vyčerpala probíhající pilotní zkouška. V pracovním vytížení garanta současného projektu nezbylo pro jiné souběžně probíhající a rovněž další nezbytné aktivity ani to nejmenší možné minimum času a prostoru.

Souhrou náhod v čase spouštění projektu proběhla na škole pravidelná kontrola ze strany České školní inspekce. S přípravou projektu se samozřejmě seznámili a považovali jej za velmi perspektivní. Do konstrukce přispěli rovněž některými radami vyplývajícími z jejich širšího přehledu o středním školství.

V původním záměru mělo dojít k porovnání projektů třídy kuchař - číšník ve srovnání se třídami cukrář- prodavač a instalatér-truhlář- zámečnick. Mělo ukázat případné rozdíly dané poněkud odlišným způsobem konzultací. V závěru při shromažďování podkladů k vyhodnocení se dospělo ke zjištění, že daleko větší roli při tvorbě projektu a volbě celého záměru a oboru činnosti hrály skutečnosti související s okolím bydliště a voleným oborem. Ve výhodě byl obor kuchař – číšník a trochu také cukrář, protože zřídit kavárnu nebo alespoň jakousi hospůdku na vesnici nebo okraji města nepřináší tolik problémů a rizik ztráty jako zřízení živnosti strojního zámečníka. Dá se konstatovat, že způsob konzultace mezi uvedenými třídami nebyl natolik vzájemně odlišný, že jeho vliv na výsledné zpracování nebylo možné nijak prokázat a ničím podložit.

9 Silné a slabé stránky projektu, SWOT analýza

Hodnocení průběhu přínosu projektu včetně konstruktivních připomínek bylo náplní pedagogických rad. Vyhodnocení silných a slabých stránek celého projektu proběhlo ještě před jeho uzavřením, ale nejde jen o subjektivní názor lektora, ale o souhrn námětů a připomínek z průběhu celé realizace od členů pedagogického sboru školy.

9.1 Silné stránky

- Jako první je nutné uvést spontánní zájem žáků. Procento nezapojených a v průběhu odstoupivších bylo menší, než se předpokládalo. Když vyloučíme obor instalatér pro časovou náročnost vyčerpávající všechny možné rezervy ke konzultacím tak předpokládané ukončí projekt čtyřicet žáků z padesáti přicházejících v úvahu. Vzhledem k náročnosti zadání nejde o nepříznivé číslo.
- Zaznamenána byla větší míra vzájemné spolupráce a komunikace mezi žáky a dokonce i mezi třídami.
- Kompatibilita třídního kolektivu se ukazovala vyšší, vyplývalo to rovněž ze vzájemných diskuzí při konzultacích.
- Projekt se postupně vyprofiloval jako nadstavba a zastřešení podstatných odborných předmětů této kategorie, což přineslo žádanou podporu ostatních zainteresovaných učitelů.
- Prohloubily se sociální dovednosti žáků spojené se zvýšením možností a úspěchu při následném uplatnění v praktickém životě.
- Podle názoru žáků konajících přijímací zkoušky na další nástavbové maturitní studium jim znalosti získané během projektu značně tyto zkoušky usnadnily.
- Zlepšily se komunikativní dovednosti žáků a schopnost se prosadit a své postoje rozumně obhájit.
- Nároky na vybavení žáků a na jejich jakoukoliv související finanční zátěž nebyly žádné, což bylo pro řadu z nich důležité.
- Škola celý průběh projektu zvládá se současným vybavením, nic nebylo potřeba doplňovat. Prostorově nevznikaly žádné nesoulady a potíže.
- Ve volném čase žáků došlo k určitému posunu z bezcílnosti a zabíjení času k smysluplné činnosti. Řada žáků si volný čas dosud nijak příliš neorganizovala.
- Došlo k rozšíření informačních dovedností orientací ve zdrojích, zlepšila se schopnost získávat dostatek podkladů, údajů a informací rychle a kompletně pomocí školního

internetového a počítačového centra. Svou příznivou úlohu sehrály také sjednané přednášky, něco málo informací si žáci získávali přímo na úřadech a institucích.

- V ekonomicky zaměřených a příbuzných předmětech byla ve většině případů patrná zvýšená aktivita ve vyučovacích hodinách ve srovnání se začátkem roku nebo s jinými ročníky.
- Je patrná lepší orientace v problematice oboru a především možnosti ve vyhodnocení nabídek praktického uplatnění.
- Je zřejmý lepší způsob vystupování před kolektivem, což bude přínosné při konání závěrečných zkoušek.
- Žáci měli možnost se naučit určování priorit při organizaci práce a volného času.
- Zvýšila se možnost vlastní seberealizace.
- Žáci měli příležitost uplatnit se kombinací vlastní práce a praktických úvah, průběžné pochvaly jim (před okolím samozřejmě utajované) viditelně dělaly dobře.
- Žáci byli hodnoceni zcela odlišně než ve škole. Výsledek byl podmíněn vyhodnocením poměru možností a schopností k odvedené práci. Žák s omezenými možnostmi, pracující na hranici svých dostupných možností, tak byl hodnocen daleko lépe než žák velmi nadaný s průměrným výsledkem a laxním přístupem. Jako motivační činitel šlo o významnou podporu slabších.

9.2 Slabé stránky

- Objektivně nutno brát jako slabou stránku pouhé zapojení třetích ročníků z oborů skupiny H
- Pro statisticky významnější hodnocení jde o malý a složením nepříliš reprezentativní vzorek. Pro účely školy jsou získané poznatky dostatečně užitečné jako podklad dalšího postupu
- Podmínky v Integrované střední škole Slaný jsou ve srovnání s ostatními učňovskými školami, doplněnými studiem maturitních oborů, nebo školami s velkým počtem žáků, specificky odlišné. Případná aplikace na jiných školách nebo školských zařízeních bude vyžadovat korekci vstupních úvah a nejspíš také navrženého výstupu.
- Realizační složka je značně viditelně závislá na regionu působnosti školy.
- Nedošlo k zapojení žáků v oborech studijního zaměření E.
- Při individuálním systému zpracování bylo zatížení zapojených pedagogů značně vysoké.
- Ověření přínosu po absolvování v tomto případě bude možné až v následujícím školním roce.

- Množství zapojených žáků, uvedené na základě jejich zájmu jako silná stránka, působilo současně jako stránka slabá. Nepodařil se původní odhad počtu zapojených žáků, míra jejich zájmu a na to navazující potřebné činnosti lektora a dalších učitelů. Řadě témat by určitě prospěla možnost věnovat větší časovou dotaci.

9.3 Výhled a záměr

A. Krátkodobý

- Dokončit projekt v daném termínu s předpokládanou obhajobou
- Vyhodnotit možnosti a provedení závěrečného vyhodnocení a ocenění
- Upřesnit možnosti větší míry uplatnění dosažených výsledků v podnikatelské sféře alespoň ve formě informace
- Zvážit přínos účasti personalistů z podniků a případně odborníků z praxe
- Zajistit u absolventů informovanost školy o přínosu při uplatnění a případně o dalších přínosech nebo poznacích
- Vyhodnotit školní rok 18/19 včetně eventuálního přínosu projektu
- Stanovit další strategii projektu

B. Dlouhodobý

- Dopracovat podnikatelský projekt pro obory skupiny E po zvážení a provedení příslušných korekcí a úprav
- Zvážit možnosti alternativní formy projektu
- Zvážit možnosti versus přínos včetně vložené práce zapojením prvních a druhých ročníků
- Zvážit totéž pro obory skupiny E
- Zvážit propojení projektu s možnostmi danými zákonem č. 179/2006 Sb.
- Zvážit přesunutí podnikatelského projektu jako předmět Základy podnikání do běžné výuky jako součást ekonomického vzdělávání vymezené ve schválených Rámcově vzdělávacích plánech obecných, ponechat přitom zapojení žáků v rámci jejich volnočasových aktivit a dosavadní ověřené spolupráce.

Na základě předchozích úvah se škola rozhodla zpracovat návrh na podklad, ze kterého po menších úpravách bude možné vytvořit ŠVP pro tento projekt. Podklad je konstruován tak, aby mohl sloužit pro povinnou nebo volitelnou výuku v rámci teoretického vyučování a stejně tak po některých úpravách jako podklad pro zájmové kroužky volnočasových aktivit školských zařízení.

V případě zavedení předmětu Základy podnikání jako součást teoretické výuky se jako výhodnější přes všechny dříve uvedené výhrady jej zařadit až ve třetím ročníku. Výuka předmětu z Rámcově vzdělávacího plánu stanoveným zaměřením Ekonomika začíná až ve druhém ročníku. Bez těchto základů ztratí předmět Základy podnikání vazbu na podporující ostatní předměty a stane se pouze samoučelným. Hodinový rozsah podle dosavadních zkušeností postačí v dotaci jedné hodiny týdně. Kompromisem, který bude záviset na konkrétních způsobech uplatnění Rámcově vzdělávacího plánu, by mohlo být rozdělení tohoto předmětu na půlhodinovou dotaci ve druhém ročníku v souběhu s výukou v předmětu Ekonomika a půlhodinovou dotaci v ročníku třetím například opět v souběhu s předmětem Ekonomika. Realizace bude možná při způsobu výuky týden teoretické výuky a týden odborného výcviku.

9.4 Návrh ŠVP obecný

Název ŠVP:	Podnikatelský projekt		
Kód:		Název RVP:	
Datum platnosti:			

Cíl	<p>Účastníci se budou orientovat v ekonomických souvislostech a osvojí si ekonomický způsob myšlení.</p> <p>účastníci jsou připravováni na možnost samostatného podnikání v oboru.</p> <p>Účastníci získají poznatky o možnostech podnikání v oboru a o povinnostech podnikatele. Získávají základní znalosti o hospodaření podniku, naučí se vypočítat mzdy a pojištění, zorientují se v daňové soustavě.</p> <p>Účastníci budou využívat informace poskytované internetem.</p>
Charakteristika	<p>Účastník seznámí se základními principy zahájení podnikatelské činnosti</p> <p>Tvorby zakladatelského záměru ve svém oboru.</p> <p>Naučí se vyhledávat v terénu potřebné informace pro svou podnikatelskou činnost.</p> <p>Další informace se žák naučí vyhledávat na internetu.</p> <p>S legislativními změnami, které se týkají podnikatelského záměru, se budou adeпти seznamovat aktuálně, především internetem</p>

	<p>Získané informace žáci pak zpracují na počítači jako podnikatelský projekt.</p> <p>Obsah je zaměřen na potřeby trhu práce s cílem orientovat se při volbě budoucího zaměstnání nebo podnikání.</p>
Metody a formy	<p>Konzultace, výklad, individuální i skupinové práce.</p> <p>Promyšleně jsou začleňovány aktivizující metody, vedoucí k ověřování a praktickým aplikacím, k prohlubování a uplatňování získaných vědomostí.</p> <p>využití multimediálních metod (počítače, interaktivní tabule) a další informace</p>
Hodnocení	<p>Převahou motivační složky při konzultacích</p> <p>Důraz se klade na informativní funkce hodnocení. Žáci jsou vedeni k tomu, aby byli schopni objektivně kritického hodnocení včetně jeho přijímání a akceptace v další činnosti</p> <p>Použita bude metoda kolektivního hodnocení a následná spolupráce, která vede k odstranění případných nedostatků.</p>

Přínos	<p>Klíčové kompetence.</p> <p><i>Kompetence k trvalému vzdělávání učení</i></p> <p>Účastník by měl být schopen:</p> <p>mít pozitivní vztah k trvalému a průběžnému vzdělávání přenést získané teoretické poznatky do praktického života</p> <p>umět efektivně vyhledávat a zpracovávat informace</p> <p>s porozuměním poslouchat mluvené projevy, sledovat a hodnotit pokrok při dosahování cílů, přijímat hodnocení výsledků ze strany jiných lidí</p> <p>znát možnosti svého dalšího vzdělávání</p> <p><i>Kompetence k řešení problémů</i></p> <p>Účastník by měl být schopen:</p> <p>porozumět zadání úkolu nebo určit jádro problému, získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, zdůvodnit jej, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu</p> <p>uplatňovat při řešení problému různé metody myšlení a myšlenkové operace</p> <p>volit prostředky a způsoby (pomůcky, studijní literaturu, metody a techniky) vhodné pro splnění jednotlivých aktivit, využívat zkušeností a vědomostí nabytých dříve</p> <p>spolupracovat při řešení problémů</p> <p><i>Komunikativní kompetence</i></p> <p>Účastník by měl umět:</p> <p>vyjadřovat se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci</p> <p>v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat</p> <p>formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně</p> <p>účastnit se aktivně diskuzí, formulovat a obhajovat své názory a postoje</p> <p>zpracovávat běžné administrativní písemnosti a pracovní dokumenty</p> <p>snažit se dodržovat jazykové i stylistické normy i odbornou terminologii</p> <p>zaznamenávat písemně podstatné myšlenky a údaje z textů, popř. projevů jiných lidí</p> <p>vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury projevu a chování</p>
--------	--

	<p>dosáhnout jazykové způsobilosti potřebné pro základní komunikaci</p> <p><i>Personální a sociální kompetence</i></p> <p>Účastník by měl být schopen:</p> <p>posuzovat reálně své fyzické a duševní možnosti, odhadovat důsledky svého jednání a chování v různých situacích</p> <p>stanovovat si cíle a priority podle svých osobních schopností, zájmové a pracovní orientace a životních podmínek</p> <p>reagovat adekvátně na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání ze strany jiných lidí, přijímat radu i kritiku</p> <p>ověřovat se získané poznatky, kriticky zvažovat názory, postoje jiných lidí</p> <p>pracovat v týmu a podílet se na realizaci společenských pracovních i jiných činností</p> <p>přijímat a odpovědně plnit svěřené úkoly</p> <p>podněcovat práci v týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaujatě zvažovat návrhy druhých</p> <p>přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým</p> <p><i>Občanské kompetence a kulturní povědomí</i></p> <p>Účastník je veden k tomu, aby byl schopen:</p> <p>jednat odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu</p> <p>jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování</p> <p>respektovat práva a osobnost druhých lidí, vystupovat proti nesnášenlivosti a diskriminaci</p> <p>dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí, jejich kulturní specifika</p> <p>uvědomovat si v rámci plurality a multikulturní soužití vlastní kulturní, národní a vlastní identitu, přistupovat s aktivní tolerancí k identitě druhých</p> <p>chápat význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje</p>
--	--

	<p>uznávat hodnotu života, uvědomovat si odpovědnost za vlastní život a spoluodpovědnost při zabezpečování ochrany života a zdraví ostatních</p> <p>uznávat tradice a hodnoty svého národa, chápat jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu</p> <p>podporovat hodnoty místní, národní, evropské i světové kultury a mít k nim vytvořen pozitivní vztah</p> <p><i>Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám</i></p> <p>Účastník by měl být schopen:</p> <p>mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti a tedy i vzdělávání</p> <p>mít přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru, cílevědomě a zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní a vzdělávací dráze</p> <p>mít reálnou představu o pracovních, platových i jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky</p> <p>umět získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak o oblasti světa práce, tak vzdělávání</p> <p>vhodně komunikovat s potencionálními zaměstnavateli, prezentovat svůj odborný potenciál a své profesní cíle</p> <p>znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků</p> <p>rozumět podstatě principům podnikání, mít představu o právních, ekonomických, administrativních, osobnostních a estetických aspektech soukromého podnikání, dokázat vyhledávat a posuzovat podnikatelské příležitosti v souladu s realitou tržního prostředí, svými předpoklady a dalšími možnostmi</p> <p><i>Matematické kompetence</i></p> <p>Účastník by měl umět:</p> <p>správně používat a převádět běžné jednotky</p> <p>provádět reálný odhad výsledku řešení dané úlohy</p> <p>nacházet vztahy mezi jevy a předměty při řešení praktických úkolů, umět je popsat a využít pro dané řešení</p>
--	---

	<p><i>Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi</i></p> <p>Účastník by měl umět:</p> <p>Pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií</p> <p>Pracovat s běžným základním a aplikačním programovým vybavením</p> <p>Učit se používat nové aplikace</p> <p>Komunikovat elektronickou poštou a využívat další prostředky online a offline komunikace</p> <p>Získávat informace z otevřených zdrojů, zejména pak s využitím celosvětové sítě Internet</p> <p>Pracovat s informacemi z různých zdrojů nesených na různých médiích (tištěných elektronických, audiovizuálních), a to i s využitím prostředků informačních a komunikačních technologií</p> <p>Uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů, být mediálně gramotní</p>
Dílčí cíle	<p><i>Občan v demokratické společnosti</i></p> <p>Účastníci jsou vedeni k tomu, aby:</p> <p>dovedli jednat s lidmi, diskutovat a hledat kompromisní řešení</p> <p>vážili si materiálních a duchovních hodnot</p> <p>měli vhodnou míru sebevědomí, vlastní odpovědnosti a schopnost morálního úsudku</p> <p><i>Člověk a životní prostředí</i></p> <p>Účastníci jsou vedeni k tomu, aby:</p> <p>Chápali postavení člověka v přírodě a vlivy prostředí na jeho zdraví a život</p> <p>Chránili životní prostředí a osvojili se zásady zdravého životního stylu</p> <p>Samostatně a aktivně poznávali okolní prostředí, získávali poznatky z různých informačních zdrojů</p> <p><i>Člověk a svět práce</i></p> <p>Účastníci jsou vedeni k tomu, aby:</p> <p>si uvědomili zodpovědnost za vlastní život a byli motivováni k aktivnímu pracovnímu životu</p>

	<p>se naučili vyhledávat a posuzovat informace vztahující se ke svému oboru</p> <p><i>Informační a komunikační technika</i></p> <p>Účastníci jsou vedeni k tomu, aby:</p> <p>se naučili vyhledávat novinky na trhu a odborné informace, zpracovávat, uchovávat a předat informace pomocí softwaru</p>
--	---

Jednotlivé oblasti zpracování	náplň	
<p>účastník vyhotoví osnovu pro zakladatelský záměr</p> <p>uvede jednotlivé kroky při zakládání podniku vycházející z principů marketingu</p> <p>orientuje se v jednotlivých oblastech marketingového výzkumu</p> <p>vyjmenuje podmínky pro získání živnostenského listu</p> <p>orientuje se v podmínkách o hygieně</p> <p>vyjmenuje povinnosti podnikatele</p> <p>vypočítá potřebný počáteční kapitál (koupě nemovitosti, nebo rekonstrukce, zařízení provozovny)</p> <p>vypočítá provozní náklady (mzdy, režijní náklady)</p>	<p>Zahájení podnikatelské činnosti osnova zakladatelské koncepce podniku, reálná představa činnosti</p> <p>marketingová oblast možností trhu (marketingový výzkum, struktura obyvatel, SWOT analýza)</p> <p>mapování oblasti z pozice konkurenceschopnosti, návštěvnost a ekonomická síla zákazníků</p> <p>oblast legislativy (živnostenský zákon, zákon o hygieně a další), vyplnění potřebných formulářů, možnosti dotací a úlev</p> <ul style="list-style-type: none"> • přehled nezbytných a povinných úkonů, náčrt provozovny a stanovení kapacity podle hygienických předpisů • přehled závazných předpisů, oblast ZP, provozní řád, požární řád, nutné revize a hlášení, daňová povinnost, EET <p>oblast financování podniku (vlastní kapitál, cizí kapitál), možnosti získání úvěru, využití dotací, vstupní nutný kapitál</p> <p>konkrétní stanovení kapacity, předpokládaný zisk, návratnost investic, pojistky</p>	

<p>odhadne zásoby denní a měsíční</p> <p>odhadne tržby denní a měsíční</p> <p>určí potřebu pracovních sil podle velikosti podniku</p> <p>vyhodnotí v závěru svůj předpoklad úspěšnosti na trhu práce</p>	<p>konkrétní podmínky provozu, realizace v běžných cenách nákupů, cenová kalkulace provozu a ceny poskytovaných služeb</p> <p>oblast personalistiky podniku, odhad mzdových nákladů, rozvržení pracovní doby, dotace a pobídky Úřadu práce</p> <p>vyhodnocení podnikatelského záměru, propagační a reklamní prezentace</p>	
--	--	--

9.5 Komentář k uvedenému ŠVP

Hodinový rozpis nebyl uveden, závisí na způsobu realizace a vnitřních podmínkách a názorech. Při klasické výuce v jednom školním roce bude nutná a postačující dotace činit celkem 32 hodin. Užitečnost zavedení předmětu v běžné výuce by vzrostla za předpokladu využití možností daných zákonem 179/2006 Sb. ve škole. Uvedený zákon legalizuje možnost získání příslušného vzdělání v jednotlivých oborech činnosti – například místo kompletního kuchaře jen specialistu na studenou kuchyni, na lahůdky, na veřejné stravování, u instalatérů místo celého komplexu obsahujícího zaměření na vodu a zdravotní instalace a rozvody, na plyn, na vytápění a na odpadové hospodářství obor zdravotní instalace plus další možnosti. Tento zákon byl přijat v roce 2006 na popud legislativy Evropské unie a umožňoval po získání všech vyjmenovaných dílčích oborových oprávnění přistoupit k závěrečné učňovské zkoušce daného oboru na příslušné škole, která je povinna jeho žádosti vyhovět. Podobnou možnost šlo využít k získání maturity – stejně jako u učebních oborů bez jakékoliv docházky do školy. Postup získání dílčích oprávnění prostřednictvím autorizovaných osob je v zákoně specifikován, je jednoduchý jak pro osoby fyzické ta pro právnické. Je vázán na oficiální a závazný j rozpis oprávnění s předepsanou náplní. Zákon vzbudil značnou nevoli a odpor na Ministerstvu školství a tělovýchovy, takže nevypracovalo soupis nutných oprávnění. K jejich vypracování došlo v rámci grantu Evropské unie jinou organizací před několika lety. Současný model jednotného zadání závěrečných zkoušek není příliš velkým krokem ke

kvalitě, což je názor odborné veřejnosti z podnikatelské a cechovní sféry. Zájem o jakékoliv učňovské obory stále klesá a souběžně s tím automaticky klesá kvalita výstupů. Výhledově musí dojít k nějaké změně, neboť situace začíná být kritická nejen v oblastech přímých škod na majetku, zisku či dokonce zdraví lidí. Bude muset dojít ke změně od přemíry faktografie k lepší a obsáhlejší orientaci ve zdrojích v dostatečné míře dostupných především pomocí internetu. Cesta nového a velmi rychle se rodícího poznatku či technologie znamenající tvorbu učebnic, schvalovací proces, tisk a následnou distribuci, je velmi dlouhá a rozhodně nikoliv v řádu měsíců. Výsledný produkt v době vydání předkládá pomalu překonané kdysi nové poznatky a to za cenu značně vysokou. Pro ilustraci poslední vydání Strojírenských tabulek přijdou žáky na více než šest set korun českých, Normy receptur teplých jídel zhruba na polovinu. Přitom údaje v uvedené literatuře jsou nebo snadno mohou být k dispozici na internetu. Pružnější forma výuky zapojením e-learningu je velmi jednoduchým a efektivním řešením. Nezastupitelná úloha učňovských škol v otázce získání základních manuálních dovedností a návyků by měla, spíš musí, zůstat zachována. Zapojení možností daných uvedeným zákonem vypadá jako velmi jednoduché řešení s takřka okamžitou dobou zahájení. Zkušenosti s podnikatelským projektem jako jakousi předehrou určitě nejsou zbytečné.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo navrhnout a ověřit organizované dobrovolné volnočasové aktivity žáků učiliště zaměřené na podnikatelské aktivity.

Průzkumem se zjistilo, že volného času mají dostatek až přebytek a je tím dán prostor na jeho smysluplné využití. Současně se průzkumem zjistilo, že organizování volného času samotnými žáky není příliš přínosné pro jejich osobnostní rozvoj a přináší s sebou rovněž rizika jeho neovládáním. Jako postup řešení byla zvolena hra na reálný život a realizovaná právě ve volném čase. V záměru se protínalo několik linií. Vytvořila jsem zadání tak, aby bylo použitelné po potřeby žáků v reálném životě. Sestavila jsem harmonogram dílčích úkolů průběhu podnikatelského projektu. Jako silné stránky záměru se projevíly: spontánní zájem, spolupráce mezi žáky, prohloubení sociálních dovedností, naopak jako slabé stránky záměru se projevilo zapojení jen vybraných oborů, že realizační složka byla výrazně závislá na regionu působení školy a ověření přínosu u absolventů bude možné až v následujícím školním roce.

Souběžně šlo o dobrovolný vstup do volného času žáků, snaha jej efektivně zaměřit a naučit se získávat a zpracovávat potřebné informace pro započítání vlastní výdělečné činnosti. Konzultace s lektorem byly pojímány jako návodně informativní, těžiště spočívalo v elektronické komunikaci a tvorbě. Do podpory se postupně zapojili vyučující příslušných podpůrných předmětů koordinací výukové náplně a pořadí v souladu s harmonogramem projektu. Žáci museli při tvorbě projektu zjistit veškeré náležitosti včetně komunikace s úřady.

Závěrem byl žákem vytvořený vlastní podnikatelský projekt s individuálním záměrem a konkrétním zpracováním na místo svého bydliště.

Součástí projektu byla propagační prezentace a následně obhajoba celého řešení před komisí. Pro žáky jde o cennou zkušenost z veřejné produkce před ukončením studia podobně koncipovanou závěrečnou zkouškou.

Do uvedeného projektu vstoupila většina žáků třetích ročníků. Účast byla dobrovolná s možností kdykoliv přestat. Do závěrečné podoby projekt splnilo 80 % zapojených žáků. Odezva mezi nimi byla navzdory poměrně značnému rozsahu práce velmi pozitivní, stejně tak se projekt jevil kolektivu pedagogů školy.

Pilotní zkoušky prokázaly dostatečnou úspěšnost a užitečnost. Postup byl proto zpracován do podoby obecně použitelného plánu výchovně vzdělávací činnosti i v jiných případech. Na základě těchto poznatků se pak formulovaly závěry a řešily postupy. Postupy byly ověřovány na modelových situacích přímo se žáky jak z pohledu zpracovatelnosti a realizace, tak zároveň z pohledu nutného přínosu při zachování zájmu žáků. Dobrovolnost a naprosté oddělení od oficiální klasifikace podporujících předmětů byla základním předpokladem. Vyučující odborných předmětů, od nichž žáci čerpali podklady, měli obráceně příležitost kontroly praktického ověření použitelnosti a efektivity předávaných poznatků.

Cíl mé práce byl splněn.

Toto konkrétní téma nebylo dosud v literatuře komplexně zpracováno, takže bylo nutné vycházet pouze z literatury zbývající se tímto specifickým problémem obecněji. Situaci komplikovala skutečnost, že učňovské školství je stále poněkud na okraji zájmu, což je v rozporu se současnými požadavky podnikatelů na kvalifikovanou pracovní sílu. V rámci EU máme velmi nízkou nezaměstnanost, ovšem na druhé straně máme jeden z nejvyšších počtů neobsazených kvalifikovaných pracovních míst. Dá se předpokládat, že tato situace si brzy vynutí řešení. Náplní mé práce bylo zpracování prvního a zatím toho nejjednoduššího kroku s předpokládaným všeobecným užitkem.

SEZNAM ZDROJŮ:

- Co je a co není integrace technologií do výuky - ITveSkole.cz. *ITveSkole.cz - Novinky a dění ve světě školních ICT* [online]. [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: www.itveskole.cz/2014/03/27/je-neni-integrace-technologie-vyuky/
- ČÁP, Jan. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-x.
- ČINČERA, Jan. *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1974-0.
- HÁJEK, Bedřich. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.
- HANUŠ, Milan. *Instruktorský slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. Třetí, doplněné vydání. Praha: Nadační fond Gymnasion, [2016]. Gymnasion, svazek 05. ISBN 978-80-270-0476-8.
- HERMOCHOVÁ, Soňa. *Hry pro rozvoj skupinové spolupráce*. Praha: Portál (vydavatelství), 2014. ISBN 978-80-262-0727-6.
- HERMOCHOVÁ, Soňa. *Skupinová dynamika ve školní třídě*. Kladno: AISIS, c2005. Dokážu to?. ISBN 80-239-5612-4.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál (vydavatelství), 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5326-3.
- KLIMEŠ, Jeroným. Budování identity dítěte je nejtěžší výchovný úkol. *Aperio*. 2006, **5**(4), 30-33. ISSN 1214-7389.
- LOJDOVÁ, Kateřina. *Projektové vyučování: Skripta ke kurzu 13. 12. 2012*. 2012
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- PREVENCE*. PRAHA5, 2017, 14(10). ISSN 1214-8717. Měsíčník pro výchovné poradce
- Seminář k projektové výuce, VISK, Praha, únor 2018
- TARTAR-GODDET, Édith. *Umění jednat s dospívajícími*. Praha: Portál, 2001. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-4923.

VANĚK, Jan. *K biologickým a psychologickým zřetelům výchovy*. Vyd. 1. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1972. ISBN 14-481-72

VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2016/2017. Praha: Česká školní inspekce, [2017]. ISBN 978-80-88087-15-1.

Zákon č. 179/2006Sb. Zákon o ověřování výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů

POUŽITÉ ZKRATKY

PŠD povinná školní docházka

ZŠ základní škola

ZV základní vzdělání = splněná PŠD a úspěšné absolvování 9. třídy

BV bez vzdělání = pouze splněná PŠD

ČŠI Česká školní inspekce

VP výchovný poradce

SOU střední odborné učiliště

ISŠ integrovaná střední škola – pro více typů středního vzdělávání

OU odborné učiliště pro žáky se SVP

SVP speciální výchovné potřeby

U učiliště – dříve dvouletá verze pro žáky s nedokončeným vzděláním bez absolvování 9. třídy

Obory H pro žáky s PŠD ukončenou absolvováním 9. třídy (zatím)

Obory E pro žáky se SVP potvrzenými školským poradenským zařízením

DM domov mládeže

INDOŠ Internet DO Škol – splněný program MŠMT

IT informační technologie

RVP rámcový vzdělávací program

ŠVP školní vzdělávací program

GDPR směrnice EU o ochraně osobních údajů

OSVČ osoba samostatně výdělečně činná

PP podnikatelský projekt

ÚP úřad práce

ORP obec s rozšířenou působností

MP městská policie

PČR policie ČR

MÚ městský úřad

ŠPZ školské poradenské zařízení

PŘÍLOHY:

Příloha č. 1: Podnikatelský projekt - Truhlářství

Příloha č. 2: Podnikatelský projekt - Bobovy Burgery

Integrovaná Střední Škola,

Podnikatelský projekt

Truhlářství

Obor: Truhlář

Jméno:

Školní rok: 2018 / 2019

1. Úvod

1.1. Důvod volby

Už jako malého mě fascinovali výrobky ze dřeva a celková práce se dřevem.

Chtěl jsem zkusit něco nového, co by mohlo být úspěšné.

Vydělat lepší peníze a posouvat se dál.

1.2. Náležitosti

Firma:

Sídlo: Olovnice

IČ:

Předmět podnikání: Truhlářina

Rodné číslo:

Počáteční kapitál: 1 465 500 Kč

Otevírací doba:

Pondělí: 8-16

Úterý: 8-16

Středa: 8-16

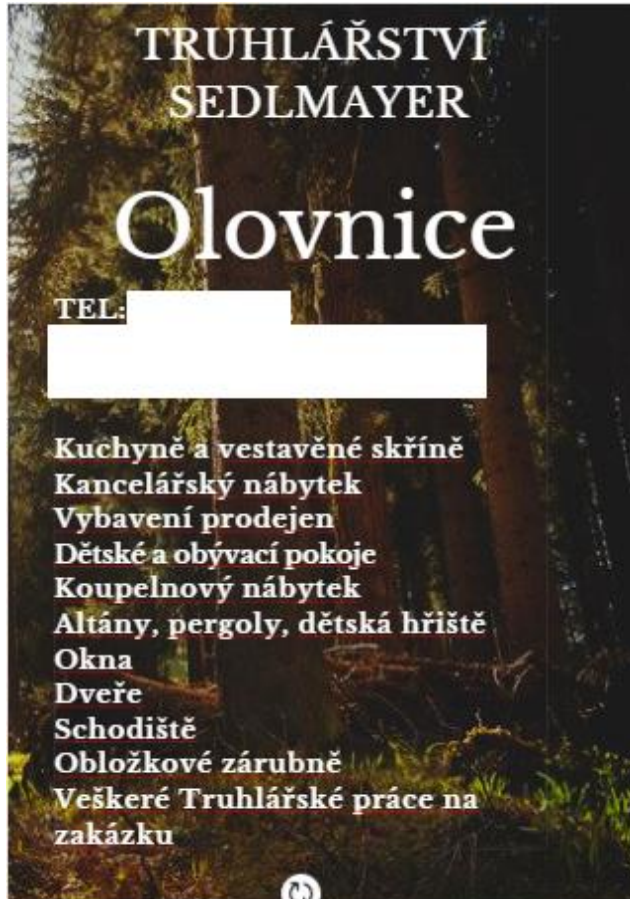
Čtvrtek: 8-16

Pátek: 8-16

Sobota: Zavřeno

Neděle: Zavřeno

2. Marketingová oblast

Rozhodnutí o podnikání.

2.1. Průzkum trhu.

Podle mých zkušeností jsou dva typy zákazníku. U prvního rozhoduje kvalita nad cenou. A u druhého cena rozhoduje nad kvalitou. Já osobně si zakládám na kvalitě jako většina.

2.1.1. Četnost provozoven – konkurence

V okolí Olovníc se nacházejí 2 truhlářské konkurenční firmy. Jedna ze zmiňovaných firem se specializuje jen na výrobky z lamina a dřevotřískových desek. Druhá z firem se spíše specializuje na repas starého nábytku. Tomuto se nedá konkurovat cenou ale kvalitou. A proto se zaměřím na výrobu z masivního dřeva, po které je v dnešní době větší poptávka.

2.1.2. Struktura obyvatelstva.

Převážnou část obyvatelstva v okolí Olovníc tvoří lidé průměrného věku. Proto předpokládám, že si budou chtít zrekonstruovat a nebo vyrobit nový nábytek. Dalším zásadním bodem je, že v okolí Olovníc vznikají nové domy, kde budou jistě potřebovat truhlářské práce.

2.1.3. Cenový výzkum.

V dnešní době je spíše poptávka po zakázkové výrobě nábytku (stolů, skříní, kuchyňských linek atd.). Je těžké porovnat cenu s konkurencí. Supermarkety spíše prodávají velké množství skříní a kuchyňských linek. Je velký problém opatřit atypický rozměry nábytku. Tzn. poptávka po zakázkové výrobě a výrobku z masivního materiálu rychle stoupá.

Firma	Stůl z masivu	Pracovní deska	Celková cena
Tr. Sedlmaer	7566,00 Kč	2664,00 Kč	10 230,00 Kč
Tr. Tureček	8400,00 Kč	2828,00 Kč	11 228,00 Kč
Tr. Zahrádka	7300,00 Kč	3000,00 Kč	10 300,00 Kč

3. SWOT analýza

2.2.1. Silné stránky.

Osobně si myslím že do podnikání se hodím z několika důvodů. Tím nejsilnějším je to že, tomuto řemeslu objemu spoustu času a práce. V současné době se spíše cítím jako zaměstnavatel a ne zaměstnanec a proto jsem se rozhodl na cestu podnikání

- Kvalita práce
- Zručnost , pečlivost
- Dobré jméno

2.2.2. Slabé stránky.

Vzhledem k tomu že jsem nováček v podnikání tak prozatím nemám dostatečné zkušenosti.

- Nezkušenost v podnikání
- Nervozita

3.1. Legislativní údaje.

- Fyzická osoba

3.1.1. Živnostenský úřad

Živnostenský úřad se zabývá podnikateli. Vlastní evidenci všech podnikatelů v ČR. Každý podnikatel musí však vlastnit živnostenské oprávnění o které si lze zažádat právě na Živnostenském úřadě. O živnostenské oprávnění si může zažádat každý člověk, musí však splňovat všechny potřebné podmínky.

Pro své podnikání jsem si vybral živnost řemeslu – truhlářství
Živnostenský úřad mi přidělí živnostenský list a IČ

3.1.2 Finanční úřad

Čím se Finanční úřad zabývá

Finanční úřad je územně organizační jednotka pro správu daní, je řízena příslušným finančním ředitelstvím. Finanční ředitelství a k nim příslušné finanční úřady tak tvoří soustavu finančních orgánů.

- Eviduje daně
- Přijímá platby daní
- Přijímá platby záloh na daň silniční
- Přijímá podání přiznání k dani dědické
- Přijímá podání k dani z nemovitosti
- Přijímá podání k dani z přidané hodnoty
- Přijímá podání k dani z příjmů fyzických osob
- Přijímá podněty k prominutí daně
- Provádí daňovou kontrolu

Jak budu s Finančním úřadem spolupracovat

Podnikatel (OSVČ): Při zahájení podnikatelské činnosti je OSVČ povinna registrovat se k daním. Finanční úřad přidělí OSVČ daňové identifikační číslo, které se skládá u

- fyzických osob (FO) z písmen CZ + rodné číslo
- právnických osob z CZ + IČ

OSVČ je povinna podávat daňová přiznání a platit v termínu daň. Jedná se nejčastěji o daň z příjmu, daň silniční a DPH.

3.1.3. Zdravotní pojišťovna

Je specializovaná zdravotní a finanční instituce, jejímž hlavním úkolem je provádět všeobecné zdravotní pojištění.

V České republice je postaveno na principu povinné přerozdělovací platby odvedené z výše příjmu, principu svobodné volby státní pojišťovny a principu povinnosti být pojištěn.

3.1.4. Správa sociálního zabezpečení

Sociální pojištění se odvádí jednou měsíčně a zahrnuje: pojistné na důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Sociální pojištění platí za zaměstnance stejně jako zdravotní pojištění zaměstnavatel.

3.1.5. Stavební úřad

Stavební úřad je v České republice jedna z kompetencí některých úřadů, které jsou pověřeny výkonem státní správy podle zákona o územním plánování a stavebním řádu (tzv.stavební zákon) a jeho prováděcích vyhlášek a dalších souvisejících právních předpisů.

3.2. Finanční údaje a propočty

3.2.1. Stavební náklady

Budovu jsem nijak neupravoval, protože je v pořádku podle norem.

3.2.2. Výbava provozovny

Formátovací pila - 125 000 Kč

Spodní fréza - 70 000 Kč

Univerzální soustruh - 270 000 Kč

3.2.3. Drobný majetek

Lamelovačka - 1900 Kč

Aku vrtačka - 2900 Kč

Pásová bruska - 2700 Kč

Ruční kotoučová pila - 3000 Kč

Přímočará pila - 1500 Kč

Sada šroubováků - 500 Kč

Dláta - 4000 Kč

Stojanová vrtačka - 4000 Kč

3.2.4. Dopravní prostředky

Škoda Octavia IV - 660 000 Kč

Volkswagen Crafter - 320 000 Kč

3.2.5. Celková potřeba kapitálu

Součet kapitálu činí - 1 465 500 Kč

3.2.6. Mzdové náklady

Výpočet mzdy pro jednoho zaměstnance

Hrubá mzda : 25 000 Kč

Čistá mzda : 19 295 Kč

Superhrubá mzda : 33 500 Kč x12 = 402 000 Kč

Sociální a zdravotní pojištění : 2 750 Kč x12 = 36 250 Kč

Ročně zaplatím za jednoho zaměstnance 435 000 Kč. V dílně však budu zaměstnávat dva zaměstnance. Celkové mzdové náklady za rok budou tedy 870 000 Kč

3.2.7. Režijní náklady

Náklady na provoz truhlárny za jeden měsíc:

Materiál : 100 000 Kč

Vruty : 500 Kč

Lepidla : 10 000 Kč

Elektřina : 10 000 Kč

Voda : 2000 Kč

Mobil + internet : 2 500 Kč

Pohonné hmoty : 6 500 Kč

Za měsíc činí náklady na provoz truhlárny : 131 500 Kč.

Během roka za provoz utratím 1 578 000 Kč.

3.2.8. Celkové náklady

Celkové roční náklady jsou : 2 448 000 Kč.

3.2.9. Tržby

Výrobek	Cena za 1 kus
Kuchyňská linka	70 000 Kč
Zahradní pergoly	55 000 Kč
Schody	50 000Kč
Stoly	6 000 Kč
Vestavěná skříň	15 000Kč

Cena za 2 Kuchyňské linky : 140 000Kč

Cena za 2 Zahradní pergoly : 110 000Kč

Cena za 3 Schodiště : 150 000Kč

Cena za 7 Stolů : 42 000Kč

Cena za 1 Vestavěnou skříň : 15 000Kč

Za jeden měsíc firma utrží : 457 000Kč

Celkové roční náklady jsou : 5 484 000Kč

3.2.10. Zisk a návratnost

$HV = V - N$

$5\,484\,000 - 2\,448\,000 = 3\,036\,000\text{Kč}$

Roční zisk firmy činí : 3 036 000Kč

3.3. Personální údaje

3.3.1. Požadavky na zaměstnance

Každý zaměstnanec mé firmy by měl být vyučen v oboru Truhlář, nebo odborně proškolen pro práci v truhlárně. Jako jeden z mála moc nehledím při přijímání zaměstnanců na praxi dnes je toto řemeslo velmi žádané ale je málo zaměstnanců proto si zaměstnance naučím sám.

3.3.2. Náplň práce a pracovní doba

Náplň práce bude mít každý zaměstnanec stejnou , přesto bude jiná.

Podle toho jak se povedou zakázky bude muset každý dělat na něčem jiném.

Do náplně práce budou spadat i montáže, na kterých bude třeba práci v čas dodělat, popřípadě vydržet i přesčas který bude proplacen.

Pracovní doba bude rozdělena do celého týdne rovnoměrně. Každý den bude pracovní doba 8 hodin + 30 minut přestávka na svačinu

4. Závěr

4.1. Akce

K růstu firmy bude záležet na tržbách. Ne vždy se bude dařit mít zakázám, začátky roku bývají slabší. V těchto chvílích je třeba udělat slevové akce pro zákazníky. Nějakou slevovou akci je třeba udělat i v průběhu roku jako např: v létě nebo před Vánoci. Nejvyšší slevy se tak budou pohybovat v rozmezí 25%-35% aby firma příliš neprodělala.

4.2. Stanovení cílů podniku

Hlavním cílem podniku je vytvořit si na trhu dobrou pověst a postupně se vyrovnat konkurenci. Postupem času určitě pořídit lepší stroje a nabrat více zaměstnanců. Nejdůležitější cíl je ale být na trhu číslo jedna.

4.3. Shrnutí práce

Při podnikání je každý začátek těžký. Zvláště v truhlářině konkurence je velmi velká a je těžké sehnat zákazníky a přesvědčit je o svých kvalitách.

Integrovaná střední škola Slaný

Podnikatelský projekt

Bobovy Burgery

RESTAURACE

Obor: Kuchař

Jméno a přímení:

Školní rok: 2018-19

Obsah

1. Úvod do podnikání
2. Marketingová oblast
3. SWOT analýza
4. Legislativní oblast
5. Finanční oblast
6. Personální oblast
7. Závěr

1. Úvod do podnikání

V budoucnu bych chtěl podnikat, protože si myslím, že mám větší šanci na lepší výdělek. Na to bych mohl zabezpečit rodinu v budoucnu, ale jeden z hlavních důvodů je, že chci být svým pánem.

Na trhu bych chtěl prorazit s restaurací zaměřenou na burgery. S otevřenou kuchyní ,aby lidé viděli, jak se jejich jídlo připravuje.

Adresa

Liberec – [REDACTED]

Provozní doba

Pondělí – 11:00 do 21:00

Úterý – 11:00 do 21:00

Středa – 11:00 do 21:00

Čtvrtek – 11:00 do 21:00

Pátek – 11:00 do 22:00

Sobota – 11:00 do 22:00

Neděle – 11:00 do 22:00

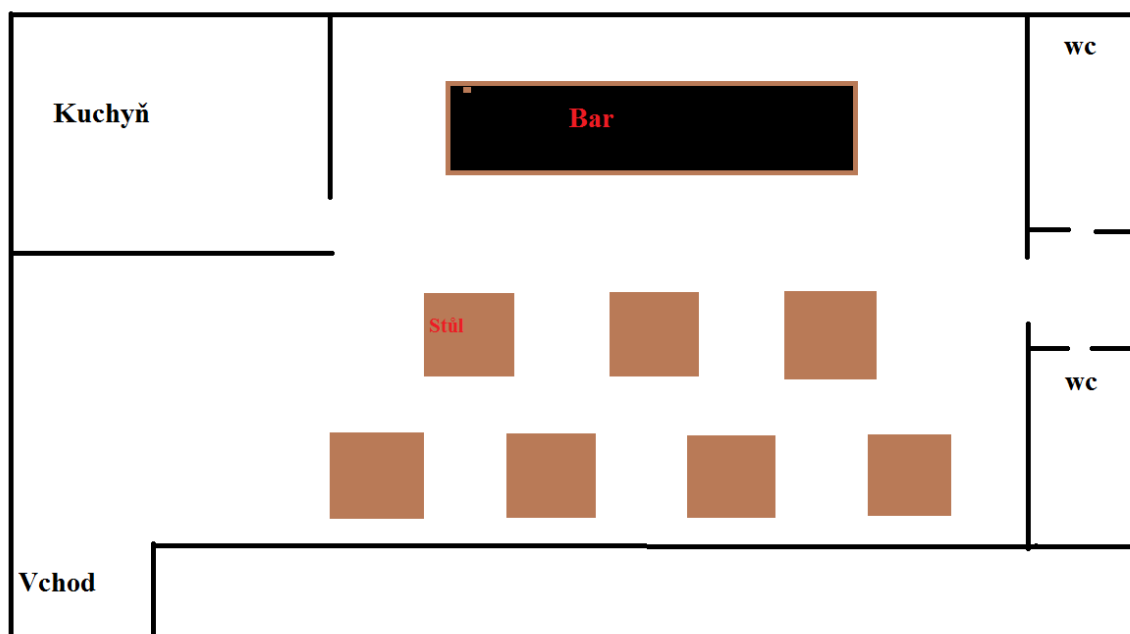
Kontakt

Tel : [REDACTED]

IČ [REDACTED] DIČ : [REDACTED]

Vedoucí : [REDACTED]

Plán Restaurace

Dohromady je 28 míst

Záchody jsou k dispozici, ale musíte si něco objednat

Ze všech 28 míst se lidi můžou koukat do kuchyně na kuchaře

Marketingová oblast

Výrobky	Já A	Provozovna B	Provozovna C
Hovězí burgery	190,- Kč	210,- Kč	180,- Kč
Vepřový Burgery	170,- Kč	190,- Kč	160,- Kč
Trhaný burger	140,- Kč	160,- Kč	150,- Kč
BBQ křídílka	100,- Kč	120,- Kč	110,- Kč

Naše prostory jsou sice menší, ale máme hodně příjemný personál a kuchař má své speciality a vy se můžete koukat, jak je dělá.

Struktura Obyvatel

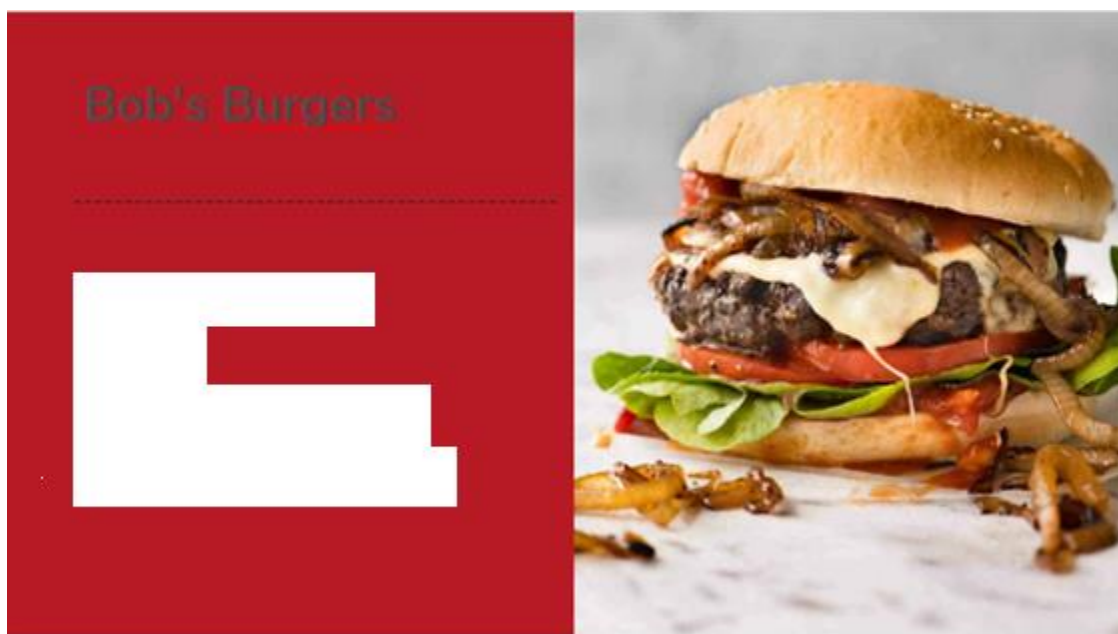
Dospělí - máme otevře až do noci, tak že nás stihnou i když přijedou po odpolední.

Děti – jednou týdně děláme akce že děti se můžou zapojit do kuchyně a něco nového se naučit

Senioři – Nic extra pro ně nemáme jen dobré jídlo

Nezaměstnaní – nabízíme práci uklízečky a servírky/číšníka

Vizitka

Dotazník

Jak často chodíte do restaurace?

A) 1

b) 5

c) víc jak 5x

Jaký burger preferujete?

a)kuřecí

b)vepřový

c)hovězí

Kolik utratíte v restauraci?

a)200

b)500

c)víc jak 500

Co preferujete k jídlu za pití?

a)víno

b)pivo

c)lihoviny

d)nealko

Co by jste si u nás přáli?

SWOT analýza

Silné stránky Moderní technologie Vyučený v oboru Kvalitní výrobky Cílevědomost Dobrý personál	Slabé stránky Nedostatek financí Málo dodavatelů Málo zkušeností
Příležitosti Investor Inovativní nápad	Hrozby Konkurence Živelné pohromy Ztráta dobrého jména

Swot analýza je skvělý nástroj, jak si srovnat informace o našem podnikatelském záměru. Z výše uvedených informací vyplývá, že je zapotřebí vytvořit silný vztah se zákazníkem, aby nedával přednost levnějším produktům.

Finanční oblast

Objekt je stará bývalá restaurace.

Peníze si půjčím v bance. Úrok bude 4,5 procent

Mzdové náklady: 2 kuchaři

-2 číšníci

-2 uklízečky

Platy

Kuchař : 25000kč

Super hrubá mzda: 33500kč 9% zdravotní 25% sociální

15% ze S.H.M. 5025kč

25000kč z 11% 2750kč

25000-2750-5025+2070

Čistý plat 19295kč

Číšník: 20000kč

Super hrubá mzda: 26800kč 9% zdravotní 25% sociální

15% ze S.H.M. 4020Kč

20000Kč Z 11% 2200Kč

20000-4020-2200+2070

Čistý plat 15850kč

Příloha č. 2

Uklízečky:17000kč

Super hrubá mzda : 22780kč 9%zdravotní 25% sociální

15% ze S.H.M. 3417Kč

17000 z 11% 1870kč

17000-3417-1870+2070

Čistý plat: 13783kč

Inventář

Židle	24ks		10456Kč
Stoly	7ks		10500kč
Skleničky	100ks		2023Kč
Lžičky mix	100ks		1806kč
Nůž mix	100ks		10060kč
Vidlička mix	100ks		2660kč
Talíře	70ks		4740Kč
Hluboký talíře	40ks		2450Kč
Hrnc	6ks		1145kč
Pánev	20ks		8180kč
Naběračka	10ks		2690kč
Kleště	5ks		486kč
Špachtle	10ks		870kč
Gastro	60ks		23856kč
Lednice	3ks		21548kč
Konvektomat	1ks		150000kč
Mrazák	3ks		24660kč
Tál	1ks		2600kč
Prkýnka	10ks		400kč
Šlehač	1ks		1199kč
Metla	7ks		1085kč
Robot na mletí	1ks		3000kč
Friták	1ks		77000 kč
Kastrůlky	15ks		10860kč
Kávovar	1ks		1984kč
Hrnečky	50ks		8200kč

Celkem-384 458Kč,-

Finanční část

Tržba za měsíc

450 000

-Zásoby: -40 000

-Nájem: - 19 000

-SIPO: -10 000

-Plat: 107 000

-Splátka: 18 422

Výdělek: 187 422Kč,-

Hospodářský závěr

15000x30

450000kč je měsíční tržba

$450000 - 187422 = 262578\text{kč}$

Daně ze zisku za rok

$450000 \times 12 = 5400000\text{kč}$

$5400000 - 2249064 = 3150936\text{kč}$

$3150936\text{kč} \times 15\% \text{ daně} = 472604\text{kč}$

Půjčím si půl milionu.

Úrok 7,90%

Dluh budu splácet po dobu 30 měsíců

Káždý měsíc zaplatím 18422kč

Bance zaplatím 552660kč

Legislativní oblast

1. Podmínky pro získání živnostenského listu
2. Živnostenský list – ohlášení
3. Obsahová náplň ohlášení živnosti
4. Registrace na živnostenském úřadě
5. Sociální a zdravotní pojištění, nemocenské pojištění
6. Registrace na finančním úřadě
7. Zásady pro přihlášení el. energie, vody a plynu pro podnikatele
8. Hygiena – výňatky ze zákona
9. Povinnosti podnikatele

-

1) Podmínky pro získání živnostenského listu:

- Plnoletost
- Svěprávnost - způsobilost k pracovním úkonům
- Bezúhonnost - dokládá se výpisem z rejstříku trestů, nesmí být starší 3 měsíců

Příloha č. 2

- Odborná způsobilost závislá na druhu živnosti
- Jiná způsobilost - rozumí se profesní nebo morální vlastnosti

2) Živnostenský list:

- Žádost se podává na předepsaném formuláři „ Ohlášení živnosti“, který vydává živnostenský

odbor příslušného městského úřadu

- Živnost ohlašovací vzniká dnem ohlášení, za předpokladu, že jsou splněny předepsané

podmínky pro daný druh živnosti

3) Obsahová náplň ohlášení živnosti

- Jméno
- Trvalé bydliště
- Rodné číslo
- Obchodní jméno
- IČ (máme-li už jinou živnost)
- Předmět podnikání
- Adresa provozovny

4) Registrace na živnostenském úřadě

K ohlášení se přidává:

- Výpis z rejstříku trestů (100 Kč)
- Doklad o odborné způsobilosti (výuční list, maturitní vysvědčení, VŠ diplom...)

Příloha č. 2

- Doklad o zaplacení správního poplatku (1000 Kč)

Na základě vyplněného formuláře Ohlášení živnosti, dodání dokladu o odborné způsobilosti a

zaplacení správního poplatku vám živnostenský odbor příslušného městského úřadu do 1 týdne přidělí identifikační číslo (IČ).

5) Sociální a zdravotní pojištění, nemocenské pojištění

Sociální pojištění:

SP je složeno z pojistného na důchodové zabezpečení, příspěvku na politiku zaměstnanosti a

nemocenské pojištění.

Při zahájení podnikatelské činnosti v r. 2016 živnostníci odvádějí v měsíčních zálohách Kč 1.972,-- . Tyto zálohy jsou splatné vždy od 1. do 20. dne následujícího měsíce (např. záloha na březen je povinně splatná do 20. dubna). Musíme ale zaplatit s předstihem, za den platby je považován až den, kdy platba došla na správný účet.

Zdravotní pojištění:

Každý živnostník je povinen o zahájení podnikatelské činnosti informovat svoji zdravotní

pojišťovnu a to nejpozději do 8 dnů.

Při zahájení podnikatelské činnosti v r. 2016 živnostníci odvádějí v měsíčních zálohách Kč 1.823,-- . Tyto zálohy jsou splatné vždy do 8. dne po následujícím měsíci (např. záloha na březen je povinně splatná do 8. dubna).

Nemocenské pojištění:

NP je zcela dobrovolné, vznikne nám na základě naší přihlášky u OSSZ a můžeme se rozhodnout, v jaké výši je chceme mít.

Minimální pojistné pro rok 2016 je Kč 115,-- měsíčně, ale můžeme si jej v této výši zvolit pouze v případě, pokud platíme jen minimální zálohy na sociální pojištění při hlavní činnosti.

Sazba pojištění je 2,3 % z měsíčního vyměřovacího základu.

Splatnost pojištění je vždy do 20. následujícího měsíce.

6) Registrace na finančním úřadě

Po přihlášení na živnostenském úřadě, vyplnění formuláře na zdravotní pojišťovně a u OSSZ,

přihlásíme ještě svoji živnost na finančním úřadě. Ten nám následně přidělí tzv. daňové identifikační číslo podnikatele neboli DIČ.

7) Zásady pro přihlášení el. energie, vody, plynu

Pro možnost odběru el.energie, vody, plynu se podnikatel musí v jednotlivých podnicích přihlásit:

- VODA: vodohospodářská společnost **Veolia**
- PLYN: plynárenská společnost **RWE Energie**
- EL.ENERGIE: elektrárenská společnost **ČEZ**

Na základě podané žádosti vám budou dodány měřicí přístroje, z nichž odvádíme pravidelné

zálohy (měsíčně, čtvrtletně). Záloha se skládá ze spotřebovaného množství vody, plynu,

energie a nájem přístroje. Po ročním používání přístroje se provádí tzv. vyúčtování (při vyšší spotřebě částku doplatíme nebo získáme přeplatek).

8)Hygiena – výňatky (zákon č. 107/2001 Sb.)

Sanitační řád:

- Po skončení pracovní doby je nutno zajistit sanitační úklid v provozních místnostech, přípravných

místnostech a ostatních pomocných prostorech (sklady, chladírny)

- Dle potřeby zajistit průběžně dezinfekci a deratizaci provozní jednotky s ohledem na sezonní charakter

- Jednou týdně provést dezinfekci provozovny

- Jakékoliv odpady z provozovny odstraňovat v souladu se zákonem o odpadech

- Vést záznamy o provádění sanitace v sanitační knize

- Za dodržování sanitace odpovídá vedoucí provozovny

Pravidla osobní hygieny:

- Dbát na osobní čistotu v průběhu dne

- Nosit čistý pracovní oděv, obuv, rukavice, případně pokrývku hlavy

- Dbát na to, aby se zacházelo s živočišnými produkty v souladu s veterinárními požadavky

Příloha č. 2

- Neodkládat předměty osobní potřeby v provozních prostorech a dbát na čistotu a pořádek na pracovišti
- Zdržet se jídla, pití, kouření na pracovišti (zejména tam, kde se zachází s potravinami)
- Neopouštět prostory pracoviště v pracovním oděvu a pracovní obuvi
- Vlastnit zdravotní průkaz
- Při prodeji nebalených potravin k přímé spotřebě se zásadně používají podací náčiní (rukavice, kleště, folie...)

9) Povinnosti podnikatele

- chránit životní a pracovní prostředí
- budovat zařízení na ochranu životního prostředí
- umožnit prohlídku své provozovny finančnímu úřadu
- provozovna musí být viditelně označena obchodním jménem, případně předmětem podnikání
- před uzavřením provozovny alespoň tři dny předem zveřejnit začátek a konec uzavření
- označit zboží jmenovkami a cenovkami
- vydat doklad o zakoupení
- kontrolním orgánům prokázat hodnověrnost nabytého zboží
- seznámit zaměstnance s bezpečnostními a hygienickými pravidly
- zajistit zdravotní průkaz či vstupní lékařskou prohlídku pro nové zaměstnance

Personální oblast

Jaké zaměstnance potřebuji

Potřebuji spolehlivé zaměstnance, kteří se nebojí práce. Měli by být zodpovědní. Neplýtvat potravinami. Starat se o ně tak aby zbytečně neplesnivěli a podnik nepřicházel o peníze. Číšníci by měli být obětavý snažit se co nejvíc vyhovět přání hosta a znát zásady slušného chování, nebýt drzí. Zaměstnanci by měli být také čistotní uklízet plochy kuchyně a plochy na place.

Požadavky na zaměstnance

výuční list – nejlépe, aby ten člověk byl z oboru čistý trestní rejstřík

praxe aspoň 1 rok důvod odchodu z minulého zaměstnání do 30 let

Pracovní náplň

Udělat vždy svou práci udržovat čistotu na pracovišti

Umět mluvit s lidmi

Výběr zaměstnanců

Podle praxe samozřejmě ale nebojíme se vzít i lidi hned po vyučení, proto si všechny přezkoušíme- číšníky jak vystupují a kuchaře jak vaří. U číšníků, budeme trochu koukat na vzhled

Inzerát

Do naší nové restaurace Bob's buregers přijmeme zaměstnance. Na místo kuchaře nebo kuchařky. Nutné výuční list, čistý trestní rejstřík. Volejte na číslo:+420 728381888 Nebo zašlete životopis na email: bob'sburgers@seznam.cz

Závěr

Pro mě bylo nejtěžší vymyslet název pro svou restauraci.

Zaměření restaurace nebylo tak těžké vymyslet, vím, čemu bych se chtěl věnovat.

Projekt mě z části bavil, a zjistil jsem, že by mi nevadilo podnikat.

Přece je to risk, ale kdo neriskuje, nezíská.

Mohl bych dosáhnout finanční nezávislosti.

Výpočet platů nebyl zas tak těžký.

Myslím si, že tento projekt nám k něčemu byl, až bude chtít někdo podnikat bude vědět jak cca na to.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Pavla Vejražková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Využití modelové situace ve volném čase žáků na středním odborném učilišti.
Název v angličtině:	Training in business modelling in leisure time of vocational school students.
Anotace práce:	<p>Nízkou připravenost absolventů na přechod do pracovního života zmíněnu v odborné pedagogické literatuře potvrzují zkušenosti pedagogů mé vlastní i podnikatelské sféry. Současnou situaci nepřispívá fakt, že žáci v období puberty a následné adolescence dostatečně nevěnují pozornost osobnímu (profesnímu??) rozvoji ve svém volném čase. Ke zlepšení této situace bylo provedeno pilotní ověření organizované dobrovolné volnočasové aktivity žáků učiliště zaměřené na řešení uvedených nedostatků. V práci jsou popsány vstupní úvahy a zjištění, postup konstrukce a získané poznatky a závěry. Výstupem bylo sestavení obecně použitelného výchovně výukového programu, posilujícím připravenost studentů na přechod do podnikatelské sféry a výsledky práce prokazují efektivnost navrhovaného programu.</p>
Klíčová slova:	Volný čas – pedagogika, využití, organizace, průzkum, rizika, Juvenilní delikvence, puberta a adolescence, podnikatelský záměr a projekt, vstupní analýza a úvahy, SWOT analýza,

	rámcové vzdělávací plány, harmonogram a náplň projektu.
Anotace v angličtině:	According to pedagogical literature, business sector, and based on my own professional experience, the job readiness skills of school-leavers are considerably low. At the same time we can see poor management of self-development free-time activities throughout students' adolescence. Therefore, a pilot project was performed in order to simultaneously improve the readiness of vocational school students and to engage them in a meaningful free time activity. This thesis concerns initial assumptions, findings, structure of the pilot programme and conclusions. The ultimate outcome is a generally applicable educational programme equipping students with entrepreneurial skills and the results of the pilot project proved its effectiveness.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure time – education, utilisation, management, research and risks; Juvenile delinquency; adolescence and pubescence; business plan and model; initial business model assessment; SWOT analysis; Framework education programme; project time-frame and schedule.
Přílohy vázané v práci:	2x příloha – projekt žáků
Rozsah práce:	134 stran
Jazyk práce:	Český jazyk